

Iesu Keriso Hari Manōga Mataio'a Mirihiro

*Iesu Keriso Vouga Nize
(Luka 3:23-38)*

¹ Iesu Keriso vouga nize'e 'ahi e'e. Ani'e kini Davida mariga ebu zuni Aberahamo mariga.

² Aberahamo'e Isako moga, Isako'e Iakobo moga, Iakobo'e Iuda zu ane negōga duḡuru moze.

³ Iuda'e Feresi zu Zera moze ebu Tamara'e zeḡe vize. Feresi'e Esiromo moga, Esiromo'e Ramo moga.

⁴ Ramo'e Aminadabo moga, Aminadabo'e Nasona moga, Nasona'e Salemona moga.

⁵ Salemona'e Boaza moga ebu Rahabo'e Boaza vi'a. Boaza'e Obedi moga ebu Ruta'e Obedi vi'a. Obedi'e Iese moga.

⁶ Iese'e kini Davida moga. Davida'e Solomona moga ebu Baseba'e Solomona vi'a. Baseba'e ibite Urea inuga.

⁷ Solomona'e Rehoboamo moga, Rehoboamo'e Abia moga, Abia'e Asa moga.

⁸ Asa'e Iehosafate moga, Iehosafate'e Ioramo moga, Ioramo'e Uzia moga.

⁹ Uzia'e Iotamo moga, Iotamo'e Ahaza moga, Ahaza'e Hezekia moga.

¹⁰ Hezekia'e Manase moga, Manase'e Amono moga, Amono'e Iosia moga.

- 11 Iosia'e Iekonia* zu ani negoġa duġuru moze.
E'e madaġano Babilonia azaġani'a Isaraela
azaġa teite utitaduni, Isaraela azaġa Ba-
bilonia haba'a tutuze onamiro.
- 12 Babilonia haba'a tutuze onamirote'e
ġarugano,
Iekonia'e Sealatiela moga, Salatiela'e Zerubabela
moga.
- 13 Zerubabela'e Abiuda moga, Abiuda'e Eliakima
moga, Eliakima'e Azora moga.
- 14 Azora'e Zadoka moga, Zadoka'e Akima moga,
Akima'e Eluida moga.
- 15 Eliuda'e Eleazara moga, Eleazara'e Matana
moga, Matana'e Iakobo moga.
- 16 Iakobo'e Iosefa moga ebu Iosefa inuga'e Maria.
Maria'a Keriso rae hunirote'e vazegħa, Iesu
fureniro.

17 E'ano'o Aberahamo'ono'o onao Davida
madaġano, zeġe ega nidu'a'e 14, Davida'ono'o
onao Isaraela azaġa Babilonia haba'a tutuze
onamirote'e madaġano zeġe ega nidu'a'e
14 ebu Babilonia haba'a tutuze onamirote'e
madaġanono'o onao Keriso madaġano zeġe ega
nidu'a'e 14.

Iesu Keriso'a Fureraro
(Luka 2:1-7)

18 Iesu Keriso'e 'ahige fureraro. Ani vi'a
Maria'e Iosefa ira'auġa. Anianine izema
hahurogano, Vine Zaġoġaono'o Maria'e ahi'eta
reiro.

* 1:11 Ni 'ahoga'e Iehoiakina

19 Maria i'a, Iosefa'e haḡai duduḡa vazeḡa, e'ano'o hunihunio Maria mene mazagaronihi radu ani sifu tuḡune modi'uma rae zamariro.

20 Ani 'ouge rae zamarirotene, Zuhi'a Boro tuḡure viga 'ahogani'a iḡunao fureraro. Ebu raena'a, "Iosefa, Davida mariga! Maria teite hahuroga ago rihano'i. Mazaḡa Maria'e Vine Zaḡogaono'o ene teha.

21 Ani'e ubuga 'ahoga furenoidene, ani niḡa'e Iesu rae turaho'i. Mazaḡa ani'e ane vaze sau'azenono'o ḡabozi'uma.

22 A'e ibite peroveta vazeḡani'a Zuhi'a Boro ḡoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

23 'Ḡiano'i! Ohoze teite ize mene hidirote'e nogobaḡa 'ahogani'a ahi'eta re'uma, ebu ubuga 'ahoga furen'i'uma.

Vaze'a ubuga'e Emanuela rae huni'uma.

E'e hugani'e, "Badi'a'e emeḡe teite" ra'ohe."

24 Iosefa'a bazunano'o evatirotene, Zuhi'a Boro tuḡure viga'a ḡoere nirote'e idunaḡano haḡaadu inuga Maria zamaharo.

25 Rehano Iosefa'a Maria teite tibano mene bazido, onamo ubuga fureniro. Ebu ubuga niḡa'e Iesu rae turahiro.

2

Edeḡa Azaḡani'a Iesu Vaḡe Onairo

1 Heroda'e Iudea haba'a kiniḡa madaḡano Iesu'e Iudea haba'ano ne 'ahoga Betlehemao

fureraro. E'e madaḡano, edeḡa azaḡa nu'a mada'a ite'ete'e moneono'o Ieruselema feuri onairo. Ze'e buzuva moneo edeḡa boro azaḡa. Ebu ze vase ḡadiziro, raena'a,

² “Tuda azaḡa kini ra'ete'e vaseḡa'e mouma fureraneha? Mazaḡa eme mada'a ite'ete'e moneḡa haba'ano buzuva 'ahoga horoniro.* A'e kiniḡani'a fureranate'e tahiḡa radu ani mazao kuranoga veize areha.”

³ kini Heroda'a ḡoere e'e igirotene, zamaḡani'a adudaro. Ebu Ieruselema azaḡa nidu'a zuni zamaze'a adudaro.

⁴ E'ano'o Heroda'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa nidu'a zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nidu'a nu'ozadu ḡadiziro, raena'a, “Keriso ani'e noumao furera'uma?”

⁵ Zeḡe'a naenaenina'a, “Ani'e Iudea haba'ano Betelehema neḡano furera'uma. Mazaḡa peroveta vaseḡa'e 'ahige mirihiro, raena'a,

⁶ O Iudea haba'ano Betelehema neḡa, ḡa'e Iudea neḡa boroboro zamaḡano mene zuhu'a.

Mazaḡa ḡae'ono'o ibitozini'ete'e vaseḡa 'ahogani'a onai'uma.

Ani'e, mamoe taufe'ete'e teige, Isaraela azaḡa, Badi'a vase ibitozini'uma zu taufi'uma.”

⁷ Ebu Heroda'a edeḡa azaḡa sifu huzadu no'e madaḡa huneo buzuva'a furerarote'e ederiro.

* **2:2** 'Ahoga'e, 'eme buzuva 'ahogani'a itirote'e horoniro.' **2:6**
2:5 Mika 5:2

⁸ Ebu edeḡa azaḡa Betelehema neḡano tuḡuze'ena'a, ziro, raena'a, "Onamadu tahi'a kome'a e'e faine vaḡo'i. Horono'idene, eḡe zuni onamadu ani mazao kurafine, ihoho'i."

⁹⁻¹⁰ Ze Heroda ḡoere igi hauḡirotene, ibio onamiro. Ze ibio oname'enogano, ibite mada'a ite'ete'e moneḡa haba'ano horonirota'a'e†, e'e buzuvagani'a bare fureraro. Zeḡe'a horonadu matu'e rudaro. Ebu buzuva e'e'a ze ibitozenadu tahi'a kome'a'a radiu'ete'e haba'a ragano tue radiro.

¹¹ Zeḡe'a ne zamaḡa diuḡiro ebu tahi'a kome'a'e vi'a Maria teite radiu'ete'e horoniro. Edeḡa azaḡani'a ḡuḡuradu Iesu matu'o haro. Ebu 'umaze ḡau manomanoḡeta fuhi'adu ḡahunu nu ani haro. A'e golo, 'uvahu hohoḡa manoḡa ebu murava hohoḡa manoḡa.

¹² Ebu Badi'a'a iḡunao edeḡa azaḡa ihoziro, raena'a, "Heroda vaḡe ago bare onamo'i." E'ano'o ze'e ibi 'ahoganono'o zeḡe haba bare onamiro.

Izipi Haba'a ferau onamiro

¹³ Edeḡa azaḡani'a iḡunirote'e enogano Zuhi'a Boro tuḡure viḡani'a iḡunao Iosefa zamao fureraro, raena'a, "Iḡuno'i. Ene kome'a vi'eta zamazadu Izipi haba'a ferau onamo'i. Ebu e'ea rado'i, onamo eḡe'a iḡuno'i rae zi'uma. Mazaḡa kini Heroda'a ane uti azaḡa tuḡuzadu ene kome'a manoga veize vaḡi'uma."

¹⁴ E'ano'o Iosefa ani ene kome'a vi'eta zamazadu ohere zamaḡano Izipi haba'a onamiro.

† 2:9-10 'Ahoga'e, 'buzuva 'ahogani'a itirote'e horonirota'a'e.'

15 Ebu e'ea radiro, onamo Heroda'a rudaro. A'e Zuhi'a Boro'a ibite peroveta vazega mazao reirote'e goe'ani'a hudaro, raena'a,

“Izipi haba'ano'o ege ubude hune ariro.”

Heroda'a Tahia Kome'a Zimi Hauġiro

16 Kini Heroda'e edega azaġani'a so'onirote'e vesu'u ederiotene, ani maġune rudaro. Ani'e edega azaġani'a ihonirote'e madaġa idunaġano me'odadu ene'e muri 'aheu heuġa rae zamariro. E'ano'o ane uti azaġa tuġuzadu Betelehema neġa zu uhiġa haba'a nidu'a zamaġano ohoze kome'a muri 'aheuno'o oname guraġa ġonaga nidu'a zimi hauġiro.

17 A'e peroveta vazega Eremia'a Badi'a goere reirote'e'a hudaro, raena'a,

18 “Rama neġano roġae 'ahogani'a zamaġa are rudanadu kuau niarote'e igiro.

Rahela'a ubugaubuga rudarote'e u'ano niaro,
ebu ani vaze'a naminoga hezahoziniro.”

Izipi'ono'o Nazareta Bare Onairo

19 Kini Heroda'a rudarote'e enogano, Zuhi'a Boro tuġure viga 'ahogani'a Izipi haba'ano Iosefa mazao iġunao fureraro, nina'a,

20 “Iġuno'i. Tahia kome'a vi'eta Isaraela haba'a tutuze onamo'i. Mazaġa tahia kome'a matihi reirote'e azaġa 'ai rudau hauġeha.”

21 E'ano'o Iosefa'a iġunadu tahia kome'a vi'eta Isaraela haba'a tutuze onamiro.

²² Rehano Akelao'e moga Heroda iḡuri madu Iudea haba'a kiniga reirote'e igirotene ani Iudea haba'a onamoga'e riharo. E'ano'o iḡunao nirote'e idunaḡano, ze Galilea haba'a onamiro.

²³ Ze onamadu ne 'ahoga Nazaretao radiro. A'e peroveta vazegani'a Badi'a ḡoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

“Iesu'e Nazareta vazega rae re'uma.”

3

*Ioane Babatiso'a Iesu ibi Ruhiniro
(Mareko 1:1-8, Luka 3:1-18, Ioane 1:19-28)*

¹ E'e madaḡano Ioane Babatiso'a Iudea haba'ano haba boha'a onaadu haramiro, raena'a,

² “Sau'anono'o ḡihuro'i, mazaḡa Badi'a'a ibitozini'ete'e madaḡa 'ai haniteha.”

³ Ibite peroveta vazega Isaia'a Ioane Babatiso moneo 'ahige reiro, raena'a,

“Vaze 'ahogani'a haba boha'ano huau'ohe, raena'a,

'Zuhi'a Boro'a ona'iuma! Ani ibi ruhibo'i, zu ani veize ibi mae duduno'i.”

⁴ Ioane dabua'e kamelo ogaḡa hina haḡairo zu boromakau ogaḡa miniḡa hina gabaigano utiro. Ebu fihore zu Avore godaga aro.

⁵ Ierusalemmono'o, Iudea haba'a nidu'anono'o zu Ioridana vuḡa ḡenaḡa neḡa nidu'anono'o vazevaze'a Ioane vaḡe onamiro.

⁶ Ebu ze'a sau'aze rae fureniretene Ioridana vuḡano bapatzoziro.

⁷ Farisea azaḡa zu Sadukea azaḡa ḡehaḡani'a bapatzizo mouga radu Ioane vaḡe onairo. Ebu ani'a ze horoziretene ziro, raena'a, "Za'e Zarama ubugaubuga heuḡa! Vaze'a zae mazao, 'Badi'a'ono'o maḡunu'a onaine ferau muhino'i,' rae reiro. Rehano feranoga'e mene idara'uma.

⁸ U ibite haḡai sau'aono'o ḡihurirete'e haḡaiḡa fureno'i.

⁹ Ebu ago 'ahige zamaro'i, 'Eme'e Aberahamo mariga, e'ano'o Badi'a'a mene maḡunofi'uma.' Mazaga, e zi'ohe, Badia'a hadi 'adi hina Aberahamo mariga haḡaine zuni idaḡa.

¹⁰ Izidi Badi'a'a ḡiro 'ai ire taigano teha. E'ano'o huga manoḡa mene ini'ete'e ireḡa nidu'a'e udi higonadu ire rogao feuni'uma.

¹¹ Zae'a sau'anono'o ḡihurine, e'e tahiḡa veize, eḡe'a vu hina bapatzozio'he. Rehano eḡe ḡaruna onait'e'e vazega ani ḡiḡi'ani'e ufeta ḡihi'a. Ani'e eḡe vitihoga. Eḡe'a ani tamaka odohe'ete'e tuḡureḡa vazega rae rouga zuni mene idaḡa. Ani'e Vine Zaḡoḡa ebu ire roga hina bapatzozio'uma.

¹² Maho hirive'ete'e madaḡano, vaze'a kari hina rouga tenadu maho hu'i'ohe, ebu iguḡa manone'ohe zu meba hare dehene'ohe.* Ebu huga'e nu'onadu suaba zamaḡano ti'ohe, rehano iguḡa'e mene vidau'ete'e ire rogaḡano hufi haone'ohe. E'e teige, Badi'a'a vazevaze rovozi'uma."

* **3:12** Girikio, Vuidi hirive'ete'e hariḡa idaidaga

13 E'e madaḡano Iesu'e Ioane'a bapatzonoga radu Galilea haba'anono'o Ioane vaḡe Ioridana vuḡa onairo.

14 Rehano Ioane'a Iesu garariro, raena'a, "Ḡae'a eḡe bapatzohifo. Nouga'ahi ḡa'e eḡe vaḡe onaeha?"

15 Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Izidi'e 'ouge haḡao'i. Eme Badi'a'a urate'ete'e haḡaiḡa nidu'a haḡaifine, 'ougi'uma." Ebu Ioane'a Iesu ḡoere mae ḡihinadu bapatzoniro.

16 Iesu bapatzonirote'e enogano ani vuono'o gaba tire onamiro. Tire onamirotene, adure'a bohatanadu Iesu'a Badi'a Vigan'i'a Tubugo niniḡa teige ane vaḡe ovairote'e horoniro.

17 Ebu ago 'ahogani'a adure'ono'o ḡoeriro, raena'a, "'Adi'e eḡe ubude. Eḡe'a zamare bo-rofe'ohe. E ani mazao matu'e rudau'ohe."

4

Diavolo'a Iesu Tuhune Nuriro (Mareko 1:12-13, Luka 4:1-13)

1 E'e ḡarugano, Diabolo'a Iesu tuhune nuroga veize, Vine Zaḡoḡani'a Iesu haba boha'a tutune onamiro.

2 Iesu'e e'ea mada 40 zamaḡano ohere zu madai nidu'a ogomu mene aro. E'ano'o ani'e vinine runiro.

3 Ebu Diavolo'a tuhunoga radu ani vaḡe onairo, nina'a, "Ḡa'e Badi'a Ubuga ro'idene, hadi 'adi nina'a, 'Beredio ḡihuno'i,' rae no'i."

4 Rehano Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Mene! Buka Zaḡoḡano 'ahige mirihiro, raena'a,

'Vaze'e beredio da'o mene ġabode radi'uma,
 rehano Badi'a hebe'ono'o buau'ete'e ġoe'a
 nidu'ao ġabode radi'uma.'"

⁵ Ebu Diabolo'a Iesu Ierusalemā neġa boro
 zaġoġa tutune onamadu kuru neġa hitaga
 huneno ohoniro.

⁶ Ebu ani'a niro, raena'a, "Ġa'e Badi'a Ubuga
 ro'idene, rafato'i! Mazaġa Buka Zaġoġano 'ahige
 mirihiro, raena'a,

'Badi'a'a dana'oga veize ane tuġure viga ġae vaġe
 tuġuzi'uma.

Ze'a 'evoreze hina mae ġihi'i'uma 'ahine,
 ġae oda'e hadio mene tutuha'uma.'"

⁷ Iesu'a naenaenina'a, "Mene! Buka Zaġoġano
 'ahige mirihiro, raena'a,

'Zuhi'a Boro ġae Badi'a ago tuhuno'i.'"

⁸ Ebu Diabolo'a Iesu maġa hitaga hune tu-
 tune itadu kini'a ibitohau'ete'e haba'a boroboro
 nidu'a zu zeġe ġau manomano nidu'a ihoniro.

⁹ Ebu nina'a, "Ġae'a eġe zamao ġuġuradu
 kuraune, de'e nidu'a ġae ġani'uma."

¹⁰ Iesu'a nina'a, "Mene! Eġe mazaono'o
 vaġino'i! Buka Zaġoġano 'ahige mirihiro,
 raena'a,

'Zuhi'a Boro gāe Badi'a mazao da'o kuranohano'i,
zu ane veize da'o gauo'i.'"

¹¹ 'Ougadu Diabolo'a Iesu mazaono'o vaḡine
onamiro. Ebu tuḡure vigani'a onaadu dananiro.

*Galilea Haba'ano Gadahe Haramiro
(Mareko 1:14-15, Luka 4:14-15)*

¹² Iesu'a Ioane Babatiso ḡu'a neḡano
ohonirote'e egadu Iudea haba'aono'o Galilea
haba'a bare onamiro.

¹³ Galilea haba'ano ani Nazareta neḡano
radiro. Ebu neḡa e'e modadu Kaperanauma
neḡa boro onamirotene e'ea radiunu. Kaper-
anauma neḡa boro'e Zebuloni zu Nafatali
haba'ano ebu Galilea du'ura genaḡano.

¹⁴ Ibite peroveta vazēḡa Isaia'a Badi'a ḡoere
reirote'e'a hudaro, raena'a,

¹⁵ "Zebuloni zu Nafatali haba'a'e
Galilea du'ura genaḡano zu Ioridana vuḡa
moneafao.

A'e Galilea haba'a ra'ohe,
ebu e'e haba'ano Iuda mene azaḡani'a zuni
radiu'ohe.

¹⁶ Uzabo zamaḡano radiu'ete'e azaḡani'a agaḡa
boro horoneha.

Rune zauhaḡa haba'ano radiu'ete'e azaḡa
rana agaḡani'a agazeha."

¹⁷ E'e madaḡanono'o Iesu'a haramoḡa
ḡadaheniro, raena'a, "Sau'anono'o ḡihuro'i,

mazaḡa Badi'a'a ibitohau'ete'e madaḡa 'ai haniteha."

Ane Tah'i'atahi'a Zamaziro
(Mareko 1:16-20, Luka 5:1-11)

¹⁸ Mada 'ahogano Iesu'a Galilea du'uraḡa genaḡano oname'enogano, vase 'aheu horoziro. Ze'e ḡozone mau'ete'e azaḡa. Vaze tiba'e Simona, niḡa 'ahoga'e Petero, ebu negoḡa Anderea. Ze du'urao re'eva feune radiunu.

¹⁹ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "Eḡe ḡaruna hegoto'i. Vaze re'evazi'ete'e vazeḡa rouga veize ihozi'uma."

²⁰ 'Ougirotene ze'e zogone re'eva modadu ane hegote onamiro.

²¹ Iesu'a Galilea du'ura genaḡano bare onamiro ebu vase 'aheu negoḡeta horoziro. Anianine'e Zebedeo ubuga, Iakobo zu Ioane. Ze'e moze teite ḡasi zamaḡano re'eva zigoga faine radiunu. Ebu Iesu'a zeḡe 'aheu huziro. "Eḡe hegoto'i."

²² 'Ougirotene ze'e zogone ḡasize zu moze modadu ane hegote onamiro.

Ugi Azaḡa Faiziro
(Luka 6:17-19)

²³ Iesu'a Galilea haba'a nidu'a zamaḡano ragave'ena'a, Iuda azaḡa zeḡe nu'onu'o neḡano ihoziro zu Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo hari manoḡa haramiro. Ebu ugi nunu nidu'a faiziro.

²⁴ Ebu Iesu hariḡani'a bororanadu Siria haba'a nidu'a igiro. Ze'a ugi azaḡa nidu'a tutuze ani vaḡe ariro. Ugi nunu u'ano ahirize'a gigize ruze'ete'e azaḡa, vine sau'ani'a ragano reirote'e azaḡa, ketokete'ete'e azaḡa zu ahirize haganoga

mene idaḡa azaḡa tutuze onairotene, Iesu'a ze faiziro.

²⁵ Galilea haba'a, Dekapolisi* neḡa boro, Iudea haba'a, Ierusalemā zu Ioridana vuḡa moneafa haba'anono'o vase ḡuḡuvaḡani'a onaadu Iesu hegotiro.

5

Maḡano Haramiro (Luka 6:20-23)

¹ Iesu'a vase ḡuḡuvaḡa horozirotene, ani maḡa 'ahoga itadu e'ea ehoriro. Ebu ane tahi'atahi'ani'a ane vaḡe onairo.

² Onairotene Iesu'a ihoziro, raena'a,

³ “Zamaze zaharaḡa azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa Badi'a'a ibitozini'ohe.

⁴ Zamaze are'ena'a, niau'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa ze'e Badi'a'a namizi'uma.

⁵ Zamaze roḡeḡa azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa zeḡe 'evorao haba ri'ini'uma.

⁶ Badi'a'a urate'eta'a'e haḡaihi rae inare'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa Badi'a'a danazadu ze'a 'ouge haḡai'uma.

⁷ Vaze vetuḡazi'ete'e azaḡa'e Badi'a manohugazeta,
mazaḡa Badi'a'a ze vetuḡazi'uma.

⁸ Zamaze deheḡa azaḡa'e Badi'a manohugazeta,

* 4:25 Huga'e 'Neḡa boro gaubanana'

mazaġa ze'e Badi'a horoni'uma.

⁹ Vazevaze uniho mae manofe'ete'e azaġa'e
Badi'a manohugazeta,
mazaġa Badi'a'a ze'e ane ubuga rae
huzi'uma.

¹⁰ Badi'a ura haġae'ete'e u'ano, vaze'a
sausauzi'ete'e azaġa'e Badi'a
manohugazeta,
mazaġa ze'e Badi'a'a ibitozini'ohe.

¹¹ Za'e eġe hegote'ete'e u'ano, vaze'a rae
sausauzine, agirezine ga ġurire'ena'a ġoere
sau'a nunu nidu'a zae rana tine, Badi'a
manohuga hide'ohe.

¹² Za, matu'e rudano'i, mazaġa Badi'a'a adureo
naeġa'e boro bagaġa zini'uma. Vouġaze'a per-
oveta ibi'a azaġa zuni de'uge sausauzido.

Dama zu Ihure Agaġa

(Mareko 9:50, Luka 14:34-35)

¹³ Dama'e ġau manōġa ra'ete'e teige, za'e,
eġe hegote'ete'e azaġa, raha 'adao dama heuġa.
Rehano dama inigani'a daġine, iniga bare
furenoga mene idaġa. Ġau 'ahoga veize mene
manōġa. A'e mae modadu vaze'a edene oname
onae'ohe.

¹⁴ Za'e, eġe hegote'ete'e azaġa, raha 'ada
agane'ete'e ihure agaġa heuġa. Maġa hitagano
radiu'ete'e neġa boro'e 'u'uranoga mene idaġa.

¹⁵ Vaze'a ihure hofadu siuva 'u'uġano mene
te'ohe, rehano ihure ti'ete'e haba'ano teadu ne
zamaġano radiu'ete'e azaġa nidu'a agaze'ohe.

¹⁶ Ihure agaġani'a vaze nidu'a agaze'ete'e
teige, zae haġai manōġa vaze mazao ago u'ure

to'i, rehano fureno'i. 'Ougine, vase'a zae haḡai
manoḡa horonadu Moze adureo niguni'uma.

Mose Goro ḡoe'a

¹⁷ Za'e, eḡe'a Mose goro ḡoe'a zu peroveta
azaḡa ḡoere fahoga radu onairo rae ago za-
maro'i. E'e zeḡe ḡoere'a hudanoga veize onairo.

¹⁸ E hube hune zi'ohe, adure zu raha izema
daugogano Mose goro ḡoe'a mirihoḡa kome'a
fase zuni mene dauḡi'uma, rehano goro ḡoe'a
nidu'a'e huda'uma.

¹⁹ E'ano'o iniu'a Mose goro ḡoe'a kome'a
'ahoga zuni vari'ine ebu vase 'ouge ihozine, ani'e
Badi'a'a ibitozini'ete'e azaḡa bo'aḡano niḡa mae
ovoi'uma. U iniu'a goro ḡoe'a tihitihinine ebu
vase 'ouge ihozine, ani'e Badi'a'a ibitozini'ete'e
azaḡa bo'aḡano niḡa mae iti'uma.

²⁰ E zi'ohe, za'a Badi'a ḡoere hegote'eta'a'e,
Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea
azaḡa haḡaiḡa mene vitizine, Badi'a'a za mene
ibitozini'uma.

Maḡunu zu Gorugoru

²¹ Ibi'a azaḡa mazao reirote'e goro ḡoe'a 'adi
zae'a igiro, raena'a, 'Vaze ago mau runo'i. Iniu'a
vaze 'ahoga maune, kotani'uma.'

²² Rehano e zi'ohe, iniu'a negoḡa mazao
maḡunine, kotani'uma. Iniu'a negoḡa ḡoere
sau'a nine, Iuda azaḡa nu'onu'o zamaḡano
kotani'uma. Ebu iniu'a 'Ḡa hahizaḡa,' rae reine,
ire roga zamaḡano mae feuni'uma.

23 E'ano'o g̃ae'a dibu'o fataḡano ḡahunog̃o hau'ete'e madaḡano negoḡo 'ahogani'a g̃ae mazao maḡunirote'e zamaro'idene,

24 ḡahunog̃o'e fata ḡenaḡano modo'i, ebu negoḡo vaḡe onamadu ane teite uniho manof'o'i. E'e ḡaruganobu'u bare onaadu ḡahunog̃o hano'i.

25 Ḡa'e vase 'ahoga moni madu mene bare haune, ani'a g̃ae kotao oho'ihiradu ani teite kota onami'uma. E'e madaḡano ḡanine ge ibio uniho manof'o'i. Mene 'ouGINE, ani'a ḡa kota vazega 'evorao oho'i'uma, ebu ḡu'a neḡa taufe'ete'e vazega 'evorao oho'adu ḡu'a neḡano oho'i'uma.

26 E hube hune ḡa'ohe, ḡa mene bua'uma onamo g̃ae'a ani moni nidu'a bare ha'uma.

Ubuma Ago Ḡezano'i

(Mataio 19:9, Mareko 10:11-12, Luka 16:18)

27 Za'e edega, Mose goro ḡoe'ano 'ahige reiro, raena'a, 'Ubuma ago ḡezano'i.'

28 Rehano e zi'ohe, iniu'a roḡae ḡiaḡiane'ena'a, ane zamao roḡae omo teite bazihirae zamarine, ani 'ai zamao ubuma ḡezaneha.

29 Ḡae eda'e ubumaḡani'a haḡai sau'a haḡao'idene, e'e ubumaḡa ḡude modo'i. Mazaḡa ahiriḡo tahiḡa mode'eta'a'e aduga kome'a, u ahiriḡo nidu'a ire roga zamaḡano mae feu'e'eta'a'e ufeta aduga boro.

30 Ebu g̃ae eda'e 'evo'ani'a haḡai sau'a haḡao'idene, e'e 'evo'a'e vari'e modo'i. Mazaḡa ahiriḡo tahiḡa mode'eta'a'e aduga kome'a, u ahiriḡo nidu'a ire roga zamaḡano mae feu'e'eta'a'e ufeta aduga boro.

Inuga Mode'ete'e Moneo

³¹ Za edeḡa, Mose goro ḡoe'ano 'ahige reiro, raena'a, 'Iniu'a inuga modo'idene, ani'a ihore so'aḡa mirihadu inuga hano'i.'

³² Rehano e zi'ohe, iniu'a inuga'e mene ubuma ḡezaro rehano, inuga modine, i'ani'a ubuma ḡezo ibiḡano inuga tuḡune'ete'e heuḡa. Ebu iniu'e i'ani'a modirote'e roḡaeḡa teite hahurine, ani zuni ubuma ḡezau'ete'e heuḡa.

Ago Ḡoitoro'i

³³ Ibi'a azaḡa mazao reirote'e goro ḡoe'a 'adi zae'a igiro, raena'a, 'Nagni ḡoitoro'idene, ago vari'o'i. Badi'a mazao ḡoitoro'idene huga haḡao'i!'

³⁴ Rehano e zi'ohe, ḡoere nagiga 'ahoga ago ḡoitoro'i. Adure niḡano ago ḡoitoro'i, mazaḡa adure'e Badi'a'a ehore'ete'e haba'a.

³⁵ Raha niḡano ago ḡoitoro'i, mazaḡa raha'e Badi'a'a odaḡa ti'ete'e haba'a. Ierusalemā niḡano ago ḡoitoro'i, mazaḡa Ierusalemā'e Kini Boro, Badi'a neḡa boro.

³⁶ Ḡoitorirote'e mene haḡaine ruda'uma rae ago ḡoitoro'i, mazaḡa ḡaboneze zu zae'a mene haḡairo. Za'e iguze tiba zuni mae 'urunoga zu mae ḡunoga mene idaḡa.

³⁷ Zae'a nagini 'ahoga haḡai'uma ro'idene, 'O'e, e haḡai'uma', ga 'Mene, e mene haḡai'uma' da'o rae ro'i. Ḡoere 'ahoga'ahoga ragatine, a'e Satani'ono'o fureru'ohe.

Haḡai Sau'ano Ago Naenaetito'i
(Luka 6:29-30)

³⁸ Za'e edeḡa Mose goro ḡoe'ano 'ahige reiro, raena'a, 'Vaze 'ahogani'a ḡae ubuma sausauno'idene ga ḡae ḡonone vahego'idene, vazeḡa e'e ubuma zu sausauno'i ebu ane ḡonone zu vahego'i.'

³⁹ Rehano e zi'ohe, vaze sau'a mazao ago naenaetito'i. Vaze 'ahogani'a zae eda'e ḡaniga fa'o'no'idene, ani'a bare fa'o'noga veize zae kauri ḡaniga zuni notonohano'i.

⁴⁰ Vaze'a dabu'aze mouga rae kotazihi ro'idene, raga dabu'aḡa zuni hano'i.

⁴¹ Vaze 'ahogani'a riḡa tuḡuzena'a, zae'a ane ḡau odohadu kilomita tiba onamoga urato'idene, kilometa 'aheu zuni onamo'i.

⁴² Iniu'a umizo'idene hau tauḡo'i, zu ḡauze 'ahoga umizadu vesu baroni'uma rae ro'idene, ago hezahohano'i.

Agire Azaḡa Zamaro'i
(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ Za'e edeḡa Mose goro ḡoe'ano 'ahige reiro, raena'a, 'Ḡae nabudi zamaro'i, ebu ḡae agire vazeḡa he'ehe'eno'i'

⁴⁴ Rehano e zi'ohe, zae agire azaḡa zamaro'i, ebu zae sausauzi'ete'e azaḡa veize kurano'i.

⁴⁵ 'Ougine, za'e Moze adureo ani ubuga rae re'uma. Mazaḡa Moze'e vaze manōḡa zu sau'a veize idane mada aganozini'ohe, ebu vaze haḡai duduḡa zu ve'oḡa veize idane irugu tuḡunadu ru'au'ohe.

⁴⁶ Za'e zae zamare'ete'e azaḡa da'o zamarine, Badi'a'a e'e naeḡa mene zini'uma. Takesi azaḡa'e haḡai sau'a azaḡa rehano, zeḡe zuni ze zamare'ete'e azaḡa zamare'ohe.

⁴⁷ Za'e zae nabudi mazao da'o manōḡa haḡaine, vase mene vitizi'uma. Badi'a aḡu'a azaḡa zuni 'ouge haḡae'ohe.

⁴⁸ E'ano'o agire azaḡa zu zamare huno'i. Badi'a mazao'e ve'oḡa o'o'a teige, za zu ve'oḡa 'ahoga ago haḡao'i."

6

Ġahugo'i

¹ Ġiano'i, za'e vase'a ḡianoga veize vase zamao haḡai manōḡa ago haḡao'i, mazaḡa zae Moze adureo naeḡa mene zini'uma.

² E'ano'o ḡau 'ahoga zahara vaseḡa haune, zama guhi azaḡa teige ago hirihiro'i. Zama guhi azaḡa'e vase'a niguzoga veize nu'onu'o neḡano zu ibio haḡae furene'ohe. E hube hune zi'ohe, ze'e naeze nidu'a mae hauḡeha.

³ Ġau 'ahoga zahara vaseḡa haune, zae nabudi uhīḡa vaseḡa zu ago ihono'i.*

⁴ Vaze 'ahogani'a mene ederoga veize sifu kaḡuso hano'i. 'Ougine, Moze'a za'a sifu haḡate'e haḡaiḡa horonadu naeḡa zini'uma.

Zuhi'a Boro Kuru (*Luke 11:2-4*)

⁵ Za'e kurano'idene, zama guhi azaḡa teige ago kurano'i. Mazaḡa ze'e vase'a horozoga

* **6:3** Girikio, *edae evoreḡo'a haḡae'eta'a'e kauri evoreḡo'e aḡu'a teige, hano'i.*

veize nu'onu'o neḡano zu ibi boro ḡenaḡano edau'ena'a, kuranoga urate'ohe. E hube hune zi'ohe, ze naeḡa nidu'a mae hauḡiro.

⁶ Za'e kurano'idene, bazuni haba'a diuḡadu ibiheta haranadu Moze, za'a horonoga mene idaḡa ra'eta'a'e, mazao kurano'i. 'Ougine, za'a sifu haḡate'e haḡaiḡa Moze'a horonadu naeḡa zini'uma.

⁷ Ebu za kurano'idene, Badi'a aḡu'a azaḡa teige, huga o'o'a ḡoe'a hina ago barebare kurano'i. Mazaḡa ze'e ḡoere ḡehaḡa hina kuraune, Badi'a'a igi'uma rae zamare'ohe.

⁸ Ze ago hegoto'i, mazaḡa Moze'e zae'a izima umidogano nagini urate'eta'a'e edeḡa.

⁹ E'ano'o 'ahige kurano'i:

Emeḡe Mama adureo,
eme umi'e'ohe, vase'a ḡae guba'e'ena'a ḡa niḡo'e
zaḡoḡa re'uma,

¹⁰ ebu ḡa'a vase nidu'a ibitozi'uma,
ebu adureo ḡae ura'a hudau'ete'e teige, raha
adao zuni huda'uma.

¹¹ Izidi ogomuḡa rife'eno'i,

¹² ebu emeḡe'a eme sausaufe'ete'e azaḡa zeḡe
sau'a rae mode'ete'e teige, emeḡe sau'a zu
rae modof'o'i.

¹³ Emeḡe'a haḡai sau'a haḡaihi rae reine, sau'ano
ago tutufo'i,
ebu Satani'ono'o mae vaḡifo'i.†

† **6:13** Fare mirihirete'e nu'e raena'a, 'Ḡa'a ibitozini'ete'e ebu ḡae gigi'a zu agaḡa'e mada tuḡutuḡu oname'ohe. Amen.'

14 Zae'a vaze sau'a rae modine, zae Moze, adureo radiu'ete'e'a, zae sau'a zuni rae modi'uma.

15 Rehano zae'a vaze sau'a mene rae modine, zae Moze'a zuni zae sau'a mene rae modi'uma.

Zaḡozaḡe'ete'e Moneo

16 Zae'a zaḡozaḡ'idene, zama guhi azaḡa teige, ago vetuḡarau rado'i. Ze'e, vaze'a horozadu zeḡe'a zaḡozaḡe'ete'e ederoga veize, mene vire'ohe zu iguze mene si'e'ohe. E hube hune zi'ohe, ze'e naeḡa nidu'a mae hauḡiro.

17 Rehano zae'a zaḡozaḡ'idene, viradu iguze si'o'i.

18 'Ougine, vaze'a za'e zaḡozaḡe'ete'e mene ederi'uma. U za'a horonoga mene idaḡa ra'eta'a'e, Moze da'o ederi'uma. Ebu Moze'a za'a sifu haḡaate'e haḡaiḡa horonadu naeḡa zini'uma.

*Ḡauze Adureo Mae Nu'one To'i
(Luke 11:34-36, 12:22-34, 16:13)*

19 Zae veize raha 'adao ḡau manomano ago nu'one to'i. De'ea'e zuhi'a sausaune'ohe zu atenarau'ohe ebu ḡonore'a varade diuḡadu ḡonotu'ohe.

20 Rehano zae veize ḡauze manomano'e adureo nu'one to'i. De'ea' zuhi'a mene sausaune'ohe zu mene atenarau'ohe ebu ḡonore'a varade diuḡadu mene ḡonotu'ohe.

21 Mazaḡa za'a ḡauze manomano nouma tine, zamaroneze zu de'ea ti'uma.

22 Zae ubuma'e ahirize ihureḡa heuḡa. Ubumaze manoga reine, zae ahiri nidu'a'e agaḡani'a iriva'i'uma.

23 Rehano zae ubuma'e sautaune, zae ahiri nidu'a'e uzabo'a iriva'i'uma. E'ano'o zae ahiri

zamaḡano agaḡa'e uzaboraane, ahirize nidu'a'e uzabo gigi'a re'uma!

²⁴ Vaze'e zuhi'a 'aheu veize gauoga mene idaḡa. 'Ougine ani 'ahoga'e zamari'uma, u 'ahoga'e he'ehe'eni'uma. Ebu 'ahoga veize faine gaui'uma, u 'ahoga'e turuni'uma. E'e teige, za'e Badi'a ebu moni, 'aheu veize gauoga mene idaḡa.

Ago Zamare Adudano'i

(Luka 12:22-31)

²⁵ E'ano'o e zi'ohe. Zae ḡabone veize nagi ogomu a'uma ga nagini gagi'uma ebu ahirize veize nagi dabua vidi'uma rae ago zamare adudano'i. Mazaḡa ḡabone zu ahiri'e ogomu zu dabua vitinoga.

²⁶ Hitanao rafi'ete'e niniḡa ḡiano'i. Ze ezone mene ḡorau'ohe, mene hirive'ohe, zu ogomuze godogo neḡano mene nu'one ti'ohe. Rehano zae Moze, adureo radiu'ete'e'a, ḡubuze'ohe. Za'e nini vitize hune'ohe.

²⁷ Zae bo'aḡano iniu'e zamare adudaune, ḡabone'a tahiḡa nu fara'umahe? Mene.

²⁸ Za nouga'ahi dabua u'ano zamare adudu'ohe? Butu kakaḡa'e nougenouge ḡuhure'ete'e ḡiano'i. Ze mene gaue'ohe zu dabuaze mene turine'ohe.

²⁹ Rehano e zi'ohe, butu kakaḡa 'ahoga'e ma'ora vazega kini Solomona'a haḡaireote'e dabuaga manomano vitinoga.

³⁰ Butu veḡa'e izidi ḡaboga, hena ohoḡore'e vaze'a masinadu ireo hufi hauni'uma, rehano Badi'a'a faifaine manohuni'ohe. Za'e ve vitinoga 'ahine, Badi'a'a hube hune dabua vidauzini'uma. Rehano za'e Badi'a mazao fie'eta'a'e kome'a.

³¹ E'ano'o ago zamare adudano'i, raena'a, 'Nagini a'uma?', 'Nagini gagi'uma?' ga 'Nagi dabua vida'uma?'

³² Badi'a aḡu'a azaḡani'a 'ahiguḡa nidu'a vaḡe'ohe. Zae Moze, adureo radiu'eta'a'e, za'a e'e ḡauḡa urate'eta'a'e edeḡa.

³³ Badi'a'a ibitozini'ete'e zu urate'ete'e da'o gezo vaḡo'i. 'Ougine e'e ḡauga nidu'a zuni zini'uma.

³⁴ E'ano'o za ohoḡore veize ago zamare adudano'i. Mazaḡa ohoḡore gauḡa'e ohoḡoru'u zamari'uma. Izidi'e izidi aduga da'o zamari'uma.

7

Vaze Mazao Sau'a rae Ago No'i (Luka 6:37-38, 41-42)

¹ Badi'a'a za'e sau'a azaḡa rae mene zi'ete'e uratine, vaze mazao sau'a azaḡa rae ago zo'i.

² Mazaḡa zae'a ḡau 'ahoga moneo vaze mazao sau'a rae reine, e'e moneo Badi'a'a zuni za'e sau'a re'uma. Za'a vaze mazao nagini haḡaine, Badi'a'a zae mazao 'ouge haḡai'uma.

³ Ḡa'e nabugo ubumao be'a dinunuḡa ḡiane'ohe. Rehano nougadu ḡae ubumao be'a gado ireḡa mene ḡiane'ohe?

⁴ Ḡae ubumaḡo be'a gado ireḡa 'e'e rehano, ḡa'e negoḡo mazao 'ahige ra'ohe, raena'a, 'Negohe, ubumaḡo be'a dinunu e'e mae vaḡinihi.'

⁵ Ḡa, zama guhi vazeḡa, ibite geno ḡae ubumao gado ireḡa e'e mae vaḡino'i. Ebu ḡa'a faine ehamanadu negoḡo ubuma mazaono'o dinunuḡa mae vaḡini'uma.

6 Ġau zaġoġa ġuni ago hano'i. 'Ougine ze vaetadu zae vihozi'uma. Zae hadi manomano aba zamao ago feuno'i. 'Ougine, ze'e oda hina edene ġuzuhi'uma.*

Badi'a Mazao Umido'i
(Luka 11:9-13)

7 Za nagini urato'idene, Badi'a mazao umido'i, 'ouguine zini'uma. Za nagini vaġo'idene, Badi'a mazao umido'i, 'ouguine hidi'uma. Badi'a'a danazoga uratine, ibihetao toketokero'i, 'ouguine ibiheta vavaozini'uma.

8 Iniu'a umidine ha'uma, iniu'a vaġine hidi'uma ebu iniu'a toketoketine ibiheta vavaoha'uma.

9 Zae bo'aġano iniu'a ubuga'a beredi umidine hadi ha'umahe?

10 Ebu ane'a ġozone umidine, mohe ha'umahe?

11 Za'e sau'a azaġa rehano, ġau manomano ubudeze zenoga urate'ohe. E'e teige, zae Moze, adureo radiu'eta'a'e, ane mazao umide'ete'e azaġa hube hune ġau manoga zini'uma.

12 E'ano'o vase'a zae mazao haġai manoga haġae'ete'e urato'idene, zae zuni zeġe mazao haġai manoga haġao'i. 'Adi'e Mose goro ġoe'a zu peroveta azaġani'a ihozirote'e ġoe'a ra'ohe.

Ibiheta Kokosiġa
(Luka 13:24)

13 Ibiheta kokosiġano diuġo'i. Mazaġa ru-neo diuġite'e ibiġa ibihetaġa'e rafaġa zu boro, e'ano'o e'e ibiġano diuġe'ete'e azaġa'e ġehaġa.

* **7:6** Huga'e, 'Badi'a ġoere mene igi'ete'e azaġa mazao ago barebare ihozo'i.'

14 U ġabone tuġutuġu diuġe'ete'e ibiġa ibi-hetaġa'e kokosiġa zu e'e ibiġano onamoga'e riġa, e'ano'o e'e ibiġano diuġe'ete'e azaġa'e tahiġa.

Ire ebu Ire Maġa
(Luka 6:43-44, 13:25-27)

15 Ġuriro peroveta azaġa ġiano'i. Ze mamoe naminamiġa teiġe onai'uma, rehano zeġe zama'e butu ġuniġa vihovihoġa heuġa.

16 Ire'e maġa horonadu nagi ireġa ederi'uma. Vaini maġa'e ire renoga'ono'o mene ini'ohe zu figi maġa'e ġunu renoga'ono'o mene ini'ohe.

17 E'e teiġe, ire manoga nidu'a'e maġa manoga ini'ohe, u ire sau'a'e maġa sau'a ini'ohe.

18 Ire manoga'e maġa sau'a mene ini'ohe, u ire sau'a'e maġa manoga mene ini'ohe.

19 Maġa manoga mene ini'ete'e ireġa nidu'a'e udi mode'ohe ebu ire rogao hufi haone'ohe.

20 E'ano'o zeġe haġai horonadu ze'e vase nagiġa ederi'uma.

21 Eġe mazao, 'Zuhia Boro, Zuhia Boro,' rae huhe'ete'e azaġa mene nidu'a'e Badi'a'a ibitozini'uma. Rehano eġe Mama, adureo radiu'ete'e'a urate'ete'e haġaiġa haġae'ete'e vazeġani'a da'o ibitoha'uma.

22 Badi'a kota madaġano, vase ġehaġani'a eġe ihi'uma, raena'a, 'Zuhi'a Boro, Zuhi'a Boro, eme'e ġae nio Badi'a ġoere ihozido, zu ġae nio vine sau'a hegoze buzido zu ġae nio ġiġi'a haġaiġa ġehaġa haġaido'.

23 'Ougine, eġe'a dehene zi'uma, raena'a, 'E za'e mene ederiro. Za, haġai sau'a azaġa, eġe mazaono'o vaġino'i.'

Egadu Haḡae'ete'e Azaḡa
(Luka 6:47-49)

²⁴ Eḡe ḡoere egadu haḡae'ete'e vazeḡa'e huhuzaḡa. Ani'e vatava rana neḡa ogorarote'e vazeḡa heuḡa.

²⁵ Irugu'a ru'anadu zobozobo'a bororarotene ebu zavara boro'a feuradu neḡa beiirotene, e'e neḡa'e mene higaro, mazaḡa vatava rana ogoraro.

²⁶ U eḡe ḡoere egadu mene haḡae'ete'e vazeḡa'e hahizaḡa. Ani'e ni'uri rana neḡa ogorarote'e vazeḡa heuḡa.

²⁷ Irugu'a ruanadu zobozobo'a bororarotene ebu zavara boro'a feuradu neḡa beiirotene, e'e neḡa higau bauradu fatariro."

²⁸ Iesu'a e'e ḡoe'a nidu'a hauḡirotene, vaze ḡuḡuvaḡani'a ane ihore u'ano zaguzagaro.

²⁹ Mazaḡa Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa teige mene ihoziro, rehano Badi'a gigi'a hina ihoziro.

8

Lefera Vazeḡa Fainiro
(Mareko 1:40-45, Luka 5:12-16)

¹ Iesu'a maḡanono'o ovairotene, vaze ḡuḡuvaḡani'a ane hegote onamiro.

² Lefera vazeḡa 'ahogani'a ani vaḡe onairo, ebu ane zamao obena hina tuḡadu niro, raena'a, "Zuhi'a Boro, ḡa urato'idene faiho'i!"

³ Iesu'a 'evo'a einadu vaze e'e oboniro, ebu raena'a, "E urate'ohe. Ḡae manoro'i!" 'Ougadu lefara e'e'a zogone dauḡiro.

4 Ebu Iesu'a nina'a, "Vaze 'ahoga ago no'i. Rehano dibu'o vazega vage onamadu ahi'o ihono'i!* Ebu gae'a manorate'e vaze'a ederifine, Mose'a reirote'e gahunoga mae onamadu Badi'a dibu'o hano'i."

*Uti Azaḡa Ġihi'ani'a Iesu mazao Firo
(Luka 7:1-10, Ioane 4:43-54)*

5 Iesu'a Kaperanauma neḡa boro diuḡirotene, Roma uti azaḡa ġihi'a 'ahogani'a onaadu dananoga uminiro,

6 raena'a, "Zuhi'a Boro, eḡe tuḡure vazega 'ahoga'e ahi'a haganoga mene idaḡa radu neo baze'ohe. Ahi'ani'a giginadu ḡaniḡanau radiu'ohe."

7 Iesu'a nina'a, "Eḡe'a onamadu faini'uma."

8 Rehano uti azaḡa ġihi'ani'a naenaenina'a, "Zuhi'a Boro, e'e mene vaze manoga, e'ano'o gae'a eḡe ne diuḡoga'e mene manoga. Rehano ḡoere da'o ro'i, 'ouquine eḡe tuḡure vazega'e manori'uma.

9 Mazaḡa e'e zuni vaze 'ahoga 'u'uḡano gae'ohe, zu eḡe uti azaḡa'e eḡe 'u'uḡano gae'ohe. Eḡe'a vaze 'ahi nina'a, 'Onamo'i' reine, ani'e oname'ohe, ebu 'ahoga omo nina'a, 'Aro'i' reine, ani'e are'ohe. Eḡe'a eḡe tuḡure vazega 'ahoga nina'a, "Adi haḡao'i' reine, ani'e haḡae'ohe."

10 Iesu'a e'e ḡoe'a igirotene zaguzagaro, ebu ani hegotirote'e azaḡa ziro, raena'a, "Eḡe'a hube hune zi'ohe, Badi'a mazao 'ahige fie gigaru'ete'e

* 8:4 A'e, dibu'o vazegani'a ahiri udahadu manoreha reifine

vazeġa'e Isaraela azaġa zamaġano ize mene horoneha!

¹¹ E zi'ohe, Iuda mene azaġa ġehaġani'a mada'a ite'ete'e moneono'o zu mada'a zubure'ete'e moneono'o onai'uma, ebu Badi'a'a ibitohau'ete'e zamaġano Aberahamo, Isako zu Iakobo teite ehoradu ogau tibura'uma.

¹² Rehano Iuda azaġa, Badi'a'a ibitozini'ohe rae zamarirota'a'e, enona mae feuzadu uzabo zamaġano radi'uma. Ze e'ea nia'uma zu ġononeze atiti'uma.”

¹³ Ebu Iesu'a uti azaġa ġihi'aġa niro, raena'a, “Onamo'i. Ġa'e eġe mazao fie'ete'e teige, ġae tuġure vazeġa'e manori'uma.” Ani'a 'ouge reirotene madaġano tuġure vazeġa e'e manoriro.

Vaze Ġehaġa Faiziro
(*Mareko 1:29-34, Luka 4:38-41*)

¹⁴ Ebu Iesu'a Petero ne diuġirotene Petero emoġa roġaeġa'e uginadu baze radoga horoniro. 'Ahi'a'e gigi'a bagaġa.

¹⁵ Iesu'a roġae 'evo'a obonadu ahi'a gigi'a 'ai dauġiro. Ebu ani iġunadu Iesu veize ogomu ġorohe haro.

¹⁶ Ġoravare'ete'e zamaġano, vine sau'ani'a ragano reirote'e azaġa ġehaġa Iesu vaġe tutuze onairo. Ani'e ġoere hina vine sau'a hegoze buziro ebu ugi azaġa nidu'a faiziro.

¹⁷ A'e peroveta vazeġa Isaia'a Badi'a ġoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

“Ani emeḡe gigi'a meiro ebu emeḡe ugi mae vaḡiniro.”

Iesu Hegote'ete'e Vazeḡa
(Luka 9:57-62)

¹⁸ Iesu vase ḡuḡuvaḡani'a ane mazao nu'oru radoga horozitotene, ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, “Du'ura moneafa fare onamihi.”

¹⁹ E'e madaḡano Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e vazeḡa 'ahogani'a Iesu vaḡe onaadu niro, raena'a, “Ihore vazeḡa, ḡae'a no'e onamine, e ḡae hegoti'uma.”

²⁰ Iesu'a naenaenina'a, “Butu ḡuniḡa'e bazuni haba'azeta, ebu hitana ninigā'e nezeta. Rehano eḡe, Vaze Ubuḡa'e bazunihe haba'a'e o'o'a.”

²¹ Iesu tahi'a 'ahogani'a niro, raena'a, “Zuhi'a Boro, e geno mamahe guri onamihi.”

²² Rehano Iesu'a nina'a, “Ḡa'e eḡe hegoto'i. Vine ruga azaḡani'a rune azaḡa ḡuri'uma.”

Zavara 'Uiro
(Mareko 4:35-41, Luka 8:22-25)

²³ Ebu Iesu'a ḡasio tiriro, ane tahi'atahi'a'a ani hegote tiriro.

²⁴ E'e enogano, zavara boro'a du'urao feuriro ebu sa'u'a ḡasio kafere diuḡiro. Rehano Iesu baze radiro.

²⁵ E'ano'o ze'a ane vaḡe onamadu evaniro, raena'a, “Zuhi'a Boro, emeḡe ḡabofo'i! Eme nariga zubure'ohe!”

²⁶ Ebu ani'a naenaezina'a, “Za nougadu rihau'ohe? Za'e Badi'a mazao fie'eta'a'e

kome'a!" Ebu ani iḡunadu zavara zu sa'u roziro. 'Ougirotene, zavara zu sa'u'e roḡeru hauḡiro.

²⁷ Iesu tahi'atahi'a'a zaguzagaro, raena'a, "Vaze 'ahi'e nagi vaze? Zavara zu sa'u'a ane ḡoere egohu'ohe."

*Vine Sau'aḡeta Vazeḡa Fainiro
(Mareko 5:1-20, Luka 8:26-39)*

²⁸ Iesu'a du'ura moneafa, Gadara haba'ano feurirotene, vine sau'ani'a ragano reirote'e vazeḡa 'aheu'a idu haba'anono'o onaadu Iesu hidiro. Zamaze ufeta ḡugi'eta 'ahine, e'e ibiḡano vaze'a onamoga mene idaḡa reiro.

²⁹ Ebu ze ḡihau bagaḡa ani ḡoreniro, raena'a, "Badi'a ubuga! Ḡa'e emeḡe mazao nagini urate'ohe? Ḡa'e, kota madaḡa ḡonaga 'izema mougano, aduga rifoga veize emeḡe vaḡe onahеhe?"

³⁰ U tahiḡa faḡano aba ḡehaḡani'a ogau radi-unu.

³¹ Ebu vine sau'ani'a Iesu uminiro, raena'a, "Ḡae'a eme hegofe bufo'idene, aba ḡuḡuvaḡa 'omo mazao tuḡufo'i."

³² Ani vine sau'a zina'a, "Onamo'il!" 'Ouge reirotene, ze vaze 'aheu mazaono'o buanadu aba zamaḡano diuḡiro. Ebu aba e'e nidu'a maḡa gagaga'ono'o dure ovoadu du'urao diuḡiro ebu hunuhune rudaro.

³³ 'Ougadu aba taufe'ete'e azaḡa'e dure neze onamiro, ebu vine sau'ani'a ragano reirote'e azaḡa mazao nagini'a furerarote'e hariḡa nidu'a me'odoziniro.

³⁴ Ebu e'e neġa azaġa nidu'ani'a buanadu Iesu hidoga veize onairo. Ze Iesu hidirotene, ani'e zeġe haba'anono'o vaġinoga uminiro.

9

Ahi'a Mene Hagane'ete'e Vazeġa Fainiro (Mareko 2:1-12, Luka 5:17-26)

¹ Iesu'a ġasio tiradu du'ura moneafa fariro ebu ane'a radiunute'e neġa boro Kaperanauma bare onamiro.

² Ebu vaze nu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazeġa faratao bazune teadu ani vaġe herate onairo. Zeġe'a Iesu mazao fie'ete'e Iesu'a horonirotene, ahi'a mene hagane'ete'e vazeġa niro, raena'a, "Ubude, zamaġo rinedo'i. Ġae sau'a 'ai aġutu modeha."

³ 'Ougirotene, Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa nu'e zeġe'a bare zamariro, raena'a, "Vaze 'adi'e ane bare Badi'a rae rahehe? Badi'a ni rae sausaune'ohe!"

⁴ Iesu ani zeġe'a nagini zamare'ete'e ederadu ziro, raena'a, "Nougadu za zamarone sau'a zamare'ohe?"

⁵ Ani mazao nougenouge nine, ufiġa? 'Ġae sau'a 'ai rae modeha' rae ni'ete'e ga 'Iġunadu onamo'i' rae ni'ete'e?"

⁶ Rehano e ani manoni'uma ebu ani sau'a zu rae modi'uma, mazaġa eġe, Vaze Ubuġa'e raha 'adao vaze sau'a rae mode'ete'e gigi'aġa meirote'e zuni za ihozi'uma." Ebu Iesu'a ahi'a mene hagane'ete'e vazeġa e'e niro, raena'a, "Eġe'a ġa'ohe, iġuno'i ebu farataġo odohadu neġo onamo'i"

⁷ Ebu vaze 'ai iḡunadu neḡa onamiro.

⁸ Vaze ḡuḡuvaḡa'e e'e horonirotene riharo ebu Badi'a'a 'uguḡa gigi'aḡa vaze zinirote'e* u'ano Badi'a niguniro.

*Mataio Zamaharo
(Mareko 2:13-17, Luka 5:27-32)*

⁹ Iesu'a e'eano'o ibio onamiro. Ebu vaze 'ahoga niḡa Mataio'a takesi haba'ano ehore'enogano horoniro. Ebu Iesu'a niro, raena'a, "Eḡe hegoto'i." 'Ougirotene ani iḡunadu Iesu hegotiro.

¹⁰ Iesu'a Mataio neo ogarote'e madaḡano, takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa ḡehaḡani'a Iesu zu ane tahi'atahi'a teite ogau tiburaro.

¹¹ Farisea azaḡani'a e'e horonirotene, Iesu tahi'atahi'a ḡadiziro, raena'a, "Nougadu zae ihore vazega'e takesi azaḡa zu haḡai sau'a azaḡa teite ogau tiburu'ohe?"

¹² Iesu'a e'e egadu ziro, raena'a, "Ugi o'o'a azaḡa'e gohe vazega mene vaḡe'ohe, rehano ugi azaḡani'a ani vaḡe'ohe.

¹³ E'e teige, zeḡe bare haḡai duduḡa rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu eḡe'a mene onairo. Rehano zeḡe bare haḡai sau'a rae zamare'ete'e azaḡa huzoga radu onairo. Badi'a'a 'ahige reiro, raena'a, 'E'e zae'a dibu'o inoga da'o mene urate'ohe, rehano vaze vetuḡazoga ufeta urate'ohe.' Za onamadu ḡoere huga e'e edero'i."

*Ihore Iziga
(Mareko 2:18-22, Luka 5:33-39)*

* **9:8** Ga, vaze harote'e **9:13** 9:13 Hosea 6:6

14 Ebu Ioane tahi'atahi'a'a Iesu vaḡe onaadu ḡadiniro, raena'a, "Emeḡe zu Farisea azaḡa'e ogomu moneo mada ḡehaḡa zaḡozaḡe'ohe. Rehano ḡae tahi'atahi'a'e nougadu mene zaḡozaḡe'ohe?"

15 Iesu'a ziro, raena'a, "Hahure'ete'e madaḡano, ohoze hahu izigani'a huze'ete'e azaḡa'e ane teite ogau tiburaune, ze mene zaḡozaḡe'ohe. Rehano zeḡe mazaono'o ohoze hahu iziga'e mae vaḡini'uma madaḡani'a onaine, ze'e vetuḡa ranadu zaḡozaḡi'uma.

16 Vaze 'ahogani'a dabua iziga vari'e madu dabua amahiḡa mene banini'ohe, mazaḡa dabu'aḡa vuzuine, dabua si'iga iziga'e ḡuanadu amahiḡa hutubadu borofe ziga'uma.

17 Ebu vaze 'ahogani'a vaini vuḡa fuse[†] amahiḡa zamaḡano vaini vuḡa iziga mene be'une ufi'ohe. Be'une ufine, vaini vuḡa iziga ane'a bare busure bororadu fuse amahiḡa'e ziga'uma. Ebu sore rururanadu fuse amahiḡa sausauni'uma. E'ano'o vaini vuḡa iziga'e fuse izigano be'une ufi'ohe ebu anianine'e manōḡa radiu'ohe."

*Roḡae Tahi'aḡa ebu Ugi Roḡaeḡa
(Mareko 5:21-43, Luka 8:40-56)*

18 Iesu'a e'e ḡoe'a zinirote'e zamaḡano, nu'onu'o neḡa ḡihi'aḡa 'ahogani'a Iesu vaḡe onairo. Ebu ani zamao ḡuḡuradu niro, raena'a, "Eḡe aboe'e izidu'u rudaneha. Rehano ḡae'a onaadu ane rana 'evo'o tine, ani ḡabodi'uma."

[†] 9:17 Gouti ogaḡa hina haḡairote'e fuseḡa

19 Ebu Iesu zu ane tahi'atahi'a'e iḡunadu ane teite onamiro.

20 Onamirote'e zamaḡano roḡae 'ahoga, roḡae ugi madu muri 12 radiunute'e'a, Iesu ḡarunio onairo ebu ani dabua 'ariḡa oboniro.

21 Mazaḡa ani'e zamare'ena'a, 'E'a dabuaḡa tahiḡa obonine manori'uma.'

22 Ebu Iesu'a tehadu roḡae e'e ḡianiro, raena'a, "Aboe, zamaḡo rinedo'i! Ḡae'a eḡe mazao fiate'e u'ano ugiḡo'a manoreha." 'Ouge reirote'e madaḡano roḡae 'ai manoriro.

23 Iesu'a nu'onu'o neḡa ḡihi'aḡa neo feurirotene, rune badaḡa haḡae'ete'e azaḡa zu vaze ḡuḡuvaḡani'a harae'ete'e horoziro.

24 Ebu ani'a ziro, raena'a, "Zae nidu'a buano'i! Roḡae tahi'aḡa'e mene rudaneha. Ani'e baze'ohe." Rehano ze'e Iesu eḡofoharo.

25 Vaze ḡuḡuvaḡa enoneo tuḡuze buzirote'e ḡarugano, Iesu'a ne zamaḡa diuḡadu roḡae tahi'aḡa 'evore oboniro. 'Ougadu ane'a iḡuniro!

26 Ebu e'e hariḡa'e e'e haba'a nidu'a zamaḡano ḡehararo.

Ubuma Kuru zu Mumutafa Vazeḡa Faiziro

27 Iesu'e de'ea mode onamirote'e madaḡano, ubuma kuru vazeḡa 'aheu'a ani hegotiro. Ze'a ḡihau huario, raena'a, "Davida mariga, eme vetuḡafo'i!"

28 Iesu'a ne diuḡirotene, ubuma kuru azaḡani'a ane vaḡe onairo. Iesu'a ḡadiziro, raena'a, "Za eḡe'a faizi'uma rae fie'ehe?" Ze'a naenaenina'a, "O'e, Zuhi'a Boro."

29 Ebu ani'a ubumaze obonadu ziro, raena'a, "Zae'a eḡe mazao fie'ete'e idunaḡano ubumaze'a manori'uma."

30 Ebu ubumaze'a ra'aro. 'Ougadu Iesu'a riḡa hune ziro, raena'a, "Zae mazao fureranate'e ḡauḡa vaze 'ahoga ago no'i."

31 Rehano ze onamadu e'e haba'a nidu'a za-maḡano ani hari rae ḡehaniro.

32 Ebu ze neonno'o buau onamirotene, vaze nu'a vaze 'ahoga Iesu vaḡe tutune onairo. Vine sau'ani'a vaze e'e ragano radu ani'e ḡoeroga mene idararo.

33 Ebu Iesu'a vine sau'a ane mazaono'o hegone bunadu mumutafa vazeḡani'a ḡoeriro. Vaze ḡuḡuvaḡani'a e'e horonadu zaguzagaro, ebu raena'a, "Ibite Isaraela haba'ano 'ahiguḡa mene fureraro."

34 Rehano Farisea azaḡani'a raena'a, "Ani'e vine sau'a zuhi'aḡa gigi'aḡano vine sau'a hegone buneha."

Gau Azaḡa'e Tahiga

35 Iesu'a haba'ahaba'a zu ne nidu'a ra-gave'ena'a, zeḡe nu'onu'o neḡano ihozinu zu Badi'a'a ibitozini'ete'e hariḡa manoga haraminu ebu ugi nunu nidu'a faizinu.

36 Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa horozirotene, ve-tuḡazi, mazaḡa zamaze'e adudaro zu ze'e dana mene hidiro. Ze'e vaze'a mene taufe'ete'e mamoeḡa heuḡa.

37 Ebu ani ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Hirive'ete'e ḡauḡa'e ḡehaḡa, rehano gau azaḡa'e tahiḡa.

38 E'ano'o hirive'ete'e Zuhi'ağa, Badi'a mazao gau azağa ane mebao tuğuzoga veize umino'i."

10

Iesu'a Ane Tahi'ağa 12 Tuğuze Onamiro (Mareko 6:7-13, Luka 9:1-6)

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a 12 huze nu'oziro ebu vine sau'a hegoze buze'ete'e zu ugi nunu nidu'a faize'ete'e gigi'ağa ziniro.

² Iesu tahi'a 12 nize'e ahi e'e: Ibi'a'e Simona, niğa 'ahoga'e Petero zu ane negoğa Aniderea, Zebedeo ubuga 'aheu Iakobo zu ane negoğa Ioane,

³ Filipo, Batolomeo, Tomasi, takesi vazega Mataio, Alefeo ubuga Iakobo, Tadeo,

⁴ Roma gavamani utitozini'ete'e duğuruğa vazega* niğa Simona ebu Iesu revoharota'a'e, Isakariota vazega niğa Iuda.

⁵ Iesu'a ane tahi'a 12 tuğuze'ena'a, 'ahige ihoziro, raena'a, "Iuda mene azağa haba'a ago onamo'i ebu Samaria haba'ano neğa 'ahogani ago diuğoi.

⁶ Rehano Isaraela haba'ano dauğirote'e mamoeğa 'u'a onamo'i.

⁷ Ebu neğanega diuge onamo'idene 'Badi'a'a ibitozini'ete'e madağa 'ai haniteha,' rae haramozeno'i.

⁸ Ugi azağa faizo'i, rune azağa gabozi'i, lefera azağa faizo'i ebu vine sau'a hegoze buzo'i. Zae'a hidirota'a'e naega mene hağairo, e'ano'o naega ago mae'ena'a gahugo'i.

* **10:4** Duğuruğa niğa'e Zealota

⁹ Moni niharazeo ago odoho'i.

¹⁰ Ragavo zamaġano nihara ga dabua 'ahoga ga tamaka ga tuġu ago odoho'i, mazaġa gau vazeġa'e nagini urate'ete'e ġauġa'e hidi'uma.

¹¹ Haba'ahaba'a zu neġaneġa diuġine, de'ea mae ġihizi'uma vazeġa vaġo'i ebu ane neo rado'i onamo e'e neġa mode iġuno'i.

¹² Ani ne diuġo'idene, 'Badi'a'a manohuga zini'uma,' rae zeno'i.

¹³ Ebu e'ea radiu'ete'e azaġa'e manoga ro'idene, zae'a rate'e Badi'a manohuga zeġe rana radi'uma. U mene manoga ro'idene, zae'a rate'e Badi'a manohuga'e zae bare vaġi'uma.

¹⁴ Haba'a ga neġa 'ahoga azaġani'a zae mene mae ġihizo'idene ga ġoereze mene egozeno'idene, odaze hu'uruġa zauhe mode manahadu e'e haba'a ga neġa mode iġuno'i.†

¹⁵ E hube hune zi'ohe. Ibite Sodoma zu Gomora haba'a azaġa'e sau'aze boro u'ano, Badi'a'a ruiziro. Rehano Badi'a kota madaġano zae mene mae ġihizirote'e neġa azaġa'e ufeta aduga boro hidi'uma.

*Iesu Tah'i'atahi'a'a Aduga Hidi'uma
(Mareko 13:9-13, Luka 21:2-17, 12:2-9)*

¹⁶ Butu ġuniġa bo'aġano mamoe tuġuze'ete'e teiġe, e za agire azaġa bo'aġano tuġuze'ohe. E'ano'o mohe teiġe eda'e eda'o'i‡ zu Tubugo niniġa teiġe sau'a ago haġao'i.

† **10:14** A'e vaze'a ze mene mae ġihizadu aduga hidi'uma rae ihoze'ohe. ‡ **10:16** Zarama'a maniġa veize eda'erau avotite'ohe.

17 Rehano vase g̃iāzo'i, mazaḡa ze'a oboze teadu kotao ohozi'uma ebu zeḡe nu'onu'o neḡano masizi'uma.

18 Eḡe u'ano gavana azaḡa zu kini mazao ri'izi'uma, ebu zae'a eḡe hari zeḡe zu Iuda mene azaḡa rae fureni'uma.

19 Rehano no'e madaḡano ze'a kotao obozeto'idene, zae'a nagini re'uma ga nougenouge re'uma moneo ago zamare borofō'i. Mazaḡa e'e madaḡano za'a re'uma ḡoe'a'e ihozi'uma.

20 Goe'aze'e mene zae mazaono'o, rehano Moze vigani'a zae mazaono'o ḡoeri'uma.

21 Negoḡani'a negoḡa revohanadu runeo tuḡuni'uma. Ebu mogani'a ubuga revohanadu runeo tuḡuni'uma. Ebu ubudeze'a vize moze agirezadu runeo tuḡuzi'uma.

22 Eḡe u'ano vase nidu'a'a zae he'ehe'ezi'uma. Rehano edau gigaru onamo ḡonaga meite'e vaseḡa'e ḡabone hidi'uma.

23 Haba 'ahogano za sausauzo'idene, feranadu haba 'ahoga onamo'i. E hube hune zi'ohe, za Isaraela haba'a nidu'a izema haramē oname hauḡogano, eḡe, Vaze Ubugani'a onai'uma.

24 Tahi'a'e ane ihore vaseḡa mene vitini'uma ebu tuḡure vaseḡa'e ane zuhi'a mene vitini'uma.

25 Tahi'a'e ane ihore vaseḡa teigi'uma reine idaḡa ebu tuḡure vaseḡa'e ane zuhi'a teigi'uma reine idaḡa. Vaze'a eḡe, zae Zuhi'a, Bezezebuloḡ rae huhine, zae, eḡe tahi'atahi'a, ufeta sau'ano huzi'uma.

²⁶ E'ano'o vase'a sausauzo'idene, ago ze rihozo'i, mazaġa u'uruġa ġau'a nidu'a Badi'a'a furene hauġi'uma.

²⁷ E'a zae da'o zi'eta'a'e zae'a vase nidu'a zo'i. Ebu eġe mazaono'o zae'a da'o igi'eta'a'e ne azaġa nidu'a ġihau rae fureno'i.*

²⁸ 'Ahiri da'o ma'ete'e u vine manoga mene idaġa ra'ete'e azaġa'e ago rihozo'i. Rehano Badi'a da'o rihono'i, mazaġa ani'e vine zu ahiri'e ire rogao hufi haonoga idaġa.

²⁹ Tiburi ninigā 'aheu'e moni kome'a hina hoite'ohe. Ze'e mene ġau boro rehano, Badi'a'a mene uratine, ze 'ahogani rahao mene uiti'uma.

³⁰ Badi'a'a zae vadini iguġa nidu'a nugu zuni edeġa.

³¹ E'ano'o ago rihano'i, mazaġa za'e Badi'a ubumao Tiburi ninigā vitine ġihi'aġa.

³² Iniu'a vase ubumao eġe moneo edaune, eġe'a zuni adureo Mamahe ubumao ane moneo eda'uma.

³³ Rehano iniu'a vase ubumao e o'ohine, eġe'a zuni adureo Mamahe ubumao ani o'oni'uma.

*Mene Uniho Manoġa, Rehano Benisi
(Luka 12:51-53, 14:26-27)*

³⁴ E'e uniho manoġa rahao 'ada mae ariro rae ago zamaro'i. E'e uniho manoġa mene mae ariro, rehano benisi mae ariro.

³⁵ E'a onairiota'a'e,

* **10:27** Girikio, *E'a uzabo zamaġano zi'eta'a'e agaġa zamaġano rae fureno'i, ebu tegazeo sifu zi'eta'a'e vinu'ono'o rae fureno'i*

ubuga'e moga teite agiretitoga, avo'a'e vi'a teite agiretitoga, roḡae'e ani hadoga roḡaeḡa teite agiretitoga veize ra'ohe.

³⁶ Agire azaḡa'e zae ne tiba azaḡa re'uma.

³⁷ Iniu'a moga ga vi'a ufeta zamarine, ani'e mene eḡe tahi'a re'uma, ebu iniu'a ubuga ga aboḡa ufeta zamarine, ani'e mene eḡe tahi'a re'uma.

³⁸ Iniu'a ane satauro odohadu eḡe ḡaruna mene hegotine, ani'e mene eḡe tahi'a rae re'uma.

³⁹ Iniu'a ane ḡabone obone giganine, ani ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu'a ane ḡabone eḡe 'uano modine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

Naeḡa Hidi'ete'e Vazeḡa
(Mareko 9:41)

⁴⁰ Iniu'a zae mae ḡihizine ani'e eḡe mae ḡihihe'ohe, zu iniu'a eḡe mae ḡihihine ani'e eḡe tuḡuhirote'e vazeḡa mae ḡihine'ohe.

⁴¹ Iniu'a peroveta vazeḡa'e Badi'a ḡoere ra'ete'e vazeḡa rae mae ḡihinine, ani'e peroveta vazeḡa hidi'ete'e naeḡa hidi'uma. Iniu'a duduga vaze'e vaze duduga rae mae ḡihinine, ani'a vaze duduga naeḡa hidi'uma.

⁴² Ebu iniu'a eḡe tahi'atahi'a, huga o'o'a azaḡa ra'eta'a'e bo'aḡano 'ahoga vu nahuga bioḡa haune, e hube hune zina'a, ani'e Badi'a'a e'e naeḡa ha'uma.

11

¹ Iesu'a ane tahi'a 12 ihoze hauḡirotene, de'eano'o iḡunadu ne uhiḡauhiḡano ihozifine zu haramifine omamiro.

Iesu zu Ioane Babatiso (Luka 7:18-35)

² Ioane Babatiso'a ḡu'a neḡano radirote'e zamaḡano, Keriso'a nagini haḡairote'e hariḡa igiro. Ebu ani Iesu ḡadinoga veize tahi'aḡa tuḡuziro.

³ Ebu ze Iesu mazao feurirotene ḡadiniro, raena'a "Ioane Babatiso'a 'ahige ḡadi'e'ohe, 'Onai'uma reirote'e vazega'e ḡahe ga eme vase 'ahoga guhini'uma?"

⁴ Iesu'a naenaeziro, raena'a, "Bare onamadu zae'a egate'e zu horonate'e Ioane ihono'i:

⁵ Ubuma kuru azaḡa'e ehamu'ohe, oda sau'a azaḡa'e ragave'ohe, lefera azaḡa'e manore'ohe, teḡaze uhuḡa azaḡa'e igi'ohe zu rune azaḡa'e bare ḡaboze'ohe. Ebu zahara azaḡa hari manoga haramozini'ohe.

⁶ Eḡe mazao fie'eta'a'e mene mode'ete'e vazega'e manohugaḡeta.

⁷ Ioane tahi'a'a iḡunirotene, Iesu'a Ioane mo-neo vase ḡuḡuvaḡa ziro, raena'a, "Za vase nagiḡa horonoga veize haba boha'a onamiro? Zavara'a Imi veḡa hudi naeninaeni'ete'e horonoga radu onamirohe? Mene.

⁸ 'Ougadu za vase nagiḡa horonoga veize onamiro? Dabua manomano vidau'ete'e vazegahe? Mene. Dabua manomano vidau'ete'e azaḡa'e kini neo radiu'ohe.

9 'Ougadu vase nagigā horonoga veize on-amiro? Peroveta vasegāhe? O'e. E zi'ohe, peroveta azaḡa nidu'a vitize'ete'e vaseḡa'e Ioane.

10 Ioane moneo Buka Zaḡoḡano 'ahige miri-hiro, raena'a,

'Ġiano'i. Badi'a'a ḡae zamao vase 'ahoga ibite tuḡuni'uma.

Ani'e ḡae zamao ḡae ibi ruhibi'uma.'

11 E hube hune zi'ohe, Ioane'a Keriso ibi ruhibirote'e u'ano, ani'e rahao 'ada radiu'ete'e vaseḡa bo'aḡano vase nidu'a vitinoga. Rehano, Badi'a'a ibitozini'ete'e zamaḡano ḡonaga vaseḡa zuni Ioane vitinoga ra'ohe.

12 Ioane BabatISO'a haramirote'e madaḡaono'o onao izidi, Badi'a'a ibitozini'e'eta'a'e riḡa harame onae'ohe. Ebu Badi'a'a ibitozini'ete'e uratihi radu vase'a gigau edau'ena'a, inare'ohe.

13 Ioane BabatISO'a izema onairote'e madaḡano, peroveta azaḡa zu Mose goro ḡoe'a'e Badi'a'a ibitozini'eta'a'e ihoziro.

14 Ebu zae eḡe'a ra'ete'e ḡoe'a mae ḡihinine, ego'i. Ioane'e, vase anogani'a ari'uma rae reirota'a'e, Elia heuḡa.

15 Teḡaḡeta vaseḡa'e faifaine egadu huga edero'i.

16 Izidi ega'e naginio idazi'uma? Ze'e tahi'a kome'akome'ani'a ne hunio ehoradu arahe'ete'e heuḡa. Ze rovonadu none tahi'aḡani'a mone tahi'aḡa mazao harae huhu'uhi'ohe, raena'a,

17 'Eme muio zavonoga radu sura'i hodeha,
rehano za mene zavoneha.
Ebu eme rune haba'ano niau ġoinaheha, rehana
za mene nianeha.'

18 Ioane BabatISO'a onaadu ogomu mene audo
zu vaini vuġa mene gagido. 'Ougadu za raena'a,
'Ioane'e vine sau'aġeta.'

19 U eġe, Vaze Ubuga'e onaadu ogomu au'ohe
ebu vaini vuġa gage'ohe. Rehano za raena'a,
'Ani'e ogomu fu'a zu vaini vuġa fu'a. Ebu
ani takesi azaġa zu haġai sau'a azaġa teite
tiburu'ohe.' Rehano Badi'a hegote'ete'e azaġa
huhuzaġa'e eġe zu Ioane'e duduġa rae re'uma.

*Sau'anono'o Mene Ġihure'ete'e Haba'a
(Luka 10:13-15)*

20 Ebu Iesu'e ane'a haġai ġigi'aġa ġehaġa
haġairote'e haba'ahaba'ano roziro, mazaġa ze'e
sau'anono'o mene ġihuriro.

21 Ani'a zina'a, "Korasini azaġa zu Betesaida
azaġa, za fase vetuġaġa, aduga boro hidi'uma.
Zae mazao haġai ġigi'aġa haġainuta'a'e Turo
zu Sidona* azaġa mazao haġaro reifone, ze'e
sau'aono'o garihe zamare ġihurifo. Ze dabua
ġu'a vidau ehoradu vega vadinizeo rurube'ena'a,
zeġe'a zamare ġihurifo.

22 E zi'ohe, Badi'a kota madaġano, za'e Turo zu
Sodoma azaġa aduga vitine hidi'uma.

23 Kaperanauma azaġa, za Badi'a haba'ao
gubazi'uma rae zamare'ehe? Mene! Za'e rune
haba'ano mae feuzi'uma. Zae mazao haġairote'e

* **11:21** Turo zu Sidona'e mene Iuda haba'a

haḡai gigi'aḡa Sodoma azaḡa mazao haḡaifo reifone, ze'e sau'a'ono'o ḡihuradu izidi ize radiu'efo.

²⁴ Rehano e zi'ohe, Badi'a kota madaḡano, za'e Sodoma azaḡa aduga vitine hidi'uma.

Eḡe Vaḡe Aradu Ahio Ohono'i
(Luka 10:21-22)

²⁵ E'e madaḡano Iesu'a kuraro, raena'a, “Mama, ḡa'e adure zu raha Zuhi'aḡa. E nigu'e'ohe, mazaḡa ḡae'a huhuzaḡa zu edeḡa boro azaḡa mazao huga 'ahi u'u'rutiro. Rehano tahi'a teige, edeḡa o'o'a rae zamarete'e azaḡa mazao'e fureniro.

²⁶ Mama, a hube, 'ouge haḡairota'e ḡae'a urate'ete'e ḡauḡa.”

²⁷ Ebu ani'a vaze ziro, raena'a, “Eḡe Mama'a ḡau nidu'a eḡe iniro. Vaze 'ahoga'e e'e aḡu'a, rehano eḡe Mama da'o edeḡa. Ebu vaze 'ahoga'e eḡe Mama aḡu'a, rehano eḡe, Ane Ubuga da'o edeḡa. Ebu e eḡe Mama moneo ihozoga veize ohote'ete'e azaḡa da'o eḡe Mama edeḡa.

²⁸ Taḡa zu aduga odohe'et'e azaḡa, eḡe vaḡe aro'i, 'ougine eḡe'a ahirize ohoni'uma.

²⁹⁻³⁰ Eḡe ihoroga'e mene riḡa zu e'e hegotoga'e mene aduga. E'ano'o eḡe ihore mae ḡihinadu eḡe'ono'o edero'i. 'Ougine vineze ohoni'uma, mazaḡa e'e namiḡa zu roḡeḡa.

12

Bana Madaḡa Zuhi'aḡa
(Mareko 2:23-28, Luka 6:1-5)

¹ E'e madaḡano, Iesu'e Bana Madaḡano vuidi mebaḡa zamaḡano onamiro. Ani tahi'atahi'a'e vinizirote'e u'ano, vuidi maḡa riri'e madu aro.

² Farisea azaḡani'a e'e horonirotene a'e gaue'ohe radu Iesu niro, raena'a, "Ġiano'i, ḡa tahi'atahi'a'e Bana Madaḡa goroḡa varade'ena'a, vuidi hiriveha."

³ Ani'a naenaeziro, raena'a, "Za'e Buka Zaḡoḡa zamaḡano Davida'a nagini haḡairota'a'e me'odiro ga? Davida'a ane ḡatinirote'e azaḡa teite ogomuze hauḡadu vinize ruziro.

⁴ E'ano'o ani'e Badi'a ne diuḡadu dibu'o azaḡani'a da'o au'ete'e dibu'o berediḡa ane ḡatinirote'e azaḡa teite aro. Zeḡe'a Mose goro ḡoe'a varadiro.

⁵ Zu za'e Mose goro ḡoe'a me'odirohe? Ani raena'a, 'Bana Madaḡano dibu'o azaḡani'a kuru neḡao gaue'eta'a'e mene ve'oḡa.'

⁶ E zi'ohe, kuru neḡa vitine hune'ete'e vazega ḡihi'aḡa'e 'ahi e'e.

⁷ Buka Zaḡoḡao Badi'a'a raena'a, 'E dibu'one da'o mene urate'ohe, rehano za'e vase vetuḡazoga urate'ohe.' Za ḡoe'a e'e huga ederifone, duduḡa azaḡa mazao ve'oḡa rae mene zifo.

⁸ Eḡe, Vaze Ubuga'e, Bana Madaḡa Zuhi'aḡa."

'Evo'a Rudanoga Vazega Fainiro

(Mareko 3:1-6, Luka 6:6-11)

⁹ Ebu Iesu'a e'e haba modadu zeḡe nu'onu'o neḡa diuḡiro.

¹⁰ E'ea 'evo'a rudanoga veze 'ahogani'a radiunu. Farisea azaḡa'e, Iesu'a vase e'e fainine zeḡe

kotao ohonihi radu, ani ḡadiniro, raena'a, “Bana Madaḡano ugi azaḡa faizine idaḡahe?”

¹¹ Ani'a ziro, raena'a, “Zae bo'aḡano iniu'a mamoe tibuhugaḡeta radu Bana Madaḡano mamoeḡani'a iduo uite ovoine, iduono'o mae vaḡini'uma.

¹² Vaze'e mamoe ufeta vitizoga zu ḡihi'aḡa. E'ano'o Bana Madaḡano manoga haḡae'ete'e idaḡa.”

¹³ Ebu ani'a vaze e'e niro, raena'a, “Evo'o eino'i.” Ani'a 'evo'a einirotene naeḡa 'evo'a teige 'evo'aḡani'a manoriro.

¹⁴ Rehano Farisea azaḡani'a buanadu Iesu manoga ibiḡa ḡoane vaḡiro.

Iesu'e Badi'a Tuḡure Vazeḡa

¹⁵ Iesu'e Farisea azaḡani'a manoga rae ḡo'aninuta'a'e ederirotene, e'e haba'a mode vaḡiniro. Vaze ḡuḡuvaḡani'a ani hegotiro ebu ani'a ugi azaḡa nidu'a faiziro.

¹⁶ Rehano ani riḡa ḡoeziro, raena'a, “E'e iniu rae vaze ago ihozo'i.”

¹⁷ A'e peroveta vazeḡa Isaia'a Badi'a ḡoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

¹⁸ “‘Ahi'e e'a ohotirota'a'e, eḡe tuḡure vazeḡa.

Ani'e eḡe zamarone, eḡe matu'oni'ete'e vazeḡa.

Eḡe'a Vinehe ane rana ohoni'uma,

ebu ani'a haba'ahaba'ano Badi'a kota moneo haramae fureni'uma.

¹⁹ Ani'e mene roteti'uma ga mene hounai'uma,

ebu ani'a ne hunio mene hounae ḡoeri'uma.

²⁰ Roratihi ra'ete'e veḡa mene mae vaḡine'ete'e

ga vidatihi ra'ete'e ihure mene hudi
vini'ete'e teige,
ani'a Badi'a mazao fie'et'a'a'e kome'a ra'ete'e
azaḡa mene mae vaḡizi'uma, onamo ḡau
ve'oḡa nidu'a mae vaḡinadu ibitozini'uma.
21 Ebu Badi'a aḡu'a azaḡa'e ani niḡano ḡabone
hidi'uma rae re'uma."

Iesu ebu Belezebulo
(Mareko 3:20-30, Luka 6:43-45, 11:14-23,
12:10)

22 Ebu vase'a vine sau'ani'a agatoharote'e vase
'ahoga Iesu vaḡe tutune ariro. Ani'e ubumaḡa
kuruḡa zu mumutafa. Iesu'a ani fainadu ani'e
ḡoeriro zu ehamaro.

23 Vaze ḡuḡuvaḡa nidu'a zaguzaganadu
raena'a, "Ahi'e kini Davida mariga, Keriso
gaogi!"

24 Rehano Farisea azaḡani'a ḡoereze igirotene,
raena'a, "Ani'e vine sau'a zuhi'aḡa Belezebulo*
inaraḡa hina vine sau'asau'a hegoze buze'ohe."

25 Iesu'a ze nouge rae zamare'ete'e ederadu
ziro, raena'a, "Haba tiba zamaḡano zeḡe'a
rovotadu utitifone, e'e haba'a'e ane'a bare ru-
ini'uma. Ebu neḡa ga ne tiba zamaḡano zeḡe'a
rovotadu utitifone, neḡa ga ne a'e mene edau
gigara'uma.

26 E'ano'o Satani'a Satani nabuga hegozine,
zeḡe'a bare rovozadu utiti'uma. 'Ougadu zeḡe
habao'e nougenouge edau gigara'uma?

12:21 12:21 Isaia 42:1-4

* 12:24 Ni 'ahoga'e Satani

27 Ege'a Belezebulo inarağa hina vine sau'a hegoze buzifone, zae tahi'atahi'a'e iniu inara hina vine sau'a hegoze buze'ohe? Zae tahi'atahi'a'e zae mazao ve'oğa rae re'uma.

28 Rehano ege'a vine sau'a'e Badi'a Vine hina hegoze buzine, za edero'i, Badi'a'a amahi zae ibitozi radiu'ohe.

29 Vaze'a ibite gezo inara vazeğa ogoru teadu ani ne diugi'uma, ebu ani tohe gonota'uma.†

30 Iniu'e ege mene teite reine, ani'e ege agirehi'ete'e vazeğa. Ebu iniu'e Badi'a mazao vaze nu'oze'ohe radu ege mene danahine, ani'e Badi'a mazao'ono'o vaze rovoze'ete'e vazeğa.

31 E zi'ohe, vaze sau'a nidu'a ebu Badi'a rae sausaune'ete'e goe'a'e Badi'a'a rae modi'uma. Rehano Vine Zağoga rae sausaunine, e'e sau'ağa'e mene agutu modi'uma.

32 Iniu'a ege, Vaze Ubuga agire gerehine sau'ağa rae modi'uma. Rehano iniu'a Vine Zağoga agire gorenine, raha adao zu zazore moneo sau'ağa'e mene rae modi'uma.

33 Ire manoga'e mağa manoga ini'uma zu ire sau'a'e mağa sau'a ini'uma. Nagi ireğa'e mağa horonadu edere'ohe.

34 Za'e Zarama mariga heuğa! Za'e sau'a azağa u'ano, goere manoga 'ahoga mene ra'ohe. Nagini'a zamao iri'ave radiu'eta'a'e hebeono'o buau'ohe.

35 Vaze manoga'e zamağano manoga nu'onadu manoga furene'ohe, ebu sau'a vazeğa'e zamağano sau'a nu'onadu sau'a furene'ohe.

† 12:29 Huga'e, Iesu'e Satani ogoru teadu vine sau'a hegoze'ohe.

³⁶ E zi'ohe, Badi'a kota madaḡano vase nidu'a aneane'a huga o'o'a ḡoe'aḡoe'a reirote'e bare rae fureni'uma.

³⁷ Mazaḡa za'e reirote'e ḡoe'a idunaḡano, Badi'a'a za'e duduga ga ve'oḡa rae zi'uma."

Iona Haḡai Nu Badeḡa

(Mareko 8:11-12, Luka 11:24-26, 11:29-32)

³⁸ Ebu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu Farisea azaḡani'a Iesu vaḡe aradu niro, raena'a, "Ihore vaseḡa, eme ḡa'a haḡai nu badeḡa haḡae'ete'e ḡianoga urate'ohe."

³⁹ Iesu'a naenaeziro, raena'a, "Sau'a zu Badi'a mazao mene hune fie'ete'e azaḡa'e haḡai nu badeḡa da'o urate'ohe, rehano eḡe'a mene haḡai'uma. E'a ihozi'uma'e peroveta vaseḡa Iona haḡai nu badeḡa da'o.

⁴⁰ Iona'e mada uḡidu zu ohere uḡidu ḡozone boro isio radiro. E'e teige, eḡe, Vaze Ubugani'a mada uḡidu zu ohere uḡidu raha zamaḡano radi'uma.

⁴¹ Ibite madaḡano Nineva azaḡa'e Iona haramo abitadu sau'aono'o ḡihure ḡouriro. Izidi Iona vitinoga vaseḡa'e eḡe, rehano za'e eḡe ḡoere abitoga mene urate'ohe ebu mene ḡihure'ohe. E'ano'o Badi'a kota madaḡano Nineva azaḡani'a izidi ega zamao edanadu 'Za'e ve'oḡa' rae zi'uma.

⁴² Ibite madaḡano Siba haba'a kini roḡaeḡani'a haba faḡanono'o kini Solomona ḡoere abitoga veize onairo. Izidi Solomona vitinoga vaseḡa'e eḡe, rehano za eḡe ḡoere abitoga mene urate'ohe ebu mene ḡihure'ohe. E'ano'o Badi'a kota madaḡano Siba kini roḡaeḡani'a izidi ega zamao edanadu 'Za'e ve'oḡa' rae zi'uma.

43 Vine sau'a 'ahogani'a vase 'ahoga maza'ono'o buau'etene, ani haba boha'ano ragave'ohe ebu ahi'a ohonoga radu haba 'ahoga vaġe'ohe. Rehano mene horone'ohe.

44 Ebu ani 'ahige ra'ohe, raena'a, 'E eġe'a vaġinate'e vazegā vaġe bare onami'uma.' Ani baradu vase e'e horone'etene, vazegā'e, neġa huga o'o'a, deheġa hune zu idaidane touga heuġa.

45 Ebu vine sau'a e'e'a onamadu vine sau'a nidu'a fu'o 'aheu fare, a'e ufeta hune sau'a, zamaze'ohe, ebu vase e'e mazao diuġe radiu'ohe. 'Ougadu vase e'e ufeta hune sautu'ohe, ibite mene heuġa. De'eguġa'e izidi ega sau'a mazao furera'uma."

Iesu Vi'a zu Negoġa

(Mareko 3:31-35, Luka 8:19-21)

46 Iesu'a 'ize vase ġuġuvaġa ġorezirote'e zamaġano vi'a zu negoġa duġuru'a feuradu ani teite ġoeroga veize enona edaro.

47 Vaze 'ahogani'a Iesu nina'a, "Ġa vi'u zu negoġo duġuru'e ġa teite ġoerihhi radu enona edau'ohe."‡

48 Ani'a naenaenina'a, "Iniu'e eġe nanu? Iniu'e eġe nego duġuru?"

49 Ebu ani'a ane tahi'atahi'a surizadu raena'a, "Eġe nanu zu eġe negohe duġuru'e 'ahi e'e.

50 Iniu'a Badi'a eġe Mama adureo urate'eta'a'e haġaine, eġe nego, eze, ebu nanu rae ra'ohe."

‡ 12:47 Fare mirihrote'e nu'e v. 47 o'o'a.

13

Ezone Feune Ġorau'ete'e Vazeġa Hari Idaidaġa (Mareko 4:1-9, Luka 8:4-8)

¹ E'e madaġano Iesu'a neono'o iġunadu du'ura genaġano ehoriro.

² Vaze ġuġuvaġani'a ani babaġano nu'orrotene, ani 'ai ġasio tiradu zamaġano ehoriro. Vaze ġuġuvaġa nidu'a'e du'ura genaġano edaro.

³ Ebu ani'a hari idaidaġa hina ġau ġehaġa ihoziro, raena'a, "Ego'i! Hihi vazeġa 'ahogani'a mebaġano ezone ġora onamiro.

⁴ Feune ġuzuhrotene, nu'e ibio rururaro, ebu nini'a onaadu au hauġiro.

⁵ Nu'e hadi haba'ano rururaro. Rahaġa'e severaġa. Ezogani'e ġarihe ġuhuriro, mazaġa rahaġa'e mene baruġa.

⁶ Ebu mada'a hiarotene, ane gigi'aġani'a ġuhuġa manadu roraro, mazaġa taiga o'o'a.

⁷ Ezone nu'e ve renogano rururaro. Ve renogani'a ġuhure bororanadu ezone ġuhuġa simariniro.

⁸ U ezone nu'e raha manoġano rururanadu faine ġuhure bororaro. Ebu nu'e huga ġae 100, nu'e huga ġae 60 ebu nu'e huga ġae 30 hudaro.

⁹ Teġaġeta vazeġa'e faifaine egadu huga edero'i!"

Hari Idaidaġa Huga Ihoziro (Mareko 4:10-20, Luka 8:9-15)

¹⁰ Ebu ane tahi'atahi'a'a ane vaġe onaadu niro, raena'a, "Ġa nouga'ahi hari idaidaġa hina ġoereze'ohe?"

11 Iesu'a naenaezina'a, "Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo 'u'uru tirota'a'e zae mazao fureneha, rehano vase 'ahoga'ahoga mazao mene fureneha.

12 Faifaine zamare igi'ete'e azaḡa'e, Badi'a'a edeḡa boro zenadu zeḡe edeḡa'e ufeta borora'uma. U mene faine zamare igi'ete'e azaḡa'e, Badi'a'a zeḡe edeḡa zuni mae vaḡini'uma.

13 E'ano'o e'a hari idaidaḡa hina ihoze'ohe, mazaḡa,

'Ze'e horone'ohe rehano, mene hune horone'ohe.
Ze'e igi'ohe rehano, mene hune igi'ohe ga mene hune edere'ohe.'

14 A'e peroveta vaseḡa Isaia'a reirota'a'e hudarō, raena'a,

'Ze'e Badi'a'a nagini rae'eta'a'e igi'uma rehano, mene hune ederi'uma.
Ze'e Badi'a'a nagini haḡae'eta'a'e horoni'uma rehano, mene hune horoni'uma.

15 Zamaze'e riḡa u'ano, teḡaze u'adu mene igi'ohe, zu ubumaze kuranadu mene ehamu'ohe.

Ze mene 'ougine, ubumaze'e Badi'a'a haḡae'ete'e horoni'uma, teḡaze'e Badi'a ra'ete'e igi'uma zu zamazeo Badi'a ederi'uma, ebu hena ze Badi'a vaḡe aradu ani'a ḡabozi'uma.'

16 Rehano za Badi'a manohugazeta, mazaḡa nagini'a fureru'eta'a'e horone'ohe zu igi'ohe.

17 E'a hube hune zi'ohe. Peroveta azaḡa zu duduga azaḡa ḡehaḡani'a, zae'a horone'eta'a'e ḡianihi reinu, rehano mene horoniro. Ebu zae'a igi'eta'a'e igihi reinu, rehano mene igiro.

18 Ezone feune ḡorau'ete'e hariḡa idaidaḡa huga 'ahi ego'i.

19 Ezone ibio rururarota'a'e 'ahiguḡa: Badi'a'a ibitozini'ete'e hariḡa vase'a egadu huga'e mene edere'ete'e u'ano, Satani'a aradu ani zamao ḡorarota'a'e mae vaḡine'ohe.

20 Ezone hadi haba'ano rururarota'a'e 'ahiguḡa: Vaze'a Badi'a ḡoere igi'etene matu'uzeta zogone mae ḡihine'ohe.

21 Rehano ze Badi'a mazao fie'ete'e ire taiga o'o'a heuḡa. Ze mene faḡa edau gigaru'ohe. Ebu Badi'a ḡoere mae ḡihine'ete'e u'ano, aduga ḡehaḡa hidi'etene, zogone uite'ohe.

22 Ezone ve renoga zamaḡano rururarota'a'e 'ahiguḡa: Vaze'a Badi'a ḡoere igi'ohe. Rehano raha ḡauḡa zamare adudu'ohe zu obone'ete'e toheḡa ufeta zamare'ohe. A'e Badi'a ḡoere uadu ze mene ini'ohe.

23 Ezone raha manoga rururarota'a'e 'ahiguḡa: Badi'a ḡoere igi'ohe zu e'e huga'e edere'ohe. Ebu hudau'ena'a, ḡorarota'a'e vitine'ohe, ḡae 100, ḡae 60 ga ḡae 30 ini'ohe.

Ve Hari Idaidaḡa

24 Iesu'a hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, "Badi'a'a Ibitozini'eta'a'e vase 'ahogani'a ani mebao ezone manoga ḡorarote'e heuḡa.

25 Rehano vase nidu'a baze'ete'e zamaḡano, ane agire vaseḡani'a aradu vuidi bo'aḡano ve ḡoraro ebu vaḡiniro.

26 Vuidi'a ḡuhuradu maḡa haḡairotene ve zuni ḡuhuriro.

27 E'ano'o meba vaseḡa tuḡure azaḡani'a aradu niro, raena'a, 'Vaze boro, ḡa'a ḡae mebao vuidi ezona manoḡa ḡoraro. Rehano ve e'e noumano'o?'

28 Ani'a naenaeniro, raena'a, 'Agire vaseḡa 'ahogani'a 'ougiro.' Tuḡure azaḡani'a ḡadinina'a, 'Ḡa'e eme onamadu ve e'e ḡoroga uratehehe?'

29 Ani'a naenaezina'a, 'Mene, za'a ve ḡurine vuidi zuni ḡuri'uma gaogi.

30 Modo'i ebu zeḡe tibano ḡuhuri'uma oname hirive'ete'e madaḡa. Hirive'ete'e madaḡano eḡe'a hirive'ete'e azaḡa zi'uma, raena'a, 'Ve geno ibite ḡoro'i, ebu tibano utadu hofu'i. Hena vuidi'e tibano nu'onadu eḡe suabao zouno'i.'"

Kuava Maḡa zu Isiti Hari Idaidaḡa
(Mareko 4:30-32, Luka 13:18-21)*

31 Ani'a hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, "Badi'a'a ibitozini'eta'a'e Kuava* maḡa tiba vase 'ahogani'a madu nebaḡano ḡorarote'e heuḡa.

32 Ani'e maḡa nidu'a bo'aḡano kome'a fase, rehano ḡuhurine meba ḡauḡa nidu'a bo'aḡano ufeta bororanadu ire boro ra'ohe. Ebu butu nini'a rafiu are ezagano kamadu neze ogora'uma."

* 13:30 Girikio, fufu maḡa

³³ Ani'a hari idaidağa 'ahoga ziro, raena'a, "Badi'a'a ibitozini'eta'a'e isiti heuğa. Roğae 'ahogani'a isiti tahiğa madu uvahuğa ġehağa teite mirune tibune'ohe ebu hena uvahu nidu'a'e ubaru'ohe."

Hari Idaidağa Hina Ġoeriro
(Mareko 4:33-34)

³⁴ Iesu'a hari idaidağa hina ġoere 'ahi nidu'a vaze ġuġuvağa ziro. Ani'e hari idaidağa hina da'o vaze mazao ġoeriro.

³⁵ A'e, peroveta vazegani'a Badi'a ġoere reirote'e'a hudaro, raena'a,

"E'e hari idaidağa hina zi'uma.

Raha 'adi haġairote'e madaġanono'o 'u'uru tirota'a'e eġe'a furera'uma."

Ve Hari Idaidağa Huga Ihoziro

³⁶ Ebu ani'a vaze ġuġuvağa muhizadu ne zamağa diuġiro. Ane tahi'atahi'a'a hegote diuġadu niro, raena'a, "Mebao ġorarote'e ve hari idaidağa huga ihof'o'i."

³⁷ Ani'a naenaezina'a, "Ezone manoga ġorarote'e vazega'e eġe, Vaze Ubuga.

³⁸ Meba'e raha 'adi. Ezone manoga'e Badi'a'a ibitozini'ete'e azağa, u ve'e Satani hegote'ete'e azağa.

³⁹ Agire vazegani'a ve ġorarota'a'e Diabolo. Hirive'ete'e madağa'e mada ġonağa, ebu hirive'ete'e azağa'e tuġure viga.

⁴⁰ Mada ġonağa'e ve ġoradu ire rogao hufi haoze'ete'e teigi'uma.

⁴¹ Eġe, Vaze Ubuġani'a, eġe tuġure viga tuġuzi'uma ebu ze'a, Badi'a'a ibitozini'ete'e azaġa'ono'o, vaze ibi sau'ao tutuze'ete'e azaġa nidu'a zu haġai sau'a azaġa nidu'a rovoze nu'ozi'uma.

⁴² Zeġe nidu'a'e ire roga gigi'aġano mae feuzadu e'ea nia'uma zu ġononeze atiti'uma.

⁴³ Ebu duduġa azaġa'e Moze'a ibitozini'ete'e zamaġano mada teiġe hia'uma. Teġaġeta vazeġa'e egadu faine edero'i!

Ġau Manomano U'uruga Hari Idaidaġa

⁴⁴ Badi'a'a ibitozini'eta'a'e mebao ġau manomano u'uruga heuġa. Vaze 'ahogani'a horonirotene bare u'uranadu matu'uġeta ne onamiro. Ebu ane ġau nidu'a seronadu meba e'e hoitiro.

⁴⁵ Bare hena, Badi'a'a ibitozini'eta'a'e hadi manomano vaġe'ete'e vazeġa heuġa. Hadi e'e moni boro zu iraġa manoġa u'ano, hoitih radu ragave vaġiro.

⁴⁶ Ani'a hadi manomano e'e horonirotene, ne onamadu ane ġau nidu'a seroniro ebu hadi e'e hoitiro.

Re'eva Hari Idaidaġa

⁴⁷ Bare hena, Badi'a'a ibitozini'eta'a'e re'eva heuġa. Davarao einadu ġozone nunu nidu'a oġaro.

⁴⁸ Re'eva'e iriva'irotene, vaze'a mae hesao rehaniro. Ebu ze'a ehoradu ġozone manoġa'e inahe tunahuo mae ufiro ebu sau'asau'a'e mae modiro.

⁴⁹ Mada ḡonaga'e 'ahiguḡa re'uma. Tuḡure vigani'a onaadu duduḡa azaḡa maza'ono'o sau'a azaḡa mae rovozi'uma.

⁵⁰ Ebu ze'a ire roga gigi'aḡano mae feuzadu e'ea nia'uma zu ḡononeze atiti'uma."

⁵¹ Ebu Iesu'a ḡadiziro, raena'a, "Ze'e eḡe ḡoere nidu'a huga'e ederahe?" Ze'a naenaenina'a, "O'e."

⁵² Ani'a ziro, raena'a, "Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nidu'a'e Badi'a'a ibitozini'ete'e moneo ederifone, ze'e godogo neḡa ḡiane'ete'e azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa heuḡa reifo. Ze'e godogo zamaḡano ḡau manomano amahiḡa zu ḡau manomano iziga ederadu vase ihoze'ohe.†"

*Nazareta Azaḡani'a Iesu Hezahoharo
(Mareko 6:1-6, Luka 4:16-30)*

⁵³ Iesu'a hari idaidaḡa e'e hauḡirotene e'eano'o vaḡiniro.

⁵⁴ Ebu ane haba, Nazareta neḡa onamadu zeḡe nu'onu'o neḡano ihoze ḡadahiro. Ze ani ḡoere egadu zaguzagaro, raena'a, "Vaze adi'e nouma'ono'o zamarone manoḡa zu haḡaiḡa gigi'a inaraḡa 'ahi meiro?"

⁵⁵ Ahi'e ne ogoru'ete'e vaseḡa ubuga. Ani vi'a'e Maria, ani negoḡanegoḡa'e Iakobo, Iosefa, Simona zu Iuda.

⁵⁶ Ani ezeḡa nidu'a'e aha'o eme teite. Ani'a ḡau nidu'a 'ahi nouma'ono'o meiro?"

⁵⁷ Ebu ze'a ani hezahoharo.

'Ougadu Iesu'a ziro, raena'a, "Haba nunu nidu'a zamaḡano vase'a peroveta azaḡa

† **13:52** A'e, ḡau amahiḡa'e ihore amahiḡao idaniro zu ḡau iziga'e ihore izigao idaniro.

gubaze'ohē, rehano peroveta azaḡa zeḡe habao zu nezeno da'o vase'a mene gubaze'ohē.”

⁵⁸ Ebu ani'a e'e neḡano haḡai gigi'a ḡehaḡa mene haḡairo, mazaḡa ze'e ani mazao mene fiio.

14

Ioane Babatiso Rune (Mareko 6:14-29, Luka 9:7-9)

¹ E'e madaḡano Galilea haba'a kiniḡa Heroda'a Iesu hariḡa igiio.

² Ebu ane gau azaḡa ziro, raena'a, “Iesu'e Ioane Babatiso gaogi. Ane'a runeono'o bare ḡabodeha! E'ano'o ane'a haḡai gigi'a inaraḡa hina gau'e'ohē.”

³⁻⁴ Ibite Heroda'a negoḡa, niḡa Filipino, inuga meiro. Inuga niḡa'e Herodia. Ebu Ioane'a Heroda mazao barebare niro, raena'a, “Ḡae'a negoḡo inuga meirota'a'e Badi'a goro vari'eha.” E'ano'o, Heroda'a Ioane obone tiro, ebu ḡu'a neḡano ohoniro.

⁵ Heroda'a Ioane matihi reiro, rehano ani'e vase ḡuḡuvaḡa rihoziro, mazaḡa ze'e Ioane'e peroveta vaseḡa rae mae ḡihiniro.

⁶ Heroda'a furerarote'e madaḡa meirotene, Herodia aboḡani'a vazevaze zamao zavonadu Heroda zama ufeta matu'oharo.

⁷ E'ano'o Heroda'a ani mazao ḡoitoriro, raena'a, “Ḡa nagini urate'eta'a'e eḡe'a ḡani'uma.”

⁸ Ebu ani vi'a ḡoere egadu Heroda niro, raena'a, “Ioane Babatiso vadini siuvao ofadu izidi 'ada eno'i.”

⁹ E'e igirotene, Heroda'e zamaġa adudaro. Rehano ani'a e'ea vaze zamao ġoitorirote'e 'ahine, roġae tahi'aġani'a urate'ete'e ġauġa hano'i rae reiro.

¹⁰ E'ano'o ani'a uti vazegā tuġunadu ġu'a neġano Ioane Babatiso 'unu vari'e ri'iro.

¹¹ Vadiga'e siuvao teadu odohe ariro, ebu roġae tahi'aġa hanadu ane'a vi'a haro.

¹² Ebu Ioane tahi'atahi'a'a onaadu ane ahiri mae guriro. E'e enogano ze'e Iesu vaġe onamadu me'odoharo.

Vaze 5,000 Ġubuziro

(Mareko 6:30-44, Luka 9:10-17, Ioane 6:1-14)

¹³ Iesu'a Ioane hariġa igirotene, ani e'e haba'a modadu ġasi hina vaze o'o'a haba'a sifu ruhau onamiro. Rehano vaze ġuġuvaġani'a e'e egadu nezeono'o odao Iesu hegote onamiro.

¹⁴ Iesu'a ġasi'ono'o buanadu vaze ġuġuvaġa horoziro. Ebu vetuġazeadu ugi azaġa faiziro.

¹⁵ Ġoravararotene, ane tahi'atahi'a'e ane vaġe onaadu niro, raena'a, "Ahi'e haba boha'a ebu mada 'ai zubureha. E'ano'o vaze ġuġuvaġa 'adi tuġuzo'i, ebu ze uhiġauhiġa neġa onamadu ogomuze hoiti'uma."

¹⁶ Rehano ani'a naenaezina'a, "Mene 'ougi'uma. Zae'a ogomu nu zeno'i."

¹⁷ Ze'a nina'a, "Eme mazao'e beredi fu'o zu ġozone 'aheu da'o."

¹⁸ Ani'a zina'a, "Eġe vaġe mae aro'i."

¹⁹ Ebu ani'a vaze ġuġuvaġa ve rana ehoroga radu ziro. Ani'a beredi fu'o zu ġozone 'aheu

madu adure ite ġiane'ena'a, Badi'a mazao kuraro. Ebu vahege tahitahadu tahi'aġa ziniro ebu zeġe'a vase ġahuge ziniro.

²⁰ 'Ougadu zeġe nidu'a ogau idararo. Ebu Iesu tahi'atahi'a'a ogomu ġaha'aġaha'a'e nu'onadu tunahu 12 iri'avoniro.

²¹ E'ea ogarote'e azaġa bo'aġano ohoze isoiso nidu'a'e 5000, u roġaeroġae zu tahi'a kome'akome'a'e mene me'odiro.

*Vu Rana Edau Onamiro
(Mareko 6:45-52, Ioane 6:15-21)*

²² E'e enogano Iesu'a tahi'aġa zogone ibite tuġuzena'a, ziro, raena'a, "Ġasio tiradu du'ura moneafa fare onamo'i." U Iesu 'ize vase ġuġuvaġa tuġuziro.

²³ Tuġuze hauġadu ane da'o maġa itadu kuraro. Mada'a ġoravararotene e'ea ane da'o radiunu.

²⁴ E'e madaġano ġasi'e hesa'ono'o fararo. Ebu zavara boroboro onainu 'ahine, sa'u boro ragatadu ġasi ġihuġihuniro.

²⁵ Iraranae reirotene, Iesu'e vu rana edau'ena'a, ane tahi'atahi'a vaġe ariro.

²⁶ Ane tahi'atahi'a'a Iesu vu rana edau onairote'e horonirotene, rihau rudau'ena'a, huau ġaniġanaro, raena'a, "A'e vine!"

²⁷ Rehano Iesu'a zogone ziro, raena'a, "Ago rihano'i! 'Adi eġe. Zamaze rinedo'i."

²⁸ Petero'a nina'a, "Zuhi'a Boro, a hube hune ġa ro'idene, e zuni vu rana ġae vaġe amoga veize huho'i."

²⁹ Iesu'a nina'a, "Aro'i." Ebu Petero'a ġasiono'o buanadu vu rana Iesu vaġe edau onamiro.

³⁰ Rehanu ani'a zavara boro horonirotene, rihanadu vu zamaḡa zubure ovoiro, ebu ḡaniḡaniniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, e ḡaboho'i!"

³¹ Iesu'a zogone evo'a 'einadu ani hutube ḡihiniro, ebu nina'a, "Ḡa, mene gigaru fie'ete'e vazega, nougadu 'ada'adeha?"

³² Anianine ḡasio tirirotene, zavara 'ai dauḡiro.

³³ Ebu ḡasi rana azaḡa'e Iesu niguniro, raena'a, "Hube hune ḡa'e Badi'a ubuga."

Ugi Azaḡa Faiziro
(Mareko 6:53-56)

³⁴ Zeḡe'a du'ura faradu Genesareta haba'ano hebetiro.

³⁵ Haba e'e azaḡani'a Iesu'a onairote'e ed-eradu ne uhiḡauhiḡa azaḡa nidu'a veize ḡoere tuḡuriro. Ebu zeḡe'a ugi azaḡa nidu'a Iesu vaḡe tutuze ariro.

³⁶ Ebu ugi azaḡani'a ani dabuaḡa 'ariḡa tahiḡano da'o tu'inoga veize ze uminiro. 'Ougadu tu'inirote'e azaḡa nidu'a'e ugize'a manoriro.

15

Zama Dehenoi
(Mareko 7:1-23)

¹ Ebu Farisea azaḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa nu'a Ierusalem'a'ono'o Iesu vaḡe onaadu ḡadiniro, raena'a,

² "Ḡa tahi'atahi'a'e izema oganogano 'evoreze mene vuzu'e'ohe. Nougadu ze'a eme vouḡa goro ḡoe'a vari'e'ohe?"

3 Iesu'a naenaезiro, raena'a, "Za'e nougadu Badi'a goro ḡoe'a'e vari'adu vouḡaze goro ḡoe'a tihitihine'ohe?

4 Badi'a'a raena'a, 'Vi'u mogo gubazo'i, ebu 'Iniu'a ane vi'a moga rae sausauzo'idene, mau runo'i.'

5 Rehano iniu'a vi'a moga mazao raena'a, 'Fase, e zae danazoga mene idaḡa, mazaḡa danazi'uma ra'ete'e ḡauḡa 'ahi'e eḡe'a Badi'a ha'uma,' rae reine, zae'a ani idaḡa rae ra'ohe.

6 Vaze'a vize moze* mene gubane'ohe rehano, za'a ze duduḡa rae ihone'ohe. E'e teige, zae'a vouḡaze goro ḡoe'a u'ano, Badi'a goro ḡoe'a rae mode'ohe.

7 Za, zama guhi azaḡa! Peroveta vazeḡa Isaia'a zae moneo reirota'a'e duduḡa ra'ohe, raena'a,

8 'Vazevaze 'ahi'e hebe hina da'o Badi'a gubane'ohe,
rehano zamaze'e Badi'a mazaono'o faḡa hune.

9 Ze'a Badi'a mazao kurau'eta'a'e huga o'o'a,
ebu ze'e vaze'a tirete'e goro ḡoe'a ihoze'ohe.'"

10 Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa huze ane vaḡiro ebu ziro, raena'a, "Egadu edero'i.

11 Hebeo diuḡe'ete'e ḡauḡa'e vaze mene toratorane'ohe. Rehano hebe'ono'o buau'ete'e ḡauḡani'a vaze toratorane'ohe."

15:4 15:4 Exod 20:12; Deut 5:16 15:4 15:4 EXO 21:17; LEV 20.9

* 15:6 Girikio, moga 15:9 15.9 ISA 29:13

12 Ebu Iesu tahi'atahi'a'a ane vaḡe onaadu niro, raena'a, "Ḡa'e Farisea azaḡani'a ḡae ḡoere egadu maḡunata'a'e edeḡahe?"

13 Iesu'a naenaezina'a, "Adureo eḡe Mama'a mene ḡorarote'e ḡauḡa nidu'a taiga'ono'o ḡuri modi'uma.

14 Ze mode tauḡo'i! Ze'e vaze ibitozini'ohe, rehano ubuma kuruga azaḡa heuḡa. Kuruga vazeḡani'a kuruḡa vazeḡa ibitohaune, anianine ho'ona bohire ovo'i'uma."

15 Petero'a nina'a, "Au'ete'e ḡauḡa'e vaze mene toratorane'ete'e hari idaidaḡa huga ihofo'i."

16 Iesu'a zina'a, "E'a ihozata'a'e 'ize mene edeḡahe?"

17 Za'e edeḡa, ogomu'e vaze hebe'ono'o diuḡe isi zamaḡa ovoadu vesu ahiri'ono'o buau'ohe.

18 Rehano hebe'ono'o buaue'ta'a'e zamaono'o buanadu vaze toratoraze'ohe.

19 Vaze zamaono'o buau'eta'a'e zamarone sau'a, gorugoru, hahu'a daro'ete'e, ubuma ḡezo, ḡonore, kotao ḡurire ḡoere'ete'e zu vaze rae sausauze'ete'e ra'ohe.

20 De'eguḡani'a vaze toratorane'ohe. Rehano 'evore mene vuzuadu ogomu au'ete'e'a vaze mene torane'ohe."

*Kanana Roḡaeḡani'a Iesu Mazao Firo
(Mareko 7:24-30)*

21 Iesu'a Galilea haba'a modadu Turo zu Sidono haba'a onamiro.

22 E'e haba'ano Kanana† roḡaeḡa 'ahogani'a ani vaḡe aradu ḡihau huniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, Davida mariga, eḡe vetuḡaho'i! Vine

† 15:22 A'e mene Iuda haba'a

sau'ani'a eḡe abohe rana radu ani ufeta sausaune'ohe.”

²³ Rehano Iesu'a ḡoere 'ahoga mene nae-naeniro. Ebu ani tahi'atahi'a'a aradu uminiro, raena'a, “Ani tuḡune vaḡino'i, mazaḡa eme hegote'ena'a, barebare huau ḡunuḡunufe'ohe.”

²⁴ 'Ougadu Iesu'a roḡae e'e niro, raena'a, “E ḡa mene dana'i'uma. E'e Isaraela azaḡa, dauḡirote'e mamoeḡa veize da'o tuḡuhiro.”

²⁵ Rehano roḡaeḡani'a aradu ani zamao ḡuḡuriro ebu raena'a, “Zuhi'a Boro, danaho'i!”

²⁶ Iesu'a naenaenina'a, “Tahi'a ogomu madu ḡuni hanoga'e mene idaḡa.”‡

²⁷ Roḡaeḡa'e nina'a, “A hube, Zuhi'a Boro, rehano ḡuni zuni ane zuhi'a ogomu mumuḡa fata'ono'o buau'eta'a'e au'ohe.”

²⁸ Iesu'a naenaenina'a, “Roḡae, ḡa'e eḡe mazao fie'eta'a'e boro! Ga'a urate'eta'a'e hidi'uma.” E'e madaḡano ani aboḡa 'ai manoriro.

Vaze Ḡehaḡa Faiziro

²⁹ Iesu'a haba e'e modadu Galilea du'uraḡa uni onamiro. Ebu maḡa itadu e'ea ehoriro.

³⁰ 'Ougadu vaze ḡuḡuvaḡani'a mene edau'ete'e azaḡa, ubuma kuru azaḡa, oda sau'a azaḡa, mumutafa azaḡa zu uḡi azaḡa nunu ḡehaḡa tutuze ane vaḡe ariro. Ebu ze'e ane oda babaḡano bazuze teadu ani'a faiziro.

³¹ Vaze ḡuḡuvaḡani'a mumutafa azaḡa'e ḡoere'ete'e, oda sau'a azaḡa'a manorate'e, mene edau'ete'e azaḡa'e ragave'ete'e zu ubuma kuru azaḡa'e ehamane'ete'e horozitene,

‡ 15:26 Iuda azaḡa'e Iuda mene azaḡa mazao ḡuni rae huziro.

zaguzagaro. Ebu ze'e Isaraela azaġa Badi'aġa matu'oharo.

*Vaze 4000 Ġubuziro
(Mareko 8:1-10)*

³² Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a huzadu ziro, raena'a, "E'e 'ahi duġuru vetuġazi'ohe, mazaġa ze 'ahao mada uġidu eġe teite radiu'ohe zu ogomuze o'o'a. E'e ze vinini tare nezeo tuġuzoga mene urate'ohe, mazaġa ibio higau bauri'uma."

³³ Tahi'aġani'a nina'a, "Haba boha'ano 'ada, noumao ogomu ġehaġa horonadu vaze ġuġuvaġa 'ahi ġubuzi'uma?"

³⁴ Iesu'a ġadizena'a, "Za mazao beredi'e nugu?" Ze'a naenaenina'a, "Beredi'e fu'o 'aheu fare zu ġozone kome'a tahiġa."

³⁵ Ebu ani'a vaze ġuġuvaġa rahao ehoroga radu ziro.

³⁶ 'Ougadu beredi fu'o 'aheu fare zu ġozone madu Badi'a mazao kuraro. Ebu vaheġadu vaze ġuġuvaġa zenoga veize tahi'aġa ziniro. Ebu tahi'aġani'a ġahugiro.

³⁷ Zeġe nidu'a au idararo. Ebu ogomu ġaha'aġaha'a mae ofadu tunahu fu'o 'aheu fare iriva'oniro.

³⁸ Ogarote'e azaġa bo'aġano ohoze da'o nidu'a'e 4000, u roġae zu tahi'a kome'akome'a'e mene me'odiro.

³⁹ Ani vaze ġuġuvaġa tuġuzirote'e ġarugano, ġasi'o ehoradu Magadana haba'a onamiro.

16

*Haġai Nu Badeġa Uratiro
(Mareko 8:11-13, Luka 12:54-56)*

¹ Farisea zu Sadukea azaḡani'a Iesu tuhune nuroga radu ane vaḡe onairo ebu uminiro, raena'a, "Badi'a mazaonono'o haḡai nu badeḡa ihof'o'i."

² Ani'a naenaeziro, raena'a, "Za'e, 'Ḡorava mada'a kanaru ziburine, ohogore mada'a manori'uma,' rae ra'ohe.

³ Ebu 'Oherebau adure'a ḡutanoga horonine irugu'a ru'a'uma,' rae ra'ohe. Za'e adure iraḡa horonine nagini'a furera'uma rae edere'ohe. U izidi madaḡano nagini'a fureru'eta'a'e huga'e mene edere'ohe.

⁴ Sau'a azaḡa zu Badi'a mazao mene hune fie'ete'e azaḡa'e haḡai nu badeḡa da'o urate'ohe, rehano mene zini'uma. E'a zini'uma'e peroveta vazega Iona haḡai nu badeḡa da'o." Ebu ani'a zeḡe mazaono'o vaḡinadu onamiro.

*Farisea zu Sadukea Azaḡa Isiti
(Mareko 8:14-21)*

⁵ Iesu tahi'atahi'a'e du'ura moneafa farirotene beredi odohoga aḡutaro.

⁶ Iesu'a ziro, raena'a, "Tohutoho'i, Farisea zu Sadukea azaḡa isiti faine ḡiano'i."

⁷ 'Ougadu ze zeḡe'a bare ḡo'aniro, raena'a, "Eme'a beredi mene odoheha 'ahine, ani 'ouge ra'ohe."

⁸ Iesu'a ze nagini ḡo'anrote'e edererotene, ziro, raena'a, "Zae Badi'a mazao fie'eta'a'e kome'a! Nougadu beredi nu mene odohate'e ḡo'ane'ohe?"

⁹ Za ize mene edeḡahe? Eḡe'a beredi fu'o hina vase 5000 ḡubuzadu ḡaha'aḡaha'a'e tunahu nugu nu'onirota'a'e mene zamare'ehehe?

10 Zuni beredi fu'o 'aheu fare hina vase 4000 ġubuzadu ġaha'aġaha'a'e tunahu nugu nu'onirota'a'e mene zamare'ehehe?

11 E'a beredi moneo mene ra'eta'a'e nougadu za'e mene edere'ohe? E bare zi'ohe, Farisea zu Sadukea azaġa isiti faine ġiano'i!"

12 'Ougadu ze'e ederiro, ani'e beredi isitiġa moneo mene reiro, rehano Farisea zu Sadukea azaġani'a ġuriro ihoreġa ġianoga veize reiro.

*Petero'a Iesu'e Keriso Reiro
(Mareko 8:27-30, Luka 9:18-21)*

13 Iesu'a Kaisaria Filipi haba'a onairotene, ane tahi'atahi'a ġadiziro, raena'a, "Vaze'a eġe, Vaze Ubuga, iniu rae ra'ohe?"

14 Ze'a naenaenina'a, "Nu'e Ioane bapatizo, nu'e Elia ra'ohe. Nu'e Ieremia ga amahi peroveta vazegā 'ahoga ra'ohe."

15 Ebu ani'a ġadizena'a, "Za'a ra'etene e'e iniu?"

16 Simona Petero'a naenaenina'a, "Ġa'e Keriso, ġabone Badi'aġa Ubuga."

17 Iesu'a naenaenina'a, "Iona ubuga Simona, matu'o'i, mazaġa vase'a ġa mazao e'e meme iho'eha, rehano adureo eġe Mama'a ġa iho'eha.

18 Ebu e ġa'ohe. Ga'e Petero, huga'e vatava. Eġe'a vatava e'e rana ekalesia, eġe mazao fie'ete'e azaġa, ohozi'uma, ebu rune gigi'a'e mene ġuizi'uma.

19 Badi'a'a ibitozini'ete'e ibihetaġa vava'oga veize kiġa eġe'a ġani'uma. E'ano'o ġa'e nagini rahao gararine, Badi'a adureo zuni garari'uma, ebu ġa'a nagini rahao ahetine, Badi'a adureo zuni aheti'uma."

²⁰ Ebu Iesu'a ḡoere riḡa ziro, raena'a, "E'e Keriso rae vase ago zo'i!"

Iesu Runeḡa Moneo Ihoziro
(Mareko 8:31-9:1, Luka 9:22-27)

²¹ E'e madaḡanono'o, Iesu'a ane rune moneo ane tahi'atahi'a ḡadahe ihoziro, raena'a, "Eḡe'a Ierusalem a onamehuni'uma, ebu vase boroboro, dibu'o vaseḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa mazaono'o aduga ḡehaḡa hidi'uma. Ze'a uḡuhi'uma, rehano e'a mada uḡiduḡa zamaḡano bare ḡabode iḡuni'uma."

²² Ebu Petero'a Iesu ane genaḡano zamahu onamadu roniro, raena'a, "Mene, Zuhi'a Boro, Badi'a'a ḡae mazao 'ouge mene fureni'uma!"

²³ Rehano ani'a tehadu Petero niro, raena'a, "Satani, eḡe mazaono'o vaḡino'i! Ḡa'a eḡe'a uitoga veize ḡoere'ohe, mazaḡa ḡa'e Badi'a ibio mene zamare'ohe, rehano vase ibio zamare'ohe."

²⁴ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Iniu'a eḡe ḡaruna hegotihi are ro'idene, ane ura haḡaiḡa nidu'a modadu ane satauro odohe'ena'a, eḡe hegoto'i!"

²⁵ Iniu'a ane ḡabone obone giganine, ani ḡabone tuḡutuḡu mene hidi'uma. Rehano iniu'a ane ḡabone eḡe 'uano modine, ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

²⁶ Vaze 'ahogani'a haba nidu'a madu ḡaboneḡa mae vaḡinine, nagi manōḡa hidi'uma? Ḡau 'ahoga hina zu ḡabone tuḡutuḡu mouga mene idaḡa.

²⁷ Eḡe, Vaze Ubuga'e eḡe Mama aḡaḡa zamaḡano tuḡure viga teite onai'uma, ebu vase'a

nagini haḡairote'e idunaḡano aneane naeḡa zini'uma.

²⁸ E hube hune zi'ohe, izidi zae bo'aḡano vase nunu'a izema rudanogano, eḡe, Vaze Ubugani'a aradu vase ibitozini'ete'e horoni'uma.

17

Iesu Iraḡani'a Nufiro

(Mareko 9:2-13, Luka 9:28-36)

¹ Mada fu'o tiba fare ḡaruḡano Iesu'a Petero, Iakobo zu Iakobo negoḡa Ioane zamazadu zeḡe da'o maḡa boro itiro.

² E'ea ani iraḡani'a ze ubumao nufiro. Iraḡani'a mada teige agararo ebu dabuaḡani'a agaḡa teige uraro.

³ E'e madaḡano ze ubumao Mose zu Elia'a fureranadu Iesu teite ḡoeriro.

⁴ Petero'a Iesu niro, raena'a, "Zuhia Boro, eme 'ahao radiu'eta'a'e monoḡa! Ḡa'a uratine e taruha uḡidu ogora'uma, tiba'e ḡae veize, tiba'e Mose veize ebu tiba'e Elia veize."

⁵ Ani ḡoere radiu'enogano ḡoze vazavazahogani'a ovadu ze ogoziro, ebu ḡoze zamaḡanono'o ago 'ahoga igiro, raena'a, "Ahi'e eḡe zamarone, ubudehe. E ani mazao matue rudau'ohe. Ani ḡoere egohano'i."

⁶ Iesu tahi'atahi'a'a ago e'e igirotene, rihau rudanadu rahao higau ḡuḡuriro.

⁷ Rehano Iesu'a aradu oboziro, ebu raena'a, "Iḡuno'i. Ago rihano'i."

⁸ Ze'a dude ehamarotene, vase nu mene horoziro, rehano Iesu da'o horoniro.

⁹ Ze maḡanono'o ovairote'e madaḡano Iesu'a ziro, raena'a, "Za'a horonata'a'e vase mazao ago rae furen'o'i, onamo eḡe, Vaze Ubugani'a runeono'o bare ḡabode iḡuni'uma."

¹⁰ 'Ougadu ane tahi'atahi'a'a ḡadiniro, raena'a, "Nougadu Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡani'a, 'Elia'e ibite onai'uma,' rae ra'ohe?"

¹¹ Iesu'a naenaezina'a, "A'e hube. Elia'e ḡau nidu'a ruhiboga veize ibite onai'uma."

¹² Ebu e zi'ohe, Elia 'ai amahi onairo. Rehano vase'a mene ederadu ani mazao zeḡe'a uratirote'e haḡaiḡa haḡairo. E'e teige, eḡe, Vaze Ubuga zuni zeḡe mazaono'o aduga hidi'uma."

¹³ 'Ougadu ane tahi'atahi'a'a Iesu'a Ioane Batiso'e Elia idane'ena'a, ḡoerate'e ederiro.

*Tahi'a Kome'a Vine Sau'aḡeta Manoniro
(Mareko 9:14-29, Luka 9:37-43a)*

¹⁴ Ze'a maḡa'ono'o vase ḡuḡuvaḡa vaḡe ovairotene vase 'ahogani'a Iesu vaḡe aradu ane zamao tue ḡuḡuriro, ebu raena'a,

¹⁵ "Zuhia Boro, eḡe ubude vetuḡano'i! Ani'e ketokete'ohe ebu ahiri'e gigi'a boro ma'ohe. Ani'a mada ḡehaḡa ire roga rana ga vu rana hiḡau'ohe.

¹⁶ E'a ani tutune ḡae tahi'atahi'a vaḡe areha, rehano ze'a ani manonoga mene idaraneha."

¹⁷ Iesu'a naenaeziro, raena'a, "Za'e Badi'a mazao mene fi'e'ete'e zu ve'oḡa haḡae'ete'e azaḡa! E za teite no'e faḡa radi'uma? E no'e faḡa zae mazao zamahe gigau oboni'umahe?" Ebu tahi'a e'e moga nina'a, "Ubugo odohe eḡe vaḡe aro'i."

18 Ebu Iesu'a vine sau'a ronadu ane mazaono'o buaro. E'e madaġano tahi'a e'e zogone manoriro.

19 Ebu ani tahi'atahi'a'a zeġe da'o Iesu vaġe aradu ġadiniro, raena'a, "Eme'a nougadu vine sau'a hegone bunoga mene idaraneha?"

20 Ani'a ziro, raena'a, "Mazaġa zae fie'eta'a'e tahiġa fase. E hube hune zi'ohe, za'a eġe mazao fie'eta'a'e fufu maġa kome'a tiba heuġa radu za maġa 'ahi mazao nina'a, "Ahaono'o vaġinadu omo onamo'i,' rae reine, ani'a 'ouge haġai'uma. Za'e eġe mazao fine, ġau nidu'a haġaoga'e idaġa."*

*Runeġa zu Bare Iġuni'uma Hariġa Reiro
(Mareko 9:31-32, Luka 9:44-45)*

22 Ze'a Galilea haba'ano nu'orarotene, Iesu'a ziro, raena'a, "Eġe, Vaze Ubuga'e agirehe 'evoreo ri'ih'i'uma.

23 Ze'a uġuhi'uma, ebu mada uġiduġano e'a bare iġuni'uma." 'Ougadu Iesu tahi'atahi'a'e zamaze are rudaro.

Kuru Neġa Takesiġa

24 Ze'a Kaperanauma neġa boro feurirote'e enogano, kuru neġa takesi azaġani'a Petero vaġe aradu niro, raena'a, "Ġa miriho vazegā'e kuru neġa takesi† mene haġae'ehehe?"

25 Ani'a raena'a, "O'e, eġe ihore vazegā'e takesi haġae'ohe."

* **17:20** Fare mirihirote'e nu'e v. 21 madu raena'a, "Kuraune zu zaġozagīne da'o vine sau'a 'ahiguġa'e hegone bune'ohe. † **17:24** Girikio, takesi moniġa'e Derakima 'aheu. Derakima tiba'e mada tiba gau naeġa heuġa.

Petero'a ne diuḡirotene, Iesu'a ibite ḡadiniro, raena'a, "Petero‡, ḡa nouge rae zamare'ohe? Haba kiniḡa'e iniu mazao takesi ufe'ohe, ani haba azaḡa mazao ga avo'a azaḡa mazao?"

²⁶ Ani'a naenaenina'a, "Avo'a azaḡa mazao ufe'ohe." Ebu Iesu'a nina'a, "O'e, ane haba azaḡa'e takesi mene haḡae'ohe.

²⁷ Rehano eme mene maḡunozifine takesi haḡai'uma. Ḡa'e du'ura ovoadu kimai feuno'i. Ebu ḡozone tiba kimaino'idene, hebe'a mae nahano'i, ebu siliva moniḡa tiba§ horoni'uma. E'e madu emetane veize zeno'i."

18

Iniu'e Ḡihi'a Hune

(Mareko 9:33-37, 42-48, Luka 9:46-48; 15:3-7; 17:1-2)

¹ E'e madaḡano Iesu tahi'atahi'a'a Iesu vaḡe onaadu ḡadiniro, raena'a, "Badi'a'a ibitozini'ete'e zamaḡano iniu'e ḡihi'a hune?"

² Iesu'a tahi'a kome'a 'ahoga hune onaadu zeḡe bo'aḡano mae ohoniro,

³ ebu raena'a, "E hube hune zi'ohe, za'a ḡihuradu tahi'a kome'a 'ahi mene teigine, Badi'a'a za mene ibitozini'uma.

⁴ Iniu'a, tahi'a kome'a teige, ane'a bare mae ovoine, Badi'a'a ibitozini'ete'e zamaḡano ani'e ḡihi'a hune rae ra'ohe.

⁵ Ebu eḡe mazao fie'ete'e u'ano tahi'a kome'a 'ahiguḡa mae ḡihinine, ani'e eḡe mae ḡihihe'ohe.

‡ 17:25 Girikio, Simona § 17:27 Girikio, siliva moniḡa tiba'e Derakima ḡazaḡa heuḡa.

⁶ Iniu'a, tahi'a kome'a 'ahiguğa eġe mazao fie'eta'a'e bo'aġano, tahi'a 'ahoga'e haġai sau'ano tutune ve'onine, ani'e hadi boro bagaġa 'unuġano autadu davara guniġano mae feunine'e ufeta manoġa.

⁷ Raha 'adi azaġa, fase vetuġaġa, aduga hidiuma, mazaġa vase ibi ve'oġano tutuze'ete'e'e ġauġa u'ano, sau'a haġae'ohe. De'eguġa'e fureru'ohe rehano, vase haġai sau'ano tutuze'ete'e azaġa'e, fase vetuġaġa, aduga hidi'uma.

⁸ 'Evoreġo ga odaġo'a tutu'e ve'o'o'idene, vari'e modo'i. 'Evore tibaġota ga odaġo tibaġota da'o ġabone tuġutuġu hidoga'e ufeta manoġa. U 'evoreġo 'aheu ga odaġo 'aheuġota ire roga mene hauġe'ete'e zamaġano mae feu'ine ufeta aduga.

⁹ Ubumaġo'a tutu'e ve'o'o'idene, gude modo'i. Ubumaġo naeġaġota da'o ġabone tuġutuġu hidoga'e ufeta manoġa. U ubumaġo 'aheuġota ire roga mene hauġe'ete'e zamaġano mae feu'ine ufeta aduga.

Mamoe Dauġirote'e Hari Idaidaġa

(Luka 15:3-7)

¹⁰ Tahi'a kome'a 'ahiguġa tiba zuni gubano'i. Mazaġa, e zi'ohe, zeġe taufe'ete'e tuġure viga'e eġe Mama adureo teite iġaiġa radiu'ohe.*

¹² Za'e nouge zamare'ohe? Vaze 'ahoga mazao mamoeġa 100, rehano tibani'a dauġine, ani nougi'uma? Ani'e mamoeġa 99 maġa haba'ano modadu dauġoga mamoeġa vaġe ragavi'uma.

* **18:10** Fare mirihirote'e nu'e v. 11 raena'a, "Eġe, Vaze Ubuga'e dauġirote'e azaġa ġabozoga veize onairo."

13 E hube hune zi'ohe, ani'a mamoe tiba e'e vaḡe meine, mamoe 99 mene dauḡoḡa ḡauḡa'e vitize matu'e ruda'uma.

14 E'e teige, zae Moze adureo tahi'a kome'a 'ahiguḡa tiba zu dauḡoga'e mene urate'ohe.

*Nabuḡo Sau'a Mae Dudune'ete'e Ibiḡa
(Luka 17:3)*

15 Ekalesia nabuḡo'a ḡae mazao sau'a haḡao'idene ane vaḡe onamadu ḡanine da'o bo'aḡano sau'aḡa ihono'i. Ani'a egoḡanadu sau'aono'o ḡihurine, ḡa 'ai nabudiḡota bare tiburaneha.

16 U ani'a mene egoḡano'idene, vase tiba ga 'aheu zamazadu bare onamo'i, mazaḡa ḡanine nagini ra'ete'e vase 'aheu ga uḡidu zu ederi'uma.

17 Ani'a ze zu mene egozinine, ekalesia zamaḡano rae fureno'i. Ani'a ekalesia zuni mene egozeno'idene, ani'e Badi'a aḡu'a vazeḡa ga takesi vazeḡa sau'a teige'ohe rae zamaro'i.

18 E hube hune zi'ohe, za'a nagini rahao gararine, Badi'a adureo zuni garari'uma, ebu za'a nagini rahao ahetine, Badi'a adureo zuni aheti'uma.

19 E bare hube hune zi'ohe, rahao 'ada ḡanine zamaze tiba hina nagini umidine, eḡe Mama adureo zae veize haḡaozini'uma.

20 Mazaḡa eḡe niḡano 'aheu ga uḡidu'a nu'oraune, e'e zeḡe bo'aḡano radiu'ohe.

*Mene Rae Mode'ete'e Tuḡure Vazeḡa Hari
Idaidaḡa*

21 Ebu Petero'a Iesu vaḡe aradu ḡadiniro, raena'a, "Zuhia Boro, eḡe nabudi'a eḡe mazao

sau'a haḡaine, ḡae nuḡu e ani sau'a rae modi'uma? Ḡae fu'o 'aheu fare ga?"

²² Iesu'a naenaeniro, raena'a, "E ḡa'ohe, mene ḡae fu'o 'aheu fare, rehano barebare rae modo'i!†

²³ E'ano'o Badi'a'a ibitozini'eta'a'e hari idaidaḡa 'ahi heuḡa. Kini 'ahogani'a ane mazaono'o moni meirote'e tuḡure azaḡa huzadu ani moni bare meihi rae reiro.

²⁴ Ani'a 'ouge haḡairotene, moni borofe‡ meirote'e vazēḡa 'ahoga ani vaḡe tutune ariro.

²⁵ Ani'e moni baronoga mene idaḡa 'ahine, kini'a riḡa ḡoreniro, raena'a, 'Ḡae inuḡo, ubuḡo zu ḡae mazao ḡau nidu'a seronadu eḡe moni barono'i!

²⁶ 'Ougadu tuḡure vazēḡani'a ani zamao obena hina tuḡiro, ebu raena'a, 'Geno mada eno'i, ebu e moni nidu'a baroni'uma.'

²⁷ 'Ouge reirotene, zuhi'aḡani'a vetuḡaniro ebu moniḡa ahiḡa radu ani tuḡuniro.

²⁸ E'e ḡarugano tuḡure vazēḡani'a ani mazaono'o moni nuṢ meirote'e tuḡure vazēḡa 'ahoga, ani teite tiburū gau'ete'e, vaḡe onamiro. Ani'a ani matanadu oḡorabiḡa harinoharo. Ebu raena'a, 'Eḡe moni barono'i!'

²⁹ 'Ougadu ane vase tuḡure vazēḡa'e obena hina tuḡaro, ebu uminina'a, 'Geno mada eno'i, ebu ḡae moni baroni'uma!'

³⁰ Rehano ani hezahiro ebu onamadu ane vazēḡa 'ai ḡu'a neḡano mae ohoniro, onamo ani

† **18:22** Girikio, Ḡae 490 ‡ **18:24** Girikio, 10,000 Taleniti, a'e muri 16 gau naeḡa heuḡa § **18:28** Girikio, 100 Denari, a'e mada 100 gau naeḡa heuḡa

moni e'e baroni'uma.

³¹ Tuḡure azaḡa nunu'a nagini'a furerarote'e horonirotene, ze maḡune rudanadu zeḡe zuhi'a vaḡe onamiro. Ebu hariḡa nidu'a ani mazao ihoniro.

³² 'Ougadu zuhi'aḡani'a tuḡure vazēḡa ibi'a ibite hunadu niro, raena'a, 'Ḡa'e tuḡure vazēḡa sau'a! Ḡa'a umihadu ḡa eḡe mazaono'o meirote'e moniḡa nidu'a ahiḡa reiro.

³³ Eḡe'a ḡae vetuḡaḡadate'e teige, ḡae'a zuni ḡae vaze tuḡure vazēḡa vetu'aḡanifo!'

³⁴ Zama ḡuḡi'ano zuhi'aḡani'a ani aduga hanoga veize ḡu'ano ohoniro, onamo ane moni nidu'a barone hauḡi'uma.

³⁵ E'e teige, za'a zae nego nabudi zamaze nidu'a hina zeḡe sau'a mene rae modine, eḡe Mama adureo zuni zae mazao 'ouge haḡai'uma."

19

Roḡae Mode'ete'e Moneo

(Mareko 10:1-12)

¹ Iesu'a e'e ḡoe'a hauḡirotene Galilea haba'a modadu Ioridana vuḡa moneafa Iudea haba'a onamiro.

² Vaze ḡuḡuvaḡani'a ani hegotiro ebu ani'a ugi azaḡa faiziro.

³ Ebu Farisea azaḡa nu'a Iesu tuhune nurifine ani vaḡe aradu ḡadiniro, raena'a, "Goro zamaḡano, ohoze 'ahogani'a haḡai nunu u'ano inuga mode'ete'e idaḡahehe?"

⁴ Ani'a naenaenziro, raena'a, "Za Buka Zaḡoḡa mene me'odirohehe? Ḡadaheḡano Badi'a'a ḡau nidu'a haḡairotene ohoze zu roḡae haḡairo.

⁵ Ebu ani raena'a, 'E'ano'o ohoze'e vi'a moga modadu roḡae teite tibura'uma ebu anianine ahiri tiba re'uma.'

⁶ E'ano'o ze'e mene 'aheu rehano tiba, ebu Badi'a'a tibuzirota'a'e vaze'a mene rovoni'uma."

⁷ Ze'a ḡadinena'a, "'Ougine nougadu Mose goro ḡoe'a'e raena'a, 'Ohoze'e inuga modine fefa mirihadu roḡaeḡa hano'i ebu modo'i,' rae ra'ohe?"

⁸ Iesu'a naenaezina'a, "Za teḡaze riḡa 'ahine, Mose'a roḡae modine'e idaḡa reiro. Rehano ḡadaheḡanono'o a'e mene Badi'a urate'ete'e haḡaeḡa ra'ohe.

⁹ E zi'ohe, inuga'e ubuma ḡezo haḡaiḡa mene haḡae'ete'e rehano, i'ani'a ani modadu roḡae 'ahoga teite hahurine, ani'e ubuma ḡezo haḡaiḡa haḡae'ohe."

¹⁰ Iesu tahi'atahi'a'a Iesu niro, raena'a, "'Ahiguḡani'a i'a inuga mazao fureraune, guruvorau radiu'eta'a'e ufeta manōḡa gaogi!"

¹¹ Iesu'a naenaezina'a, "Vaze nidu'a ḡoere 'ahi mae ḡihinoga'e mene idaḡa. Rehano Badi'a'a danaze'ete'e azaḡa da'o idaḡa.

¹² Vaze nu'e furerarote'e madaḡanono'o ahiri ugiḡeta radu mene hahure'ohe. Nu'e vaze'a ahiri ariro. Nu'e Badi'a'a ibitozini'ete'e veize gauhi radu ze'e mene hahuriro. Iniu'a 'ahi ḡoe'a mae ḡihinoga idaḡa reine, ani'a mae ḡihini'uma."

*Tahi'a Kome'akome'a ebu Iesu
(Mareko 10:13-16, Luka 18:15-17)*

¹³ Vazevaze'a tahi'a kome'akome'a tutuze Iesu vaḡe onairo, mazaḡa ani'a ze rana 'evore teadu kuranoga uratiro. Rehano ane tahi'atahi'a'a tutuze arirote'e azaḡa roziro.

¹⁴ Iesu'a ziro, raena'a, "Tahi'a kome'akome'a eḡe vaḡe onaeta'a'e ago gararo'i. Mazaḡa Badi'a'a tahi'a kome'akome'a teige'ete'e azaḡa ibitozini'ohe."

¹⁵ Ebu ani'a ze rana 'evore teadu kurarote'e ḡaruḡano, e'ea iḡune onamiro.

*Ma'ora Vazeḡa
(Mareko 10:17-31, Luka 18:18-30)*

¹⁶ Vaze 'ahogani'a Iesu vaḡe aradu ḡadiniro, raena'a, "Ihore vazeḡa, e nagini manoḡa haḡaine ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma?"

¹⁷ Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Ḡa'e nougadu eḡe mazao nagini'e manoḡa rae ḡadimu'ohe? Manoḡa'e Badi'a, tibunuga da'o. Ḡa'a ḡabone tuḡutuḡu hidihi ro'idene, Badi'a goro ḡoe'a hegoto'i."

¹⁸ Vaze e'e'a ḡadinena'a, "No'e goro ḡoe'a hegoti'uma?" Iesu'a naenaenina'a, "Vaze ago mano'i, ubuma ago ḡezano'i, ago ḡonotano'i, kota zamaḡano ḡoere ve'oḡa ago ḡoero'i,

¹⁹ vi'u mogo gubazo'i ebu ḡa'a ḡae bare zamare'ete'e teige nabuḡo zamaro'i."

²⁰ Ene izigani'a niro, raena'a, "E goro ḡoe'a 'ahi nidu'a haḡae onae'ohe. Hena nagini haḡai'uma?"

²¹ Iesu'a nina'a, "Ġa'e Badi'a ubumao manōga hune re'uma rae uratine, onamadu ġauġo nidu'a serono'i ebu e'e moniġa zahara azaġa zeno'i. 'Ougine ġa adureo ġau manomano me'uma. Ebu aradu eġe hegoto'i."

²² Rehano ene izigani'e ma'ora ufeta boro vazegā 'ahine, Iesu ġoe'a igirotene, zamaġani'a adudu borore'ena'a, iġuniro.

²³ Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe, ma'ora vazegā'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazegā rouga'e riġa bagaġa.

²⁴ Bare zi'ohe, kamero'e niduru ho'oga diuġoga'e riġa. Rehano ma'ora vazegā'e Badi'a'a ibitohau'ete'e vazegā rouga'e ufeta riġa."

²⁵ Ane tahi'aġani'a'a e'e igirotene, zaguzagau rudaro ebu ġadinina'a, "'Ougine iniu'a ġabone hidi'uma?"

²⁶ Iesu'a ġiazadu zina'a, "'Vazevaze zeġe'a bare ġabone hidoga'e mene idaġa, rehano Badi'a'a vaze ġabozi'uma. Mazaġa ani'e ġau nidu'a haġaoga idaġa."

²⁷ Ebu Petero'a niro, raena'a, "Eme ġa hegotoga veize ġau nidu'a modiro. 'Ougadu eme'e naeġa nagini hidi'uma?"

²⁸ Iesu'a ziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe. Raha 'ahi nidu'a'e bare izida'uma madaġano, eġe, Vaze Ubugani'a kini ehore haba'ano ehoradu raha nidu'a ibitoha'uma. Ebu zae, eġe hogote'ete'e azaġa zuni kini ehoro haba'a 12 rana ehoradu Isaraela azaġa, 12 urabo, kotazi'uma.

²⁹ Ebu iniu'a eġe 'uano neġa, negoġa, ezeġa, vi'a, moga, eneġa ga haba'a modirota'a'e naeġa

gāe 100 me'uma zu gābone tuḡutuḡu hidi'uma.

³⁰ Rehano ibite'ete'e azaḡa ḡehaḡa'e ḡonagano re'uma, u ḡonaga azaḡa ḡehaḡa'e ibiti'uma.”

20

Vaini Meba Gau Azaḡa Hari Idaidaḡa

¹ Iesu'a hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, “Badi'a'a ibitozini'eta'a'e hari 'ahi heuḡa. Haba vazeḡa 'ahogani'a ane vaini meba veize gau'ete'e azaḡa vaḡihi radu oherebau uzeuze onamiro.

² Ebu vaze nu horozitotene ziro, raena'a, 'Eḡe meba onamadu gau'o'i. Mada tiba gauḡa moniḡa* zini'uma.' 'Ougadu ani ze mebaḡano tuḡuziro.

³ Oherebau mada fu'o ḡazaḡa fare meitotene ani bare onamiro. Ebu maketi haba'ano mene gau'ete'e vaze nu'a edau radoga horoziro.

⁴ Ani'a zina'a, 'Za zu eḡe vaini mebaḡa onamo'i, ebu gauḡa moniḡa idane zini'uma.'

⁵ Ebu ze ane meba onamiro. Ani'a madai zu mada uḡidu ḡoravaḡano bare onamadu 'ouge haḡairo.

⁶ Mada fu'o ḡoravaḡano ani onamitotene vaze nu'e edau ragave'ete'e horozadu ḡadiziro, raena'a, 'Za nougadu mada niduga mene gau'e'ena'a edau tauḡe'ohe?'

⁷ Ze'a naenaenina'a, 'Mazaḡa vaze 'ahogani'a eme gau 'ahoga mene refaha.' Ani'a zina'a, 'Za zuni eḡe vaini mebaḡa onamadu gau'o'i.'

⁸ Mada'a ovoritotene vaini mebaḡa vazeḡani'a meba taufe'ete'e vazeḡa niro, raena'a, 'Gau

* **20:2** Mada tiba gau moni'e Denari tiba.

azaḡa huzadu ḡonaga vazeḡanonono'o ibite vazeḡa gau moniḡa zeno'i.'

⁹ Mada fu'o ḡoravaḡano huzate'e azaḡa'e onairotene aneane mada tiba gau moniḡa meiro.

¹⁰ Ebu ibite gauirote'e azaḡani'a onairotene, ze moni ufeta boro me'uma rae zamariro. Rehano aneane mada tiba gau moniḡa idane meiro.

¹¹ Ze'a e'e moniḡa madu haba vazeḡa mazao maḡuniro, ebu tururu'ena'a, niro, raena'a,

¹² 'Vesu onaate'e azaḡa'e mada tahiḡa da'o gau'eha. U eme'a mada gigi'a zamaḡano mada niduga gau boro haḡaeha. Rehano ḡa'e zeḡe moni'e emeḡe teite idane zeneha!'

¹³ Haba vazeḡani'a zeḡe bo'aḡano 'ahoga nae-naeni-ro, raena'a, 'Eḡe vaze, e'e mene nae da'o badareha. Ḡa'e gauadu mada tiba gau moniḡa me'uma rae ḡaha.

¹⁴ E'ano'o moniḡo madu onamo'i. E'e vesu onate'e vazeḡa gau moni'e ḡae moni teite idane ḡanihi ra'ohe.

¹⁵ Eḡe'a eḡe moni hina nagini urate'ete'e haḡaine, ve'oḡahe? Eḡe'a vaze mazao ufeta manoga radu ḡa'e ahiahihe'ehehe?'"

¹⁶ Ebu Iesu'a ziro, raena'a, "E'ano'o ḡonaḡa azaḡa'e ibiti'uma zu ibite'ete'e azaḡa'e ḡonagano re'uma."

*Iesu'a Ane Rune Bare Reiro
(Mareko 10:32-34, Luka 18:31-34)*

¹⁷ Iesu'a Ieruselema itirote'e zamaḡano, ane tahi'a 12 da'o huzadu ibio ziro, raena'a,

¹⁸ "Ḡiano'i, eme'e Ieruselema ite'ohe. Ebu eḡe, Vaze Ubugani'e, dibu'o vazeḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa

zu Mose goro gōe'a ihoze'ete'e azaḡani'a obohe teadu uḡuhihi re'uma.

19 Ebu Badi'a aḡu'a azaḡa 'evoreo ri'ihadu zeḡe'a ḡirihohi'uma, masihi'uma zu sataurohi'uma. Rehano mada uḡiduḡano eḡe'a bare iḡuni'uma."

*Iakobo zu Ioane Vize'a Iesu Uminiro
(Mareko 10:35-45)*

20 Zebede ubuga, Iakobo zu Ioane, vize'a zeḡe zamazadu Iesu vaḡe ariro, ebu obena hina tuḡadu uminiro.

21 Iesu'e ḡadiniro, raena'a, "Ḡa'e nigini urate'ohe?" Ani'a naenaenina'a, "Ḡa'a ibitozini'ete'e madaḡa mo'idene, eḡe ubude 'aheu ohozadu ḡihi'aḡa iḡu'a zeno'i."

22 Iesu'a niro, raena'a, "Za'e nagini umihe'eta'a'e aḡu'a. Eḡe'a gagi'uma bioḡa'e aduga hidi'ete'e bioḡa. Zae zuni e'e gagi'umahehe?" Zeḡe'a naenaenina'a, "O'e."

23 Iesu'a ziro, raena'a, "Eḡe'a gagi'uma bioḡa'e, zae zuni gagi'uma. Rehano ḡihi'aḡa iḡu'a me'uma azaḡa'e eḡe'a meme ohози'uma. U eḡe Mama'a ohози'uma reirote'e azaḡani'a da'o ani'a ruhibirote'e iḡu'a me'uma."

24 Iesu tahi'a gaubanana'a e'e igirotene, Iakobo zuni Ioane mazao maḡuniro.

25 Rehano Iesu'a huze nu'ozadu ziro, raena'a, "Za edeḡa, Badi'a aḡu'a azaḡa haba'ano, zuhi'aḡazuhi'aḡani'a e'e haba'a azaḡa ibitozini'ohe, ebu zeḡe ḡihi'aḡa iḡuri azaḡani'a inaraze hina haba'a azaḡa rana edau'ohe.

26 Rehano za'e ago 'ouge haḡao'i. Zae bo'aḡano iniu'e ḡihi'a reihī reine, ani'e zae u'uḡano gau'ete'e vaseḡa rae re'uma.

27 Ebu iniu'e zae bo'aḡano ibitone vaseḡa reihī reine, ani'e zae tuḡure vaseḡa rae re'uma.

28 Za'e eḡe teige haḡao'i, mazaḡa eḡe, Vaze Ubugani'a vase'e eḡe tuḡure azaḡa re'uma radu mene ariro, rehano e'e vase tuḡure vaseḡa re'uma radu ariro. Ebu vase ḡehaḡa sau'a u'ano, eḡe ḡabone hina Badi'a dibu'o hanoga veize ariro.”

*Ubuma Kuru Azaḡa Faiziro
(Mareko 10:46-52, Luka 18:35-43)*

29 Iesu ani tahi'atahi'a teite Ieriko neḡa borono'o iḡunirotene, vase ḡuḡuvaḡani'a ani heḡotiro.

30 Ebu ubuma kuru azaḡa 'aheu'e ibi ḡenaḡano ehore radiunu. Ze Iesu'a vitau oname'ete'e egadu huario, raena'a, “Zuhi'a Boro, Davida mariḡa, eme vetuḡafo'i!”

31 Vaze ḡuḡuvaḡani'a horozadu roziro, raena'a, “Hezoa!” Rehano ze'e ufeta ḡihau huario. “Zuhi'a Boro, Davida mariḡa, eme vetuḡafo'i!”

32 Ebu Iesu'a edanadu huziro, raena'a, “Eḡe'a zae veize nagini haḡai'uma?”

33 Ze'a naenaenina'a, “Zuhi'a Boro, eme ehamatihī!”

34 Ebu Iesu'a vetuḡazeadu ubumaze oboniro. Obozirotene zogone ubumaze'a ra'aro ebu ani heḡotiro.

21

Ierusalemā Diuḡiro

(Mareko 11:1-11, Luka 19:28-38, Ioane 12:12-19)

¹ Iesu'a ane tahi'atahi'a teite Ierusalemā han-itadu Oliva maḡano Benefage neḡano feuriro. Ebu tahi'aḡa 'aheu tuḡuze'ena'a, ziro,

² raena'a, "Zama mone neḡa onamo'i. E'e neḡa diuḡine, doniki 'ahoga 'ute touga ubuḡeta horozi'uma. Horozo'idene, fuhi'adu eḡe vaḡe odohe aro'i.

³ Iniu vaze'a ḡoere nu zoi'dene, 'Zuhi'a Boro'a urate'ohe,' rae no'i. 'Ougine ani zogone tuḡuzi'uma."

⁴ A'e peroveta vazeḡani'a Badi'a ḡoere reirota'a'e hudaro, raena'a,

⁵ "Ierusalemā azaḡa* mazao 'ahige zoi, 'Ḡiano'! Zae Kini'e zae vaḡe are'ohe. Ani'e vaḡu'a ebu doniki rana ehoreha. Doniki ubuga rana ehoradu are'ohe."

⁶ Ebu tahi'aḡa 'aheu'a onamadu Iesu'a nagini zirote'e haḡairo.

⁷ Ze doniki ubuḡeta odohe ane vaḡe onamadu dabuaze doniki ubuga ḡarunio zahariro, ebu Iesu ani rana tiro.

⁸ Vaze ḡehaḡani'a zeḡe dabua ibio hirau tiro, u vaze nu'e ire ezaga vari'e madu ibi rana hiraro.

⁹ Iesu zamao onamirote'e azaḡa zu ḡaruna hegotirote'e azaḡani'a huario, raena'a,

* 21:5 Girikio, Zioni aboḡa 21:5 21:5 Zec 9:9

“Davida mariġa niguno'![†]
 Zuhi'a Boro niġano onae'ete'e vazegā
 matu'ohatihi!
 Badi'a hitanao niguno'!”

¹⁰ Ebu Iesu'a Ierusalem a diuġirotene, ne azaġa nidu'a harae'ena'a ġadimutitiro, raena'a, “‘Adi iniu?”

¹¹ Ebu vaze ġuġuvaġani'a naenaezina'a, “‘Adi'e Iesu, peroveta vazegā. Galilea haba'a Nazareta neġa vazegā.”

Kuru Neġa Deheniro

(Mareko 11:15-19, Luka 19:45-48, Ioane 2:13-22)

¹² Ebu Iesu'a kuru neġa haba'ano diuġirotene. Diuġadu dibu'o veize ġahunone hoite'ete'e zu serone'ete'e azaġa uhize ġururuzirotene. Moni senise zini'ete'e[‡] azaġa fata zu Tubugo niniġa serone'ete'e azaġa ehoro haba'a mae ġihunirotene.

¹³ Ebu ani zina'a, “Buka Zaġoġa zamaġano 'ahige mirihirotene, raena'a, 'Badi'a ne'e vaze'a kurau'ete'e neġa re'uma.' Rehano za'a kuru neġa'e ġonore azaġa haba'a teige haġae'ohe!”

¹⁴ Ubuma kuru azaġa ebu oda sau'a azaġani'a ani vaġe kuru neġa aradu ani'a faizirotene.

¹⁵ Ebu dibu'o vazegā ġihi'agihi'aġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġani'a ani haġai ġiġi'a haġairote'e horonirotene. Ebu tahi'a kome'akome'a kuru neġa haba'ano huau'ena'a, “Davida mariġa niguno'!” rae reirote'e iġirotene. 'Ougadu ze maġune rudaro.

[†] 21:9 Girikio, Hosana 21:9 21:9 Salamo 118:26 [‡] 21:12 Kuru neġa takesi veize

¹⁶ Ebu Iesu ġadiniro, raena'a, "Ġa tahi'a kome'akome'ani'a nagini ra'eta'a'e igi'ohe? Ze gararo'i!" Ani'a naenaezina'a, "E igi'ohe. Rehano za'e Buka Zaġoġa mene hune me'odirohe? A'e raena'a, 'Badi'a'a tahi'a kome'akome'a zu ġuraġaġuraġani'a ani nigunoga ihoziro."

¹⁷ E'e enogano ani ze muhizadu Betani neġa onamiro ebu ohere e'ea baziro.

Figi Ireġa Roraro

(Mareko 11:12-14, 11:20-24)

¹⁸ Irarirotene oherebau uzeuze Iesu'a Ierusalemata bare onamirote'e zamaġano ani vininiro.

¹⁹ Ebu figi ireġa ibi ġenaġano horonadu huga vaġe onamiro. Rehano ire huga o'o'a zu rouġa da'o horoniro. Ani'a ire e'e niro, raena'a, "Ġa mene bare huda'uma!" Ebu ire e'e'a zogone roraro.

²⁰ Ane tahi'aġani'a e'e horonirotene, ze zaguzaganadu ġadiniro, raena'a, "Nougenouge figi ireġani'a ġarihe roraneha?"

²¹ Iesu'a naenaezina'a, "E hube hune zi'ohe, za Badi'a mazao fiine zu mene 'ada'adine, e'a figi ire mazao haġa'ate'e zae'a zuni haġai'uma. Ebu maġa nina'a, 'Ġihitadu davara zamaġano buano'i,' rae reine, ani'e zae ġoere igi'uma.

²² Za'a fie'ena'a, nagini kuruo umine'ete'e ġauġa'e hidi'uma."

Iesu Ġigi'aġa Moneo Ġadiniro

(Mareko 11:27-33, Luka 20:1-8)

²³ E'e ġarugano, Iesu'a kuru neġa diuġadu vaze ihozirotene, dibu'o vazeġa ġihi'aġaġihi'aġa

zu vaze boroboro'a ani vaḡe onairo. Ebu ze Iesu ḡadiniro, raena, “Ḡa no'e gigi'aḡa hina 'ahiguḡa haḡae'ohe? Iniu'a 'ahi gigi'aḡa ḡaniro?”

²⁴ Iesu'a naenaeziro, raena'a, “Eḡe zuni ḡadimu 'ahoga zinihi. Za'a naenaehine, e zuni no'e gigi'aḡa hina 'ahi ḡauḡa haḡae'ete'e ihozi'uma.

²⁵ Ioane'a bapatizo haḡainuta'a'e Badi'a mazaono'o ga vaze mazaono'o?” Ze zeḡe'a bare ḡoaniro, raena'a, “Badi'a mazaono'o reine, 'Za nougadu Ioane ḡoere mene mae ḡihinido?' rae ifi'uma.

²⁶ Rehano vaze'ono'o reine, vaze ḡuḡuvaḡani'a eme mazao maḡuni'uma rihone'ohe, mazaḡa zeḡe nidu'a Ioane'e hube hune peroveta vazeḡa rae mae ḡihine'ohe.”

²⁷ E'ano'o ze naenaenina'a, “Eme aḡu'a.” Ebu Iesu'a zina'a, “Eḡe zuni no'e gigi'a hina 'ahiguḡa haḡaete'e mene ihozi'uma.”

Ubuga 'Aheu Hari Idaidaḡa

²⁸ Ebu Iesu'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vaze boroboro mazao hari idaidaḡa 'ahoga ziro, raena'a, “Za hari idaidaḡa 'ahi abitadu huga zamaro'i. Vaze 'ahogani'a ubuga 'aheu teite radiunu. Ani ene ibi'a vaḡe onamadu niro, raena'a, 'Ubude, ḡa izidi vaini mebaḡano gaui onamo'i.’

²⁹ Ebu ubugani'a naenaenina'a, 'E mene onami'uma.' Rehano ani vesu'u zamaḡa ḡihunadu onamiro.

³⁰ Ebu mogani'a ubuga veḡa vaḡe onamadu ene ibi'a nirote'e ḡoe'a niro. Ene veḡani'a

naenaenina'a, 'O'e, onami'uma.' Rehano ani mene onamiro.

³¹ Za'a zamare'etene, ubuga 'aheu bo'aḡano iniu'a moga ura haḡairo?" Ze'a naenaenina'a, "Ene ibi'a."

Ebu Iesu'a hari huga'e ihoziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe, takesi azaḡa zu moni veize ahirize serone'ete'e azaḡa'e Badi'a'a ibite ibitozini'uma. Zeḡe'a zae vitizi'uma.

³² Ioane Babatiso'e ibi duduḡa ihozoga radu zae vaḡe onairo, rehano za mene mae ḡihiniro. U takesi azaḡa zu moni veize ahirize serone'ete'e azaḡa'e ani ḡoere mae ḡihiniro. Za ze'a haḡairota'a'e horoniro rehano, zae sau'anono'o mene ḡihuradu ani mene mae ḡihiniro."

*Hihi Azaḡa Sau'a Hari Idaidaḡa
(Mareko 12:1-12, Luka 20:9-19)*

³³ Iesu'a bare ziro, raena'a, "Hari idaidaḡa 'ahoga ego'i. Vaze 'ahogani'a vaini mebaḡa ḡoraro, ebu hadi ḡabiriḡa meraro. Ani'a vaini vuḡa gige'ete'e ḡauḡa haḡairo zu ehamu'ete'e taruhaḡa hitanao hadi hina haḡairo. Ebu hihi azaḡa nu 'evoreo teadu hirive'ete'e madaḡano huga nu'e ani'a me'uma rae reiro. Ebu ani'e haba 'ahoga onamadu mada faḡa ragaviro.

³⁴ Hirive'ete'e madaḡa hanitirotene, vaini maḡa nu mouga radu ani tuḡureḡa azaḡa'e hihi azaḡa e'e vaḡe tuḡuze onamiro.

³⁵ Rehano ze'a tuḡure azaḡa obone teadu tiba'e bouniro, 'ahoga'e maro ebu 'ahoga'e hadi hina mau bohiniro.

³⁶ Hena ani'a tuḡureḡa azaḡa ibi'a vitine ufeta ḡehaḡa ze vaḡe bare tuḡuziḡo. Ebu ze'a tuḡure azaḡa e'e mazao haḡai tiba e'e bare haḡaiḡo.

³⁷ Ḡonaḡano, ani'a ubuga ze vaḡe tuḡuniḡo ebu raena'a, 'Ze'e eḡe ubude u'u ḡubani'uma gaogi.'

³⁸ Rehano hihi azaḡani'a ubuga horonirotene, zeḡe'a neneḡaniḡo, raena'a, 'Ani'e vaini mebaḡa 'adi me'uma vazeḡa. Aro matihi, ebu vaini mebaḡa 'adi emeḡe'a me'uma!'

³⁹ E'ano'o ze'a ani obone teadu vaini mebaḡanono'o ani uhine bunadu mau runiḡo."

⁴⁰ Ebu Iesu'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vaze boroboro ḡadize'ena'a, "'Ougadu vaini mebaḡa vazeḡa'e hihi azaḡa e'e vaḡe onaine, ze mazao nagini haḡai'uma?"

⁴¹ Ze naenaenina'a, "Ani'a hihi azaḡa e'e mau ruzi'uma. Ebu vaini mebaḡa'e hihi azaḡa 'ahoga nu zini'uma, ebu hirive'ete'e madaḡano zeḡe'a ani huga nu ha'uma."

⁴² Iesu'a ziro, raena'a, "Za'e Buka Zaḡoḡa mene me'odirohe? A'e raena'a,

'Vaze'a hadi hina ne ogorarotene, ze'a mene uratadu mae modirote'e hadiḡa'e, gaḡa boro hadiḡa raha.

'Adi'e Zuhi'a Boro'a haḡairote'e haḡaiḡa. Emeḡe'a ḡiane'etene, manoḡa tauḡi.'

⁴³ E'ano'o eḡe'a zi'ohe, Badi'a'a zae Isaraela azaḡa mene ibitozini'uma ebu Badi'a'a ane ura haḡae'ete'e haba'a 'ahoga azaḡa ibitozini'uma.

44 Iniu'a hadi e'e rana higaune, ani vahegu tahitahi'uma, zu hadi e'e'a iniu rana higaune, ani'e se'eti'uma.”

45 Dibu'o azaḡa ḡihi'aḡihi'aḡa zu Farisea azaḡani'a Iesu hari idaidaḡa igirotene, Iesu'a zeḡe moneo reirota'a'e ederiro.

46 E'ano'o ze'e ani obone tihi reiro. Rehano vaze ḡuḡuvaḡani'a ze mazao maḡuni'uma radu rihoziro, mazaḡa ze ani'e peroveta vazeḡa rae mae ḡihiniro.

22

Mui Boro Hari idaidaḡa

(Luka 14:15-24)

1 Iesu'a hari idaidaḡa 'ahoga hina bare ḡoreziro, raena'a,

2 “Badi'a'a ibitozini'eta'a'e kini 'ahoga heuḡa. Ani'a ubuga veize hahu muiḡa haḡairo.

3 Ebu huzirote'e azaḡa mui augoga veize tuḡure azaḡa zeḡe vaḡe tuḡuziro. Rehano ze'e onaoga hezahiro.

4 Ebu ani'a tuḡure azaḡa nu 'ahoga bare tuḡuziro, raena'a, 'Eḡe'a huzate'e azaḡa 'ahige zo'i. “Zae veize eḡe'a mui ruhibeha. Boro-makau zu mani igāḡa maneha ebu ḡau nidu'a 'ai ruhibeha. Hahu muiḡa u'a aro'i!”

5 Rehano ze teḡa riraro. 'Ahoga'e mebaḡa onamiro, ebu 'ahoga'e moni vaḡi onamiro.

6 Nu'e tuḡure azaḡa oboze teadu rae sausauziro ebu zimi ruziro.

7 Kini'a e'e igirotene, ani maḡune rudaro. Ebu uti azaḡa tuḡuzadu gorugoru azaḡa e'e zimi haḡiro zu neze zuni hufi haoniro.

⁸ Ebu ane tuḡure azaḡa huzadu ziro, raena'a, 'E hahu muiḡa 'ai ruhibe idaneha, rehano e'a huzirote'e azaḡa'e onaoga mene idaḡa.

⁹ E'ano'o ibi boro onamadu horozite'e azaḡa nidu'a mui aroga veize huzo'i!"

¹⁰ Ebu ane tuḡure azaḡani'a ibi boro onamadu hidirote'e azaḡa nidu'a, manoga zu sau'a azaḡa nu'oziro. Ebu tutuze onamadu mui neḡa nu'oru iriva'oniro.

¹¹ Ebu kini'a i'udi azaḡa diuḡe ḡiazivotene, vaze 'ahogani'a hahu mui dabuaḡa mene vidanoga horoniro.

¹² Ani ḡadiniro, raena'a, 'Eḡe vaze, ḡa'e hahu dabuaḡa mene vidaneha. Nougenuge 'adi diuḡi areha?' Rehano ani ḡoere 'ahoga mene reiro.

¹³ Ebu kiniḡani'a ane gau azaḡa zina'a, "Evo'a zu odaḡa batuno'i, ebu enone uzaboḡano duine feuno'i! Ane e'ea nia'uma zu ḡononeḡa atiti'uma."

¹⁴ Gonagano Iesu'a ziro, raena'a, "Badi'a'a vaze ḡehaḡa huze'ohe, rehano ani'a ibitozini'ete'e azaḡa veize ohotirota'a'e tahiḡa da'o."

*Takesi Moniḡa Roma Kiniḡa Hau'ete'e
(Mareko 12:13-17, Luka 20:20-26)*

¹⁵ Ebu Farisea azaḡani'a onamadu Iesu'a ḡoere ve'oḡa 'ahoga rouga veize nougenouge so'onihi radu tibururu neneḡaniro.

¹⁶ Ebu ze'a zeḡe tahi'atahi'a zu kini Heroda mone azaḡa'e Iesu mazao tuḡuziro. Ze ani vaḡe onamadu niro, raena'a, "Ihore vazeḡa, eme edeḡa ḡa'e huga da'o ḡoere'ohe zu Badi'a'a urate'ete'e ibiḡa hugano da'o ihoze'ohe. Ebu

vaze boro zu kome'a idaidazadu vaze u'ano zamaḡo mene hagane'ohe.

¹⁷ E'ano'o eme efo'i. Ġa'e nouge rae zamare'ohe? Roma kiniḡa takesi moniḡa haune, idaḡa ga mene?"

¹⁸ Rehano Iesu'e zeḡe zama sau'a'e ederadu ziro, raena'a, "Za'e, zama guhi azaḡa! Nougadu e so'ohihi rae tuhuhe'ohe?"

¹⁹ Takesi moniḡa nugo ihoho'i." Ze Roma moniḡa* tiba mae harotene,

²⁰ ani'a ḡadiziro, raena'a, "Iniu viga zu iniu niḡa'e e'e rana mirihoga?"

²¹ Ze raena'a, "A'e Roma kiniḡa viga zu niḡa." Ebu ani'a zina'a, "Tena Roma kiniḡa ḡau'e Roma kiniḡa hano'i, u Badi'a ḡau'e Badi'a hano'i."

²² Ze'a ani ḡoere e'e igirotene ze zaguzagaro ebu muhinadu oname ḡouriro.

*Runeono'o Iḡune'ete'e Ġadimuḡa
(Mareko 12:18-27, Luka 20:27-40)*

²³ E'e madaḡano Sadukea azaḡa nu'a Iesu vaḡe onairo. Sadukea duḡuru'e vaze'a runeono'o mene bare iḡuni'uma rae reiro. Ebu ze Iesu ḡadiniro, raena'a,

²⁴ "Ihore vazega, Mose'a goro ḡoe'a 'ahige mirihiro. 'Ohoze 'ahogani'a rudanadu ani inuga'e ubuga o'o'a reine, ohoze negoḡani'a ḡozobaḡa teite hahuradu negoḡa rudarote'e niḡa mouga veize ene furenoha'uma†.

²⁵ Hari 'ahi zamaro'i. Negoḡa nidu'a fu'o 'aheu fare'a radiunu. Ibi'ani'a hahuriro ebu ubuga

* **22:19** Giriki, Denari † **22:24** Duet 25:5-6

o'o'ano rudaro. E'ano'o negoġa 'aheugani'a ġozobaġa teite hahuriro.

²⁶ Rehano ani zuni ubuga o'o'ano rudaro. Ebu negoġa uġiduġa zu onamo fu'o 'aheu fareġa mazao haġai idaġani'a fureraro.

²⁷ Ġonaġano ġozoba zuni rudaro.

²⁸ 'Ougadu runeono'o bare iġuni'uma madaġano roġae a'e iniu inuga re'uma? Mazaġa ohoze nidu'a fu'o 'aheu fare ani teite hahuriro."

²⁹ Iesu'a naenaenziro, raena'a, "Za'a zamare'eta'a'e ve'oġa, mazaġa Buka Zaġoġa ga Badi'a gigi'a'e aġu'a.

³⁰ Runeono'o bare iġuni'uma madaġano, vaze'e mene hahuri'uma, rehano ze'e tuġure viga adureo heuġa re'uma.

³¹ Runeono'o bare iġune'ete'e moneo, Badi'a'a reirota'a'e za mene me'odirohehe? Ani'a 'ahige reiro, raena'a,

³² 'E'e Aberahamo Badi'a, Isako Badi'a zu Iakobo Badi'a.† Ze amahi rudaro, rehano ze vine'e ġabode'ete'e u'ano, Badi'a'e zeġe Badi'a rae reiro. Badi'a'e mene rune azaġa Badi'a, rehano ġabone azaġa Badi'a."

³³ Vaze ġuġuvaġa ani'a ihozirote'e ġoe'a iġirotene, zaguzagaro.

Goro Ġoe'a Ġihi'aġa Hune

(Mareko 12:28-34, Luka 10:25-28)

³⁴ Ebu Farisea azaġani'a Iesu'a Sadukea azaġa ġadimu naenaenadu hebeze hunirote'e hariġa iġirotene, ze nu'oraro.

† 22:32 Exod 3:6

³⁵ Zeḡe bo'aḡano Mose goro ihoze'ete'e vazegā 'ahogani'a Iesu tuhune nurihi radu ḡadiniro, raena'a,

³⁶ “Thore vazegā, Mose goro ḡoe'a nidu'a zamaḡano no'e goro ḡoe'a'e ḡihi'aḡa hune?”

³⁷ Iesu'a naenaeniro, raena'a, “Goro ḡoe'a ḡihi'aḡa hune'e 'ahi'e'e. 'Ḡae Badi'a Zuhi'a Boro, zamaḡo nidu'a hina, vineḡo nidu'a hina zu zamaroneḡo nidu'a hina zamaro'i.’

³⁸ A'e goro ibi'a zu ḡihi'aḡa hune ra'ohe.

³⁹ Ebu goro ḡihi'aḡan hune 'ahoga'e 'ahiguḡa. 'Ḡae'a ḡae bare zamare'ete'e teige, ḡae nabugo zamaro'i.’

⁴⁰ Mose goro ḡoe'a nidu'a ebu peroveta azaḡani'a ihozirote'e ḡoe'a nidu'a'e goro 'aheu e'e rana edau haḡairo.”

Keriso'e Iniu Mariga?

(Mareko 12:35-37, Luka 20:41-44)

⁴¹ Farisea azaḡani'a nu'orarote'e zamaḡano, Iesu'a ḡadiziro, raena'a,

⁴² “Za'a Keriso'e nouge rae zamare'ohe? Ani'e iniu mariga?” Ze naenaenina'a, “Davida mariga.”

⁴³ Iesu'a ḡadizena'a, “‘Ougadu Davida'e nougadu Vine Zaḡoḡani'a ibitohanadu Keriso mazao 'Zuhi'a Boro,' rae hunehehe? Davida 'ahige reiro, raena'a,

⁴⁴ 'Badi'a'a eḡe Zuhi'a Keriso niro, raena'a, “Eḡe eda'e moneo ehoro'i, onamo eḡe'a agireḡo nidu'a madu odaḡo 'u'uḡano ti'uma.””

⁴⁵ Davida'a Keriso mazao 'Zuhi'a Boro,' rae huniro. E'ano'o Keriso'e mene Davida mariga ra'ohe."

⁴⁶ Ebu vase tibani'a zuni Iesu mene naenaeni ġoreniro. E'e enoganono'o vase 'ahogani'a Iesu inare ġadimu'ete'e mene bare haġairo.

23

Vaze Ibitozì'ete'e Azaġa Roziro

(Mareko 12:38-40, Luka 11:37-52, 20:45-47)

¹ Ebu Iesu'a vase ġuġuvaġa zu ane tahi'atahi'a ziro, raena'a,

² "Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa'e Mose goro ġoe'a vase ihoze'ete'e iġu'ano ehore'ohe.

³ E'ano'o ze'a nagini rae'ete'e egozenadu haġao'i. Rehano zeġe haġai'e ago hegoto'i, mazaġa ze'e zae ihoze'ete'e idunaġano mene haġae'ohe.

⁴ Ze ihore'e riga hune, e'ano'o vase'a hegotoga mene idaġa. Ze'e vase da'o aduga boro zini'ohe, rehano ze 'evore hudu'a tiba hina zu mene hune danaze'ohe.

⁵ Ze'a, vase'a horozoga veize, ġau nidu'a haġae'ohe. Badi'a ġoere fefaġa ufe'ete'e umaġa ufeta rafane haġaadu amusize rana tatuhe ute'ohe zu dabuaze faġafe'ohe.

⁶ Mui zamaġano ehoro haba'a manoġano zu nu'onu'o neġa zamaġano vase boroboro'a ehore'ete'e haba'ano ehorihì ra'ohe.

⁷ Vazevaze'a ne hunio hidine, 'Thore Vazeġa,'* rae gubaze zouga urate'ohe.

* 23:7 Girikio, Rabi

8 Rehano vase 'ahogani'a zae mazao 'Ihore Vazeġa' rae huzo'idene gararozo'i, mazaġa eġe da'o zae ihore vazeġa zu zae nidu'a'e idaġa da'o nego zu eze tiba heuġa.

9 Ebu rahao 'ada vase 'ahoga 'Mama,' rae ago huno'i, mazaġa adureo Badi'a da'o'e zae Moze.

10 Ebu vase 'ahogani'a zae mazao 'Ibitohau'ete'e Vazeġa' rae huzo'idene garazo'i, mazaġa eġe, Keriso da'o ibitoze vazeġa.

11 Zae bo'aġano vase ġihi'a reine, zae tuġure azaġa rae re'uma.

12 Iniu'a bare niġa mae itine, Badi'a'a niġa mae ovo'i'uma, u iniu'a bare niġa mae ovoine, Badi'a'a niġa mae ġihini'uma.

13-14 Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa! Fase vetuġaġa, aduga hidi'uma, mazaġa za'e Badi'a'a ibitozenoga urate'ete'e azaġa ibize 'ue'ohe. Zae'a bare mene urate'ohe ebu urate'ete'e azaġa zuni garare'ohe.†

15 Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa, fase vetuġaġa, aduga hidi'uma. Vaze tiba zamaġa ġihunadu zae ihore hegotoga veize za davara zu haba rana ragave oname'ohe. Ebu vase tiba ma'etene, ani ihonadu zae teige haġai sau'ano hegot'e'ohe.

† **23:13-14** Fare mirihrote'e nu'e v. 14 e'e, raena'a, "Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa! Fase vetuġaġa, Badi'a aduga hidi'uma, mazaġa za'e ġozoba ġau gonotanadu mene mazagaroze'ohe. Ebu vase ġehaġa zamao faġa kurau'ena'a, za'e dubu vazeġa manoġa rae ġurire'ohe. E'e u'ano, aduga boro hidi'uma." (Mareko 12:40 zu Luka 20:47)

Ebu zae teige, ani'a ire roga tuḡutuḡu diuḡadu aduga'e zae vitize ḡae 'aheu hide ibitohau'ohe.

16 Za'e ubuma kuru azaḡa heuḡa, rehano ubuma kuru azaḡa ibitozini'ohe. Fase vetuḡaḡa, aduga hidi'uma. Za'a raena'a, 'Iniu'a kuru neḡa niḡano ḡoitore'eta'a'e huga o'o'a. Ḡoitore a'e mene haḡaine zuni idaḡa. Rehano iniu'a kuru neḡa zamaḡano golo hina ḡoitore'e riḡa, e'ano'o ani'a ane ḡoitore tihitihini'uma.'

17 Za'e ubuma kuruga kauriḡa azaḡa! Za golo'e kuru neḡa vitine ufeta ḡihi'a rae ra'ohe. Rehano kuru neḡa'e ufeta ḡihi'a, mazaḡa golo'e kuru neḡa zamaḡano ti'ete'e u'ano golo e'e zaḡoḡa rae ra'ohe.

18 Ebu za'e raena'a, 'Iniu'a dibu'o fataḡa niḡano ḡoitore'eta'a'e huga o'o'a. Ḡoitore e'e mene haḡaine zuni idaḡa. Rehano iniu'a dibu'o fataḡano ḡahunoneḡa hina ḡoitore'e riḡa, e'ano'o ani'a ane ḡoitore tihitihini'uma.'

19 Za'e hube hune ubuma kuru azaḡa! Za ḡahunone'e dibu'o fataḡa vitine ufeta ḡihi'a rae ra'ohe. Rehano dibu'o fataḡa'e ufeta ḡihi'a, mazaḡa ḡahunone'e dibu'o fataḡa rana ti'ete'e u'ano ḡahunoneḡa e'e zaḡoḡa rae ra'ohe.

20 E'ano'o iniu'a dibu'o fataḡa niḡano ḡoitore'eta'a'e dibu'o fataḡa ebu e'e ranao ḡau nidu'a hina ḡoitore'ohe ra'ohe.

21 Ebu iniu'a kuru neḡano ḡoitore'eta'a'e kuru neḡa niḡano ebu de'ea radiu'eta'a'e, Badi'aḡa niḡano ḡoitore'ohe ra'ohe.

22 Zu iniu'a adure niḡano ḡoitore'eta'a'e, Badi'a ehoru haba'a hina zu e'e rana

ehore'eta'a'e, Badi'ağa niġano ġoitore'ohe ra'ohe.

²³ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa, fase vetuġaġa, aduga hidi'uma. Mazaġa za'e tirara mebaġano eġa ga murari teige kome'a fase veize gaubanana tiba Badi'a hau'ohe. Rehano Mose goro ġoe'ano ġau ufeta boro'e igi mode'ohe. A'e haġai duduġa haġae'ete'e, vase vetuġazi'ete'e zu mene ġurine'ena'a, zama nidu'a hina haġae'ete'e ra'ohe. Za ġau boro 'adi'e haġao'i, ebu kome'akome'a zuni haġao'i.

²⁴ Za'e ubuma kuruġa azaġa heuġa ebu ubuma kuruġa azaġa ibitozini'ohe! Za'e vu zamaġano ofene horone'etene beu'e modadu gage'ohe, rehano kamelo'e une tauġe'ohe.‡

²⁵ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa, fase vetuġaġa, aduga hidi'uma! Za'e bioze zu siuvaze enoga da'o vuzu'e dehene'ete'e azaġa, mazaġa zamaze'e toraġa zu ununu'a iri'ave'ohe.

²⁶ Ubuma kuruġa Farisea azaġa! Bio zu siuva zamaġa geno vuzu'e dehenoi, 'ouGINE enoga zu dehera'uma.

²⁷ Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa, fase vetuġaġa, aduga hidi'uma! Za'e rune iduġa uruġa hina feninoga heuġa. Rune iduġa enoga ġanine manoga tauġi, rehano zamaġa'e rune azaġa isine zu torare nidu'a iri'ave'ohe.

‡ **23:24** Ofene zu Kamelo'e Badi'a'a ago ano'i rae reirote'e ġauġa. Zeġe'a manoga hidoga veize Badi'a goro ġoe'a mene hegote'ohe.

28 E'e teige, vase'a zae ġiaze'etene, duduġa azaġa rae zamare'ohe, rehano zamaze'e zama guhi zu haġai sau'ani'a iri'ave'ohe.

29 Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zu Farisea azaġa, za'e zama guhi azaġa, fase vetuġaġa, aduga hidi'uma! Za'e vouġaze'a ibite zimirote'e peroveta azaġa ebu haġai duduġa azaġa, zeġe rune iduġa neġa ogoru'ohe ebu rohorohone'ohe.

30 Ebu za raena'a, 'Eme vouġafe madaġano radifone, peroveta azaġa goruzihi radu zeġe teite mene tiburafu.'

31 Za'a 'ouge ra'eta'a'e, za'e zae bare peroveta azaġa goruzirote'e azaġa mariġa rae ra'ohe.

32 Vouġaze'a peroveta azaġa goruzirote'e teige, zae zuni 'ouge haġao'!

33 Za'e mohe! Zarama ubugaubuga! Ire rogao mae feuzine feranoga'e mene idaġa.

34 E'ano'o eġe'a peroveta azaġa, huhuzaġa azaġa zu Mose goro ġoe'a ihoze'ete'e azaġa zae vaġe tuġuzi'uma. Rehano nu'e za'a goruzi'uma zu nu'e sataurozi'uma, ebu nu'e zae nu'onu'o neġano masizi'uma zu haba 'ahoganono'o haba 'ahoga ze hegotadu sausauzi'uma.

35 Vouġaze'a duduġa azaġa nidu'a goruziuro. A'e ibite Adamu ubuga, duduġa vaseġa Abela mau runirote'e e'eano'o onao ġonaġano Berekia ubuga Zakaria maro. Zakaria'e dibu'o fataġa zu Badi'a ne zaġoġa hune bo'aġano mau runiuro. 'Ougadu e'e naeġa nidu'a'e za'a me'uma.

36 E hube hune zi'ohe, e'e aduga nidu'a'e izidi egani'a me'uma.

Ierusalemā Aduga Hidi'uma
(Luka 13:34-35)

³⁷ O, Ierusalemā azaḡa, Ierusalemā azaḡa! Zae'a peroveta azaḡa zimiŕo zu Badi'a'a tuḡuzirote'e azaḡa hadi hina zimi ruziŕo. Kokoroku roḡaeḡani'a isaḡa zamaḡano ubuga gugube'ete'e teiḡe, e mada ḡehaḡa zae nu'ozihī reiŕo, rehano za'e mene uratiro.

³⁸ E'ano'o ḡiano'i, neze fahau radi'uma!

³⁹ Ebu za'e eḡe mene bare horohi'uma onamo zae'a raena'a, 'Zuhi'a Boro niḡano onae'ete'e vazegā mae ḡihino'!'”

24

Kuru Neḡa Fahe Hauḡi'uma rae Reiŕo
(Mareko 13:1-2, Luka 21:5-6)

¹ Iesu'a kuru neḡanono'o iḡune buau on-amirotene, ane tahi'atahi'a ani vaḡe onaadu kuru neḡa iraga nunu manomano ihoniro.

² Rehano ani'a ziro, raena'a, “Za ḡau 'adi nidu'a horone'ehehe? E'e hube hune zi'ohe, hadi 'ahogani'a hadi 'ahoga ranao mene radi'uma madaḡa onai'uma. Agire azaḡani'a e'e nidu'a fahe ruruni'uma!”

Mada Ḡonaḡano Haḡai Nu Badeḡa
(Mareko 13:3-13, Luka 21:7-19)

³ Iesu'a Olive maḡano ehorirotene, ane tahi'atahi'a zeḡe da'o ani vaḡe sifu onamadu ḡadiniŕo, raena'a, “Ḡa efo'i, kuru neḡa mazao 'ahi ḡauḡa'e nani'a furera'uma? Mada ḡonaḡano

zu gā'a bare onai'uma madaḡano, nagi haḡai nu badeḡani'a furera'uma?"

⁴ Ani'a naenaeziro, raena'a, "Vaze'a zae mene tutuze ve'ozoga veize ḡiano'i.

⁵ Vaze ḡehaḡani'a eḡe nio aradu, 'E'e Keriso' rae re'uma. Ebu ze'a vazevaze tutuze ve'ozi'uma.

⁶ Za'e uti hariḡa zu uti ḡoe'a nunu ra'ete'e igi'uma, rehano ago rihano'i. 'Ahiguḡa'e ibite furera'uma, rehano mada ḡonaga'e zogone mene ari'uma.

⁷ Haba'a 'ahogani'a haba'a 'ahoga teite utiti'uma, zu gavamani 'ahogani'a gavamani 'ahoga teite utiti'uma. Haba nunu zamaḡano zaga'a hia'uma zu haba'a hagarete'e'a furera'uma.

⁸ E'e nidu'a'e aduga ḡadaheḡa rae re'uma, rehano aduga nu ize furera'uma.

⁹ Ebu vaze'a za oboze teadu sausauzi'uma, zu zimi ruzi'uma. Eḡe u'ano haba azaḡa nidu'ani'a he'ehe'ezi'uma.

¹⁰ E'e madaḡano vaze ḡehaḡani'a eḡe mazao fie'ete'e'a dauḡi'uma, revotiti'uma zu he'ehe'etiti'uma.

¹¹ Ḡuriro peroveta azaḡa ḡehaḡa zuni iḡunadu vaze ḡehaḡa so'ozi'uma.

¹² Vaze sau'ani'a ufeta bororu'ete'e u'ano, vaze ḡehaḡani'a zeḡe nabudize mene zamari'uma.

¹³ Rehano iniu'a zamaḡa obone gigane onamo ḡonaga meine, ani'e ḡabone tuḡutuḡu hidi'uma.

¹⁴ Ebu Badi'a'a ibitozini'ete'e hari manoḡa'e raha 'adi nidu'a zamaḡano bororanadu haba'ahaba'a azaḡa nidu'a igi'uma. E'e enogano mada ḡonagani'a onai'uma.

Ierusalem a Ruini'uma
(Mareko 13:14-23, Luka 21:20-24)

¹⁵ Ibite peroveta vasega, Daniela'a gau nidu'a ruine'ete'e vasega sau'a ahoga moneo goeriro. Vaze e'e'a haba zagoa sausaune'ete'e za'a horoni'uma madaani'a ari'uma. (Buka Zagoa me'ode'ete'e vasega, goere huga 'adi faine edero'i.)

¹⁶ E'e madaano Iudea haba'ano radiu'ete'e azaa'e ma'a ferau ito'i.

¹⁷ Iniu'a ne enona radiu'ete'e vasega'e gauga mouga veize ne'a zama'a ago diugo'i.

¹⁸ Meba zamaano hihe'ete'e vasega zuni dabua mouga veize ago bare onamo'i.

¹⁹ E'e madaano ahi'eta rogaea zu nune hina ene gura'a gubuze'ete'e rogaea, ze'e fase vetuga'a, feranoga mene ida'a u'ano, aduga hidi'uma.

²⁰ Iругу madaano* ga Bana Madaano mene feranoga veize kurano'i,

²¹ maza'a e'e madaano vase nidu'a aduga boro hidi'uma. Badi'a'a gadaheano gau nidu'a haairote'e'ono'o onao izidi, aduga ahigu'a mene fureraro. Vehu'u zuni mene bare fura'uma.

²² Zuhi'a Boro'a e'e maza'a mene futufine, vase tiba zuni mene gabode radi'uma. Rehano ane'a mae ohotirote'e aza'a u'ano, e'e maza'a futufi'uma.

24:15 24:15 Daniela 9:27, 11:31, 12:11 * **24:20** Girikio, *Nahune mada'a*, Isaraela haba'ano nahune mada'a'e nahune boro zu irugu boro radu vase'a ragavoga'e riga

23 Ebu vaze 'ahogani'a zina'a, 'Ĝiano'i, Keriso'e 'ahi e'e!' ga 'Omo 'e'e!' rae zo'idene, e'e ĝoe'a ago mae ĝihino'i.

24 Mazaĝa ĝuriro kerisoĝa zu ĝuriro peroveta azaĝani'a fureranadu haĝai nu badeĝa boro багаĝa zu zaguzaga'uma haĝaiĝa haĝae'ena'a, vaze so'ozi'uma. Ze'a, Badi'a'a ohotirote'e azaĝa zuni tutuze so'ozoga idaĝa reine, 'ougi'uma.

25 Zamare rado'i! E'e madaĝani'a izema furarogano, eĝe'a zae ibite ihozeha.

26 E'ano'o vaze 'ahogani'a zina'a, 'Ĝiano'i, Keriso'e haba boha'ano,' ro'idene, ĝianihi radu ago onamo'i, ga 'Ĝiano'i, ani'e ne zamaĝano,' ro'idene, e'e ĝoe'a ago mae ĝihino'i.

27 E, Vaze Ubugani'a bare onaine, vaze nidu'a hune'a horohi'uma. A'e, viri'a vazahadu mada'a ite'ete'e mone'ono'o ovoe'ete'e moneo aganadu vaze nidu'a horone'ete'e heuĝa.

28 Nagini'a rudanate'e haba'ano gaoza'a nu'ora'uma.

*Vaze Ubugani'a Ovai'uma
(Mareko 13:24-27, Luka 21:25-28)*

29 Ebu aduga madaĝani'a hauĝine, zogone 'aha'a furera'uma:

'Mada'a uzabora'uma ebu bato'e mene agara'uma.

Buzuva'e adureono'o rururu bua'uma, ebu inaraĝa adureo hagahagani'uma.'

³⁰ Ebu haḡai nu badeḡani'a adureo fureranadu eḡe, Vaze Ubugani'a ovae'ete'e ihozi'uma. E'e horozine, raha 'ahao haba'ahaba'a azaḡa nidu'a niau ḡouri'uma. Ebu eḡe, Vaze Ubugani'a adureo ḡoze zamaḡano gigi'a zu aḡaḡa manoḡa madu ovai'uma ebu vazevaze'a e'e horoni'uma.

³¹ Ebu hena, sura'i boro ḡihau hudadu eḡe'a eḡe tuḡure viga tuḡuzi'uma. Ebu zeḡe'a haba nidu'a, haba ḡonaganono'o haba ḡonagano, Badi'a'a ohotirote'e azaḡa nu'ozi'uma.

Figi Ireḡa Hari Idaidaḡa

(Mareko 13:28-31, Luka 21:29-33)

³² Figi ireḡa mazao nagini'a fureru'ete'e ḡianadu edero'i. Ezagani'a butiru itadu rouḡani'a udufa'oga horonetene irugu madaḡa haniteha rae edere'ohe.

³³ E'e teiḡe, e'a rate'e 'ahiguḡani'a fureranoga horono'idene, eḡe, Vaze Ubugani'a bare ovaite'e haniteha rae edero'i.

³⁴ E hube hune zi'ohe, izidi ega'e mene hauḡi'uma onamo 'ahiguḡa nidu'ani'a furera'uma.

³⁵ Adure zu raha'e hauḡi'uma, rehano eḡe ḡoere'e mene hauḡi'uma.

Ruhibe Rado'i

(Mareko 13:32-37, Luka 12:39-44, 1:26-30)

³⁶ Rehano nani'a 'ahiguḡani'a furera'uma'e emeḡe nidu'a aḡu'a. Adureo tuḡure viga ebu eḡe, Badi'a Ubuga zuni† aḡu'a. U eḡe Mama da'o edeḡa.

† 24:36 Fare mirihoga nu'e, "Badi'a Ubuga zuni" mene ra'ohe.

37 Eġe, Vaze Ubugani'a bare onai'uma madaġano'e Noa madaġa teigi'uma.

38 Zobo boro'a izema zubuzoga madaġano vazevaze'a radiunute'e radoneġano ogaunu, gaguinu zu hahurinu onamo Noa'a ġasi boro diuġiro.

39 Rehano ze'a nagini'a furera'uma mene ederiro, onamo zobo boro'a zubuzadu hunuhune ġouriro. Eġe, Vaze Ubugani'a bare onaine, e'e madaġa teigi'uma.

40 E'e madaġano vaze 'aheu'e mebao gaue radiu'ete'e zamaġano, 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iġuni'uma.

41 Roġae 'aheu'e uvahu mirune radi'u'ete'e zamaġano, 'ahoga'e zamaha'uma, u 'ahoga'e mode iġuni'uma

42 E'ano'o fairu ġiano'i, mazaġa za aġu'a no'e madaġano zae Zuhi'a Boro'a onai'uma.

43 Za'e 'adi zamaro'i. Ne vazegani'a ġonore vazegā'e no'e madaġano ani ne onai'uma rae ederine, ani'e neġa faine taufi'uma ebu ġonore vazegā'e diuġoga mene idara'uma.

44 E'ano'o zae zuni ruhibe rado'i, mazaġa eġe, Vaze Ubuga'e za'a mene edere'ete'e madaġano bare onai'uma.

45 Tuġure vazegā 'ahoga'e huhuzaġa zu zama tibano gauine, zuhi'aġa'e ani teite matu'i'uma. Ebu vaze a'e tuġure azaġa ġihi'aġa mae ohonadu 'ahige re'uma, raena'a, 'Tuġure azaġa nidu'a taufo'i. Ogomuze zuni mada idunane zeno'i.' Ougadu ani'e haba 'ahoga onami'uma.

46 Tuġure vazegā'e 'ouge gauine, zuhi'aġani'a bare feuradu horoni'uma ebu ani matuadu manohuga ha'uma.

47 E hube hune zi'ohē, ani'e zuhi'aḡani'a ane tohe nidu'a taufe'ete'e vazeḡano ohoni'uma.

48 Rehano tuḡure vazeḡa'e sau'a reine, ane'a bare raena'a, 'Eḡe zuhi'a'e vehu'u faḡanobu'u onai'uma,' rae zamari'uma.

49 Ebu tuḡureḡa azaḡa nidu'a bouzi'uma zu gagone azaḡa teite ufeta ogau gage sauta'uma.

50 Ebu zuhi'aḡa'e, ane'a mene edere'ete'e zu mene zamare'ete'e madaḡano bare onaadu,

51 ahiriḡa udi tahitahi'uma ebu zama guhi azaḡani'a radiu'ete'e haba'ano ohoni'uma. E'ea, ani nia'uma zu ḡonone atiti'uma.”

25

Nogoba Ḡaubanana Hari Idaidaḡa

1 Iesu'a bare ziro, raena'a, “E'e madaḡano Badi'a'a ibitozini'eta'a'e nogoba ḡaubanana teigi'uma. Ze ihureze meiro ebu hahu ohoze iziga hidihi radu mui haba'a onamiro.

2 Zeḡe bo'aḡano fu'o'e hahizaḡa ebu fu'o'e huhuzaḡa.

3 Hahizaḡa azaḡa'e ihureze odohiro, rehano ihure vuḡa'e mene meiro.

4 U huhuzaḡa azaḡa'e ihurezeta ihure vuḡa biozeo abe odohiro.

5 Ebu hahu ohoze izigani'a mene ḡarihe arirotene, ze ubumaze anozadu bazubazu uhiro.

6 Ohere nemanema ze ago 'ahoḡa igiro, raena'a, 'Hahu ohoze izigani'a feureha! Buanadu mae zouno'!

7 'Ougirotene nogoba nidu'a evatadu ihureze ruhibiro.

8 Ebu hahizağa azağani'a huhuzağa azağa umiziro, raena'a, 'Za ihure vuğa nuğo eme rifo'i, mazağa eme ihure'e vidau'ohe.'

9 Ze naenaezina'a, 'Mene, 'ahi'e za zu emeğe nidu'a veize mene idağa. Ihure vuğa serone'ete'e vazega vage onamadu zae veize hoito'i.'

10 Rehano ze ihureze vuğa hoitoğa u'a on-amirote'e enogano, hahu ohoze izgani'a feuriro. Ebu ihureze zu ihureze vuğa ruhibirote'e azağani'a ani teite mui haba'a diuğiro ebu ibi-hetağa'e hararo.

11 Vesu'u hahizağa nogobağani'a feuradu raena'a, 'Zuhi'a Boro! Zuhi'a Boro! Ibiheta vavaofo'i!'

12 Rehano ani zina'a, 'E hube hune zi'ohe, e za ağu'a.'

13 E'ano'o tohutohe rado'i, mazağa ege'a bare onai'uma madağa'e za'e ağu'a.

*Tuğure Azağa Uğidu Hari Idaidağa
(Luka 19:11-27)*

14 Badi'a'a ibitozini'eta'a'e haba fağa ra-gave'ete'e vazega 'ahoga hariğa heuğa. Ani'a iğunirotene, tuğureğa azağa huzadu ani gau taufoga veize gauga ziniro.

15 Zege tibatiba inaraze idunağano, 'ahoga'e moni silivağa fuse* fu'o, 'ahoga'e fuse 'aheu ebu 'ahoga'e fuse tiba ziniro. Ebu ani'a haba fağa ragaviro.

* 25:15 Girikio, talanta. Talanta tibe'e silivağa 34kg heuğa.

16 Moni silivaġa fuseġa fu'o meirote'e vazegħa'e zogone onamadu e'e moniġa hina gauadu moni silivaġa fuseġa fu'o ragate hidiro.

17 Moni silivaġa fuseġa 'aheu meirote'e vazegħa zuni 'ouge haġaadu moni silivaġa fuseġa 'aheu ragate hidiro.

18 Rehano moni silivaġa fuseġa tiba meirote'e vazegħa'e onamadu rahao idu hu'iro ebu zuhi'aġa moni e'ea ġure tiro.

19 Mada faġa ġarugano tuġure azaġa zuhi'a'a bariro. Ebu ze ani moni hina nougenouge gauirote'e ederifine huziro.

20 Moni silivaġa fuseġa fu'o meirote'e vazegħani'a moni fuseġa fu'o bare ragate hidirota'a'e odohe aradu niro, raena'a, 'Zuhi'a, ġa'a moni silivaġa fuseġa fu'o iniro. Ebu eġe'a moni e'e hina gauadu bare fuse fu'o raġate hideha.'

21 Zuhi'aġani'a nina'a, 'Manoġa tauġi, ġa'e tuġure vazegħa manoġa ebu zamaġo nidu'a hina faine gaueha. Ġa'a ġau tahiġa veize zamaġo nidu'a faine gauate'e u'ano, eġe'a ġau ġehaġa taufe'ete'e vazegħano oho'i'uma. Aro'i, eġe teite matu'ihii!'

22 Ebu moni silivaġa fuseġa 'aheu meirote'e vazegħani'a aradu niro, raena'a, 'Zuhi'a, ġa'a moni silivaġa fuseġa 'aheu iniro. Ebu eġe'a moni e'e hina gauadu bare fuse 'aheu raġate hideha.'

23 Zuhi'aġani'a nina'a, 'Manoġa tauġi, ġa'e tuġure vazegħa manoġa ebu zamaġo nidu'a hina faine gaueha. Ġa'a moni tahiġa hina zamaġo nidu'a faine gauate'e u'ano, eġe'a moni boro

taufe'ete'e vazaġano oho'i'uma. Aro'i, eġe teite matu'ihil'

²⁴ Ebu moni siliva fuseġa tiba meirote'e vazeġani'a aradu niro, raena'a, 'Zuhi'a, ġa'e vaze riġa. E ederiro vaze'a ġorarote'e ġauġa ġa'a hirive'ohe ebu vaze'a taufirote'e ġauġa ġa'a ma'ohe.

²⁵ E'ano'o ġa moni'a dauġi'uma rae rihonadu rahao ġure tiro. Ġae moni 'ahi bare mo'i.'

²⁶ Zuhi'aġani'a naenaeniro, raena'a, 'Ġa'e tuġure vazeġa sau'a ebu tubuġa! Vaze'a ġorarote'e ġauġa zu vaze'a taufirote'e ġauġa eġe'a ma'ohe rae zamarirohe?

²⁷ 'Ougiritene ġa nougadu moni ti'ete'e neġano eġe moni mene tiro? 'Ougifone e bare aradu moni e'e ragate meifo.'

²⁸ Hena zuhi'aġani'a niro, raena'a, 'Moni sili-vaġa fuseġa tiba ani mazaono'o bare madu ġau banana meirote'e vazeġa hano'i.

²⁹ Iniu'a nagini hidirote'e faine odohe gauine, ani borofe hidi'uma. Rehano iniu'a nagini hidirote'e mene faine odohe gauine, ani mazao nagini kome'a zuni meini'uma.

³⁰ Ebu tuġure vazeġa sau'a 'ahi enona uzabo zamaġano mae feuno'i. De'ea ani nia'uma ebu ġonoġa atiti'uma."

Mamoe zu Gouti

³¹ Ebu Iesu'a raena'a, "Eġe, Vaze Ubugani'a agaġa inaraġaġeta tuġure viga nidu'a teite onai'uma madaġano, e'a kini ehoru haba'ano ehoradu vaze ibitozini'uma.

³² Haba azaḡa nidu'a eḡe zamao nu'ozadu vase rovozi'uma. A'e mamoe taufe'ete'e vaseḡani'a mamoe gouti'ono'o rovoze'ete'e teigi'uma.

³³ Ebu iniu vase mamoe heuḡa'e eḡe eda'e moneo zu iniu vase gouti heuḡa'e eḡe kauri moneo ohozi'uma.

³⁴ Ebu eḡe, kinize'a eda'e mone azaḡa zi'uma raena'a, 'Zae, eḡe Mama'a manohuga zini'ete'e azaḡa, aro'i, ebu eḡe'a ibitohau'ete'e zamaḡano rado'i. A'e Badi'a'a raha 'ahi haḡaireote'e madaḡanono'o ruhiniro.

³⁵ Mazaḡa e vinihinutene, za'a ogomu inido, e irinehe mo'ohinutene, vu inido ebu e i'udo vaseḡa reinutene, zae neo huhe zouhido.

³⁶ Dabuaha o'o'a reinutene, dabua inido, ugi-hinutene eḡe taufido ebu ḡu'a neḡano radi-unutene, ḡiahiro.'

³⁷ Ebu duduga azaḡani'a naenaeni'uma, raena'a, 'Zuhi'a Boro, eme nani'a ḡa'e vini'oga horoadu ogomu ḡanido? Nani'a eme ḡa'e irigo mo'o'oga horonadu vu ḡanido?

³⁸ Nani'a eme ḡa'e i'udo vaseḡa reirote'e horonadu neo huḡade zou'ido? Nani'a eme dabuaḡo 'o'o'a reirote'e horonadu dabua ḡanido?

³⁹ Nani'a eme ḡa ugi'irote'e ga ḡu'a neḡano radirote'e horonadu ḡa ḡia'i amido?'

⁴⁰ Ebu eḡe, kinize'a naenaenzi'uma, raena'a, 'E hube hune zi'ohe, eḡe negohe ga ezehe 'ahi bo'aḡano ḡonaḡa vaseḡa 'ahoga veize 'ouge haḡaidota'a'e, eḡe veize haḡaido ra'ohe.'

⁴¹ Ebu eḡe, kinize'a vaetadu kauri mone azaḡa zi'uma, raena'a, 'Zae, Badi'a'a maḡunozini'ete'e

azaġa, eġe mazaono'o vaġino'i, ebu Satani zu ane tuġure viga veize ruhinirote'e radiu tuġutuġu ire rogaġa zamaġa diuġo'i.

⁴² Mazaġa e vinihinutene, za'a ogomu men inido, e irinehe mo'ohinutene, vu mene inido.

⁴³ E i'udo vazega reinutene, neo mene huhe zouhido, dabuhe o'o'a reinutene, dabua mene inido, ebu ugihinutene zu ġu'a neġano radi-unutene, mene taufido.'

⁴⁴ 'Ougadu ze'a naenaeni'uma, raena'a, 'Zuhi'a Boro, nani'a eme ġa'e vini'irote'e ga irigo mo'o'irote'e ga i'udo vazega reirote'e ga dabuaġo 'o'o'a reirote'e ga ugi'irote'e ga ġu'ano radirote'e horo'adu mene dana'ido?'

⁴⁵ Eġe'a naenaezi'uma, raena'a, 'E hube hune zi'ohe, 'ahi azaġa bo'aġano ġonaġa vazega 'ahoga veize mene haġairota'a'e, eġe veize mene haġairote'e ra'ohe.'

⁴⁶ Ebu kauri mone azaġa'e vaġine ġouradu aduga tuġutuġu hidi'uma, u duduġa azaġa'e ġabone tuġutuġu hidi'uma."

26

Iesu Ma'uma Ibiġa Vaġiro

(Mareko 14:1-2, Luka 22:1-2, Ioane 11:45-53)

¹ Iesu'a ġoere e'e nidu'a rae hauġirotene, ane tahi'atahi'a ziro, raena'a,

² "Zae edeġa, mada 'aheu enogano Iġine Mode'ete'e Muiġa'e me'uma ebu eġe, Vaze Ubuga'e sataurohihi radu vase'a obohe ti'uma."

³ E'e madaġano dibu'o azaġa ġihi'aġaġihi'aġa zu vase boroboro'a dibu'o azaġa ġihi'aġa, niġa Kaiafa, ane neo nu'oraro.

⁴ Ebu Iesu sifu obone teadu manoga veize ibiḡa ḡo'ane vaḡiro.

⁵ Rehano ze raena'a, "Iḡine Mode'ete'e Muiḡa madaḡano'e mene idaḡa. 'Ougine vaze ḡuḡuvaḡani'a utitofi'uma."

*Roḡae 'Ahogani'a dehoru Iesu rana Beu'iro
(Mareko 14:3-9, Ioane 12:1-8)*

⁶ Iesu'e Betania neḡano, ibite lefera'a meirote'e vazeḡa, Simona neo radiro.

⁷ Ani ogomu fataḡa zamao tave ehore'ena'a, ogaue'ete'e zamaḡano, roḡae 'ahogani'a dehoru hohoga manoga naeḡa boro'e bioḡa kome'a manohuga iriva'onadu mae onairo. Ebu Iesu vadinio beu'iro.

⁸ Iesu tahi'atahi'a'a 'e'e horonirotene, ze maḡuniro, raena'a, "Nougadu dehoru 'ahi'e haue taue'ohe?"

⁹ A'e moni boro hina seronadu zahara azaḡa zinifo!"

¹⁰ Iesu'a tahi'aḡa nagini reirote'e ederadu ziro, raena'a, "Za nougadu roḡae 'adi aduga hau'ohe? Ani'e eḡe veize manoga hune haḡaeha.

¹¹ Zahara azaḡa'e mada nidu'a zae bo'aḡano radi'uma, u e'e mada nidu'a zae teite mene radi'uma.

¹² Ani'a dehoru hohoḡa manoga eḡe ahiri rana beu'ata'a'e, eḡe rune veize ruhineha.

¹³ E hube hune zi'ohe. Raha nidu'a zamaḡano no'e haba'ano Badi'a hari manoga haramine, ani'a haḡata'a'e me'odadu ani zamari'uma."

*Iuda'a Iesu Revoha'uma Reiro
(Mareko 14:10-11, Luka 22:3-6)*

14 E'e enogano Iesu tahi'ağa 12 zamağano tahi'a 'ahoga, niğa Iuda Isakariota'e dibu'o azağa ġihi'ağahi'ağa vađe onamiro,

15 ebu ġadiziro, raena'a, "Iesu zae 'evoreo ri'inine, moni nugu ini'uma?" 'Ougirotene ze moni silivağa 30 me'odadu haro.

16 E'e madağanono'o ani Iesu zeđe evorao ri'inoga veize ibiğa vađiro.

Iđine Mode'ete'e Muiğa

(Mareko 14:12-26, Luka 22:7-23, Ioane 13:21-30, 1Co 11:23-25)

17 Isiti O'o'a Berediğa Muiğa* madağa ibi'a'e Iđine Mode'ete'e Muiğa rae reiro. Iesu tahi'atahi'a ane vađe onaadu ġadiniro, raena'a, "Ġa ura'e eme Iđine Mode'ete'e Muiğa ogo-muğa'e nouma ruhibe ti'uma?"

18 Ani'a naenaeziro, raena'a, "Ierusalema diuđe onamadu vaze 'ahoga vađo'i ebu no'i, 'Thore vazegani'a 'ahige ra'ohe: Eđe mada 'ai haniteha. E tahi'aheta ġa neo Iđine Mode'ete'e Muiğa ogomuğa au tibura'uma."

19 Ebu Iesu tahi'atahi'a'e Iesu'a zirote'e hađaiğa hađaadu Iđine Mode'ete'e Muiğa ruhibiro.

20 Ġorava uđano reirotene, Iesu ani tahi'ağa 12 teite ogau tiburaro.

21 Ebu ze ogau'ete'e zamağano, Iesu'a ziro, raena'a, "E hube hune zi'ohe, zae bo'ağano vaze 'ahogani'a eđe revoni'uma."

* **26:17** Isiti O'o'a Berediğa Muiğa'e mada fu'o 'aheu fare zamağano hađae'ohe.

22 Ebu ze zamaze adudanadu ġaruga ġarugano Iesu ġadiniro, raena'a, "Zuhi'a Boro, eġehehe?"

23 Ane'a naenaezina'a, "Izidi eġe teite idaġa siuvao tare au'ete'e vazegani'a revoni'uma.

24 Ibite Buka Zaġoġano mirihrote'e ġoe'a idunaġano, eġe, Vaze Ubugani'a hube ruda'uma. Rehano revoni'uma vazegani'e, fase vetu'aġa, aduga hidi'uma. Ani'e mene furerafone manoġa reifo."

25 Ebu ani revoha'uma vazegā, Iuda'a nina'a, "Ihore vazegā, eġehehe?" Iesu'a naenaenina'a, "O'e, vazegā'e ġae."

26 Ze ogau'ete'e zamaġano, Iesu'a beredi madu kuraro, ebu vahegadu ane tahi'atahi'a ziniro. Ebu raena'a, "'Adi'e eġe ahiri. Madu ano'i."

27 Ebu ani'a vaini vuġa bioġa madu kuraro, ebu zini'ena'a ziro, raena'a, "Zae nidu'a, 'ahi gago'i.

28 Mazaġa bio 'adi zamaġano'e eġe ru. Eġe'a vaze ġehaġa sau'aze rae modoga veize rudanadu ruhe'a be'uti'uma. A'e, Badi'a'a vaze teite ġoitorirote'e ġoe'a'e eġe ru hina bare idane'ohe.

29 E zi'ohe, vaini vuġa 'ahi mene bare gagi'uma, izidi'ono'o onamo eġe Mama'a ibito-hau'ete'e madaġano zae teite vaini vuġa iziga gagi'uma."

30 Ebu ze bada 'ahoga mae hauġadu Olive maġa onamiro.

Petero'a Iesu O'oni'uma Reiro

(Mareko 14:27-31, Luka 22:31-34, Ioane 13:36-38)

31 Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a ziro, raena'a, "Izidi ohere zae nidu'a eġe u'ano muhihe

fera'uma. Mazaḡa Buka Zaḡoḡa zamaḡano 'ahige mirihiro, raena'a,

'Badi'a'a mamoe taufe'ete'e vazega mau runi'uma. Ebu mamoe'e ferau ḡouri'uma.'

³² Rehano e'a runeono'o bare iḡunine, Galilea haba'a ibite onamadu e'ea zae hidi'uma."

³³ Petero'a Iesu niro, raena'a, "Zeḡe nidu'a ferau muhi'i'uma rehano, e'e mene ferau muhi'i'uma!"

³⁴ Iesu'a naenaenina'a, "E hube hune ḡa'ohe, izidi ohere izema kokoroku'a uganogano, ḡa'e ḡae uḡidu eḡe o'ohi'uma."

³⁵ Rehano Petero'a ḡoere ḡiharo, raena'a, "E mene o'o'i'uma. Ḡae teite rudaune zuni idaḡa!" Ebu ane tahi'atahi'a nidu'a zu 'ouge reiro.

*Getesemane Haba'ano Kuraro
(Mareko 14:32-42, Luka 22:39-46)*

³⁶ Ebu Iesu ane tahi'atahi'a teite Getesemane haba'a onamiro. Onamirotene, Iesu'a ziro, raena'a, "'Adao ehore rado'i, u e'e kuranoga vejze omo onami'uma."

³⁷ Ebu ani'e Petero zu Zebedeo ubuga 'aheu, Iakobo zu Ioane, tutuze onamiro. Ani zamaḡa ariro zu adudaro.

³⁸ Hena ani zina'a, "E'e zamahe are rudau'ohe. 'Adao radadu eḡe teite evate rado'i."

³⁹ Ebu ani tahiḡa faḡa onamadu rahao ḡuḡure'ena'a kuraro, raena'a, "Eḡe Mama, idaḡa ro'idene eḡe mazaono'o bio 'adi mae vaḡino'i. Rehano mene eḡe ura, ḡae ura da'o haḡao'i."

⁴⁰ Ebu Iesu ane tahi'a uḡidu vaḡe bare onairotene, ze bazuna haniziro. Ani Petero niro, raena'a, "Za mada tahiḡa zuni eḡe teite mene evate radiuhehe?"

⁴¹ Za'a haḡai ve'oḡa 'ahoga mene haḡaifine, evate radiu'ena'a, kurano'i. Zamaze'e hube hune kuranoga urate'ohe, rehano ahirize'e inaraḡa o'o'a."

⁴² Ebu Iesu'a bare onamadu ḡae 'aheuḡa kuraro, raena'a, "Eḡe Mama, e bio 'ahi hube hune gagi'uma reine, ḡae ura haḡao'i."

⁴³ Ani bare onairotene, ze bazuna haniziro, mazaḡa ubumaze'a anoziro.

⁴⁴ Ani ze muhizadu bare onamiro. Ebu ḡae uḡiduḡa kurau'ena'a, ibite kurarote'e ḡoe'a bare reiro.

⁴⁵ Ebu Iesu'a ane tahi'atahi'a vaḡe bare onaadu ziro, raena'a, "Za ize baze'ehehe zu ahirize ohone'ehehe? Madaḡa 'ai maha. Eḡe, Vaze Ubuga'e, haḡai sau'a azaḡa 'evorao ri'ih'i'uma.

⁴⁶ Iḡunadu onamihi. Ḣiano'i! E revoni'ete'e vazega 'ai feureha."

Iesu Obone Tiro

(Mareko 14:43-50, Luka 22:47-53, Ioane 18:3-12)

⁴⁷ Iesu ani ize ḡoere'ete'e zamaḡano, ane tahi'a 12 bo'aḡano 'ahoga, Iuda'a vaze ḡuḡuvaḡa teite feuriro. Vaze ḡuḡuvaḡa e'e dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vaze boroboro'a tuḡuzadu benisi zu somori boro mae ariro.

⁴⁸ Ebu Iesu revohaue'ete'e vazega'ani'a, ane'a haḡai'uma gaḡa ibite ihoziro, raena'a, "Eḡe'a hidadu fura'ini'uma vazega'ani'e Iesu. Ani obone to'i."

49 Ebu ani'a zogone Iesu vaḡe onamadu niro, raena'a, "Ihore vazeḡa! Manoḡahehe?" Ebu fura'iniro.

50 Iesu'a naenaeniro, raena'a, "Vazehe, ḡa'a ahaō nagini haḡai'uma ḡauḡa haḡao'i."

Ebu Iuda teite onairote'e azaḡani'a onamadu Iesu obone tiro.

51 Rehano Iesu ḡati vazeḡa 'ahogani'a benisiḡa ahase bunadu dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa tuḡure vazeḡa udiro, ebu teḡaḡa vari'e butiro.

52 'Ougadu Iesu'a niro, raena'a, "Benisiḡo bare iḡu'ano to'i! Benisi hina vaze matihi raete'e azaḡa'e zeḡe zuni benisi u'ano ruda'uma.

53 Eḡe'a Mamahe uminine, ane'a tuḡure viga ḡehaḡa bagaḡa ḡarihe tuḡuzadu emeḡe biri'uma. A'e ḡa aḡu'ahehe?

54 Rehano Buka Zaḡoḡano eḡe mazao 'ahiguḡani'a furera'uma reirote'e ḡoe'a'e izidi hudanoga veize, eḡe'a mene 'ouge umini'uma."

55 Ebu Iesu'a vaze ḡuḡuvaḡa ziro, raena'a, "Za'e ḡonore vazeḡa obone ti'ete'e teige, benisi ebu somori boro madu eḡe obohe touga veize arahehe? Mada nidu'a e'e kuru neḡa haba'ano ihore radiunu. E'e madaḡano za'e mene obohe tiro.

56 Rehano peroveta azaḡani'a mirihirote'e ḡoe'ani'a hudafine, 'ahiguḡani'a fureraneha." Ebu ane tahi'atahi'a nidu'a'e muhine feraro.

Kotao Edaro

(Mareko 14:53-65, Luka 22:54-55, 22:63-71, Ioane 18:13-14, 18:19-24)

57 Ebu Iesu obonetirote'e azaḡani'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa, niḡa Kaiafasi ne tutune on-amiro. Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu vase boroboro'e irina de'ea nu'oraro.

58 E'e madaḡano, Petero'e faḡanono'o Iesu hegotadu dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa ne haba'ano feuriro. Ne diuḡadu kuru neḡa taufe'ete'e azaḡa teite ehore'ena'a, nagini'a furera'uma veize ḡiane radiro.

59 Dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu nuo'nu'o boro auḡe'ete'e azaḡa'e Iesu manoga veize ḡuriro ḡoe'aḡoe'a vase mazao vaḡiro.

60 Vaze ḡehaḡani'a ḡuriro ḡoe'a ani mazao reiro, rehano ḡau ve'oḡa 'ahoga mene horoniro. Ḡonagano vase 'aheu'a iḡune edaro.

61 Ebu raena'a "Vaze 'ada'a 'ahige reiro. 'E'a Badi'a kuru neḡa ruinadu mada uḡidu zamaḡano bare ogoraune idaḡa."

62 'Ouge reirotene dibu'o azaḡa ḡihi'aḡani'a iḡune edanadu Iesu niro, raena'a, "Ḡa ze ḡoere mene naenaeni'umahe? Ze'a ḡa'e ve'oḡa rae ḡoere'ohe. Ḡa ze mazao ḡoere nu re'umahe?"

63 Rehano Iesu'e sifu radiro. Ebu dibu'o azaḡa ḡihi'aḡani'a niro, raena'a, "Radiu'ete'e Badi'a'aḡa niḡano ḡadimu'ohe. Badi'a zamao huga ro'i. Ḡa'e Keriso, Badi'a Ubuga ga mene? Efo'i."

64 Iesu'a naenaeniro, raena'a, "O'e, ḡa'a e'e Keriso rae eheha. Rehano e zi'ohe, zama moneo eḡe, Vaze Ubuga'e Gigi'a Boro Badi'aḡa eda'e moneo ehoradu ibitozenoga zu adure ḡozeḡa zamaḡano ovaoga horoni'uma."

65 'Ouge reirotene, dibu'o azaḡa ḡihi'aḡani'a

dabuāga zegadu ziro, raena'a, "Vaze 'adi'e Badi'a rae sausaune'ohe! Eme ani'e ve'oāga rae ra'ete'e vazega mene bare vaḡi'uma. Izidi ani'a Badi'a rae sausaunata'e zae nidu'a egeha!

⁶⁶ Za ani mazao nagini haḡai'uma rae zamare'ohe?" Ze'a naenaeniro, raena'a, "Ani'e ve'oāga. Runeo tuḡuni'uma."

⁶⁷ Ebu ze'a iraḡa 'ue so'abide vaniro zu evoreze hina bouniro. Vaze nu'a ubumaḡa dabua hina u'adu fa'one arahiro,

⁶⁸ ebu raena'a, "Hei, Keriso! Iniu'a fa'o'eha efo'i."

Petero'a Iesu O'oniro

(Mareko 14:66-72, Luka 22:56-62, Ioane 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁹ Petero'a dibu'o azaḡa ḡihi'aḡa ne haba'ano ehore radirotene, tuḡure roḡaeḡa 'ahogani'a ane u'a onaadu niro, raena'a, "Ḡae zu Galilea vazega Iesu teite radiudo."

⁷⁰ Rehano Petero'a zeḡe nidu'a zamao 'o'oniro, raena'a, "E ḡa nagini ra'eta'a'e e aḡu'a!"

⁷¹ Ebu ani'a haba ḡabiriḡa ibihetaḡa u'a onamirotene, tuḡure roḡaeḡa 'ahogani'a horonadu vaze ziro, raena'a, "'Adi'e Nazareta vazega Iesu teite radiudo."

⁷² Ebu ani bare riḡa 'o'oniro, raena'a, "E'e hube hune vaze a'e aḡu'a!"

⁷³ Mene mada faḡa enogano, e'ea edarote'e azaḡani'a Petero vaḡe onaadu niro, raena'a, "Hube ḡa zuni ane tahi'a 'ahoga, mazaḡa ḡae ago iraḡa'e Galilea haba'a ago iraḡa."

⁷⁴ Ebu ani'a gihau te'ote'au goeriro, raena'a, "E guririne aduga hidi'uma! E vaze a'e aḡu'a!" Ani louge reirotene, kokoroku'a ugaro.

⁷⁵ Ebu Petero'a Iesu ibite nirote'e goe'a zamariro. Iesu'a raena'a, "Kokoroku'a 'izema uganogano, ḡa'a eḡe ḡae uḡidu 'o'ohi'uma." Ebu ani haba ḡabiriḡa mode buanadu niau rudaro.

27

Iesu'e Pilato Vaḡe Tutune Onamiro

(Mareko 15:1, Luka 23:1-2, Ioane 18:28-32)

¹ Oherebau uzeuze dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vaze boroboro'a nu'oranadu Iesu manoga veize ḡoaniro.

² Ebu ze ani autadu Roma vazeḡa gavana, Pilato vaḡe tutune onamiro.

Iuda'a Ane Bare Bodaniro

(Apostolo 1:18-19)

³ Iesu revoharote'e vazeḡa, Iuda'a Iesu ruda'uma reirote'e goe'a igirotene, ani haḡairote'e u'ano zamaḡani'a adudaro. E'ano'o siliva moniḡa 30 madu dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡhi'aḡa zu vaze boroboro bare ziniro.

⁴ Ebu raena'a, "E sau'a o'o'a vazeḡa revohaneha 'ahine, sau'a haḡaeha." Rehano zeḡe'a raena'a, "A'e ḡa'a bare haḡaeha, mene emeḡe. Ḡae edeḡano haḡao'i."

⁵ 'Ougirotene, Iuda'a kuru neḡa zamaḡano moniḡa feuniro ebu onamadu ane bare bodane runiro.

⁶ Dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡani'a moniḡa madu raena'a, "'Adi'e vaze manoga moniḡa

'ahine, kuru neġa moniġa teite tibune touga'e mene idaġa."

⁷ Ze ġo'anirote'e enogano, e'e moniġa hina ġoġore haġae'ete'e vazegā haba 'ahoga hoitiro, ebu raena'a, "'Ahaō avo'a azaġa guri'uma."

⁸ E'ano'o haba e'e, 'Ru Haba'a' rae hunadu izidi zuni de'uge rae hune'ohe.

⁹ A'e peroveta vazegā, Ieremia'a ibite reirote'e ġoe'ani'a hudaro, raena'a,

"Zeġe'a siliva moniġa 30 meiro.

A'e Isaraela azaġani'a vase e'e naeġa reiro.

¹⁰ Ebu Zuhi'a Boro'a ihirote'e teige, ze'a moniġa e'e hina ġoġore haġae'ete'e vazegā haba hoitiro."

Iesu Pilato Zamao Kotaniro

(Mareko 15:2-15, Luka 23:3-5, 23:13-25, Ioane 18:33—19:16)

¹¹ Ebu Iesu'e Roma vazegā gavana, Pilato zamao edau radiro. Pilato'a Iesu ġadiniro, raena'a, "Ġa'e Iuda azaġa kinihehe?" Iesu'a naenaenina'a, "O'e, ġa hube ra'ohe."

¹² Rehano dibu'o azaġa ġihi'aġaġihi'aġa zu vase boroboro'a ani mazao ve'oġa rae riġa ġoerirotene ani mene naenaenziro.

¹³ Pilato'a hena ġadiniro, raena'a, "Ze'a ġa'e ve'oġa ra'ete'e ġoe'a ġehaġa hina ġa aġiroġane'ete'e mene igi'ehehe?"

¹⁴ Rehano Iesu'a zeġe ġoere riġa 'ahoga zu mene naenaenziro. E'ano'o Pilato'a zaguzagaro.

15 Iḡine Mode'ete'e Muiḡa madaḡano'e Roma azaḡa gavana'a Iuda azaḡani'a umide'ete'e idunaḡano ḡu'a neḡa vazēḡa 'ahoga tuḡune bunido.

16 E'e madaḡano ḡu'a neḡano vase 'ahoga, niḡa Barabasi'a radiunu. Ani'e niḡa boro.

17 Vaze ḡuḡuvaḡani'a nu'orarotene, Pilato'a ḡadiziro, raena'a, "Za ura'e iniu tuḡune buni'uma, Baraba ga Keriso rae'ete'e vazēḡa, Iesu?"

18 Mazaḡa Pilato'e, ze'a Iesu ahi'ahinirote'e u'ano, ane evorao Iesu ri'inirote'e edeḡa.

19 Ebu Pilato'a kota haba'ano ehorinute'e zamaḡano, inugani'a ani veize ḡoere tuḡuriro, raena'a, "Vaze e'e mazao ḡau 'ahoga ago haḡao'i. Ani'e sau'aḡa o'o'a. E'e ohogore ohere ani iḡunanadu zamahe'a adudaneha."

20 Rehano Barabasi'e tuḡune bunadu Iesu'e manoga veize, dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu vase boroboro'a vase ḡuḡuvaḡa tuḡutuḡuziro.

21 Pilato'a bare ḡadiziro, raena'a, "Vaze 'aheu zamaḡano, za ura'e e'a iniu tuḡune buni'uma?" Ze nina'a, "Barabasi!"

22 Ebu Pilato'a ḡadizena'a, "Hena Keriso rae'ete'e vazēḡa, Iesu'e nouḡi'uma?" Zeḡe nidu'a raena'a, "Sataurono'i!"

23 Pilato'a ḡadizena'a, "Nouḡa'ahi? Ani nagini sau'a haḡaeha?" Rehano zeḡe'a bare bare houna'e huau'ena'a, "Sataurono'i!"

24 Pilato'e zeḡe'a ani ḡoere mene iḡi'uma rae ederiro. Ebu vase ḡuḡuvaḡani'a ufeta maḡune haraete'e horonirotene, vase ḡuḡuvaḡa ubumao vu tahiḡa madu 'evo'a vuzu'iro. Ebu zina'a, "E

'evorehe vuzu'eha, e'ano'o vase aha'a rudaune eḡe sau'a'e o'o'a re'uma. Zae da'o e'e naeḡa mo'i."

²⁵ 'Ougadu vase nidu'a naenaenina'a, "Ani rudaune, e'e naeḡa'e emeḡe zu mariḡafe'a me'uma!"

²⁶ Ebu ani zeḡe veize Barabasi ḡu'anono'o mae buniro. Rehano Iesu'e uti azaḡa tuḡuzadu masine sausauniro ebu ani satauronoga veize zeḡe 'evora ri'iniro.

*Uti Azaḡani'a Iesu Ġirihoharo
(Mareko 15:16-20, Ioane 19:2-3)*

²⁷ Gavana uti azaḡa nu'a Iesu'e gavana ne zamaḡa tutune onamiro ebu uti azaḡa nidu'a huze nu'oziro.

²⁸ Ebu ze dabuaḡa fuhi'ohanadu dabua kanaḡa duhuḡa hune vidanoharo.

²⁹ Ebu hena ire ezaga meigameiga ḡurunadu vadinigano redoharo zu Gubu somoriḡa eda'e evo'ano obonoharo. Ebu obena hina ani mazao ḡuḡure'ena'a ḡirihoharo, raena'a, "Nigunihi, Iuda azaḡa kini!"

³⁰ Ebu so'abidevaniro zu somori e'e bare madu vadigano mau radiro.

³¹ Ġirihohau haugirotene, vidanoharote'e dabuaḡa fui'adu ane dabua bare vidoharo. Ebu satauronoga radu tutune onamiro.

*Iesu Satauroniro
(Mareko 15:21-32, Luka 23:26-43, Ioane 19:17-27)*

³² Uti azaḡani'a Iesu tutune onamirote'e zamaḡano, Kurene vaseḡa 'ahoga, niḡa Simona,

ani'e ane habaono'o onae'enogano hidiro. Ze'a ani obone teadu Iesu satauro mae heratoharo.

³³ Ebu ze Gorogota rae hune'ete'e haba'a on-amiro. Gorogota huga'e 'Vadini Isiga'.

³⁴ E'e haba'ano feurirotene, ze vaini vuḡa ḡau 'ahoga ḡiḡi'a bagaḡa teite mirunadu gagoharo. Rehano tuhune nuradu ani gagoga mene uratiro.

³⁵ Ze Iesu satauronirote'e ḡarugano, kaḡusi arahoḡa arahadu zeḡe bo'aḡano dabuaḡa ḡahugotitiro.

³⁶ Ebu e'ea ze ehoradu Iesu taufe radiro

³⁷ Iesu satauro hitagano, ani'a nagi haḡai sau'a haḡairote'e ihozifine, 'Adi'e Iesu, Iuda Azaḡa Kini' rae mirihiro.

³⁸ Ebu ḡonore azaḡa 'aheu zuni ani teite idaḡa satauroziro. 'Ahoga'e ane eda'e moneo zu 'ahoga'e ane kauri moneo ikokoziro.

³⁹ Ebu uhiḡano vitau onamirote'e azaḡani'a, vadinize mirune'ena'a, Iesu rae sausauniro, raena'a,

⁴⁰ “Ḡa'e kuru neḡa fahadu mada uḡidu zamaḡano bare ohoni'uma reiro. Ḡa Badi'a Ubuga ro'idene satauro'ono'o buanadu ḡae bare ḡabo'o'i!”

⁴¹ Ebu dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa, Mose goro ḡoe'a ihoze'ete'e azaḡa zu vase boroboro'a zuni ḡirihoharo.

⁴² Ze raena'a, “Ani'a vase ḡabozinu, rehano ane'a ane bare mene ḡabone'ohe! Ani'e Iuda azaḡa kini ra'ohe. E'ano'o izidi hune sataurono'o bua ovaine eme ani mazao fi'uma!

⁴³ Ani'e Badi'a mazao fie'ohe. E'ano'o Badi'a'e uratine, izidi ani ḡabonifo, mazaḡa ani raena'a,

'E Badi'a Ubuga,' rae reiro.”

⁴⁴ Ebu ḡonore azaḡa 'aheu ani teite idaḡa sataurozirote'e'a zuni ani ḡirihoharo.

Iesu Rune

(*Mareko 15:33-41, Luka 23:44-49, Ioane 19:28-30*)

⁴⁵ Madai kirikiri meirotene, haba nidu'a uzabo'a 'uiro onamo ḡorava mone mada uḡidu.

⁴⁶ Ḡorava madaḡa uḡidu meirotene, Iesu'a ḡihau huario, raena, “Eli, Eli*, lama sabatani?” Ḡoere e'e hugani'e, 'Eḡe Badi'a, eḡe Badi'a, ḡa nougaḡu ḡiahe modeha?”

⁴⁷ De'ea edau radirote'e azaḡa nu'a ḡoere e'e egadu ze raena'a, “Ani peroveta vazega Elia hune'ohe.”

⁴⁸ Ebu ze bo'aḡano 'ahogani'a duradu vu romane zoune'ete'e ḡauḡa meiro. Ebu vaini vuḡa ḡiḡi'a iri'avonadu Iesu'a gagoga veize Gubu somoriḡa rana teadu ite haro.

⁴⁹ Rehano vase nu'a raena'a, “Ago, ḡezo! Elia'a ovaadu ḡaboni'uma ga mene ḡianihi.”

⁵⁰ Ebu Iesu'a bare ḡihau huanadu iriga ri'iro.

⁵¹ E'e madaḡano kuru neḡano zaḡoḡa hune haba'a ue'ete'e dabuaḡani'a hitaganono'o 'u'uḡa zigau 'a'adaro. Ebu raha'a hagariro zu vatava'a 'a'adu bohatsu ḡouriro.

⁵² Ebu rune iduḡa 'a'adaro zu Badi'a moneo azaḡa ḡehaḡa ahirize'a ḡabode iḡune ḡouriro.

⁵³ Ebu ze rune iduḡa haba'anono'o iḡuniro. Iesu'a ḡabode iḡunirote'e enogano, ze

* **27:46** 'Ahoga'e, Eloi **27:46** 27:46 Salamo 22:1

Ierusalemama onamadu de'ea vase ġeħaġa mazao fureraro.

⁵⁴ Roma uti azaġa ġihi'aġa zu ane uti azaġa Iesu taufe radirota'a'e raha'a hagarirrote'e zu nagini'a de'ea furerarrote'e horonirotene, ze ri-hau rudaro, ebu raena'a, "Hube hune vase adi'e Badi'a Ubuga!"

⁵⁵ De'ea roġae ġeħaġa zuni faġanonono'o ehamu radiro. Ze'e Iesu dananoga veize Galilea haba'anono'o ani hegotiro.

⁵⁶ Zeġe bo'aġano Magadala roġaeġa Maria ebu Iakobo zu Iosefa vize Maria ebu Zebedeo ubuga, Iakobo zu Ioane, zeġe vize'a radiro.

Iesu Guriro

(Mareko 15:42-47, Luka 23:50-56, Ioane 19:38-42)

⁵⁷ Ġorava mone mada'a zuburirotene, ma'ora vazeġa niġa Iosefa'a ariro. Ani'e Arimatea haba'a vazeġa zu Iesu tahi'a 'ahoga.

⁵⁸ Ani Iesu ahiri guroga veize Filato umini onamiro. Uminirotene, Filato'a uti azaġa zeadu Iesu ahiri ani evora ri'iniro.

⁵⁹ Ebu Iosefa'a Iesu ahiri maadu dabua iziga uruġa hina umiro,

⁶⁰ ebu Iosefa ane rune iduġa iziga, vatava hu'irote'e zamaġano Iesu ahiri tiro. Ebu hadi boro hina ibihetaġa kiune 'uadu mode onamiro.

⁶¹ U Magadala roġaeġa Maria zu Maria 'ahoga'e idu moneġano ehoradu murire radiro.

Uti Azaġa Idu Haba'a Taufiro

⁶² Irarirotene, a'e Bana Madaḡa. Dibu'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa zu Farisea azaḡani'a Filato vaḡe onamiro.

⁶³ Ebu Filato niro, raena'a, "Vaze boro, ḡuriro vazeḡa a'a'e ani ize ḡaboga zamaḡano reirote'e ḡoe'a eme'a zamare radiu'ohe. Ani raena'a, 'E mada uḡiduḡano runeono'o bare ḡabode iḡuni'uma.'

⁶⁴ E'ano'o mada uḡidu zamaḡano uti azaḡani'a ani idu faine taufoga veize eme umi'e'ohe. Mene 'ouGINE, ane tahi'atahi'a'a aradu ani ahiri ḡonota'uma, ebu vazevaze zina'a, 'Ani runeono'o bare iḡuneha,' rae re'uma. 'Ougine ze'a vaze ufeta so'ozi'uma. A'e ibite so'ozirota'a'e vitini'uma."

⁶⁵ Ebu Filato'a naenaenziro, raena'a, "Uti azaḡa nu madu idu faine taufe rado'i."

⁶⁶ 'Ougirotene ze uti azaḡa teite onamadu idu ibiheta hadiḡa faifaine hararo ebu vaze'a mene vava'ifine gudune 'ahoga tiro. Ebu uti azaḡani'a idu taufe radiro.

28

Runeono'o Bare Iḡuniro

(Mareko 16:1-8, Luka 24:1-12, Ioane 20:1-10)

¹ Bana Madaḡa ḡarugano, fura oherebau uzeuze, Magadala roḡaeḡa Maria zu Maria 'ahogani'a idu ḡianoga radu onamiro.

² E'e madaḡano tabara haba'a borofe hagariro. Ebu Zuhi'a Boro tuḡure vigani'a adure'ono'o ovaadu idu hadiḡa kiune vaḡiniro ebu e'e rana ehoriro.

3 Ani iraḡa'e vazavazahe'ete'e teige ebu dabuaḡa'e ḡoze teige uraro.

4 Idu taufe'ete'e azaḡa'e ani rihanadu rereraro ebu rune azaḡa teigiro.

5 Ebu tuḡure vigani'a roḡae 'aheu ziro, raena'a, "Ago rihano'i. Eḡe edeḡa za'e satauronirote'e vazeḡa, Iesu vaḡe'ohe.

6 Ani'e aha'o'o'a, mazaḡa ani reirote'e teige, runeono'o iḡuneha. Aro'i ebu ani'a bazate'e haba'a ḡiano'i.

7 Ebu za ḡarihe onamadu ane tahi'atahi'a zo'i, raena'a, 'Ani'e runeono'o iḡuneha. Ebu ibite Galilea haba'a onamadu e'ea za'a ani horoni'uma.' Eḡe'a zeate'e faine ego'i."

8 E'ano'o roḡaeroḡae'a rihozeta zu matu'uzeta idu haba'anono'o ḡarihe iḡunadu Iesu tahi'atahi'a zouga veize zeḡe vaḡe dure onamiro.

9 E'e madaḡano Iesu'a tabara ze hidiro, ebu raena'a, "Za manoḡahehe?" 'Ouge reirotene ze ani uhiḡa ariro ebu odaḡa obonadu matu'oharo.

10 Ebu Iesu'a zina'a, "Ago rihano'i. Onamadu eḡe nego duḡuru zina'a, 'Galilea haba'a onamo'i,' rae zo'i. E'ea zeḡe'a eḡe hidi'uma."

Idu Taufirote'e Azaḡa Hariḡa

11 Roḡaeroḡae'a onamirote'e zamaḡano, idu taufirote'e azaḡani'a ne onamiro ebu nagini'a furerarote'e hariḡa dibuo azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡa ihoziro.

12 Dibuo'o azaḡa ḡihi'aḡaḡihi'aḡani'a vase boroboro teite nu'oranadu ḡoaniro ebu idu taufirote'e uti azaḡa moni boro ziniro.

13 Ebu zina'a, "Za'e 'ahiḡe rae roi, 'Ane tahi'atahi'a ohere aradu eme bazu'enona ani ahiri ḡonotu feraneha.'

14 'Ahi hariḡani'a Roma gavana vazegā mazao feurine, eme zae u'ano ani mazao ḡoeri'uma ebu za'a bazirote'e moneo aduga mene hidi'uma."

15 E'ano'o idu taufirote'e uti azaḡani'a moni madu zegē'a zirote'e idunaḡano ḡoeriro. Ebu e'e hariḡa'e Iuda azaḡa zamaḡano bororaro zu izidi madaḡano zuni vase'a 'ouge ra'ohe.

Iesu'a Tahi'aḡa Ḡoereziro

(Mareko 16:14-18, Luka 24:36-49, Ioane 20:19-23, Apostolo 1:6-8)

16 Ebu Iesu tahi'a 11 Galilea haba'a onamadu ani'a reirote'e maḡano feuriro.

17 Feurirotene, ze ani horonadu ani mazao kuraro. Rehano nu zamaze'a tugahiro.

18 Ebu Iesu'a ze vaḡe aradu ziro, raena'a, "Gigi'aḡa adureo ebu rahao nidua'e eḡe eneha.

19 E'ano'o za'e onamadu haba'ahaba'a azaḡa nidu'a eḡe tahi'atahi'a rouga veize zamazo'i. Moga, Ubuga zu Vine Zaḡoḡa niḡano bapati-zozo'i,

20 ebu eḡe'a ḡoerezirote'e ḡoe'a nidu'a zegē'a hegotoga veize ihozo'i. Ebu 'ahi zamaro'i: E iḡaiḡa zae teite radiu'ohe onamo mada ḡonaga re'uma."

CXXX

Uare Bible
Portions of the New Testament in the Uare language
of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Uare long Niugini

Copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Uare

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 13 Dec 2023

c398f744-e34b-525a-a9fe-d04e84ab7b13